

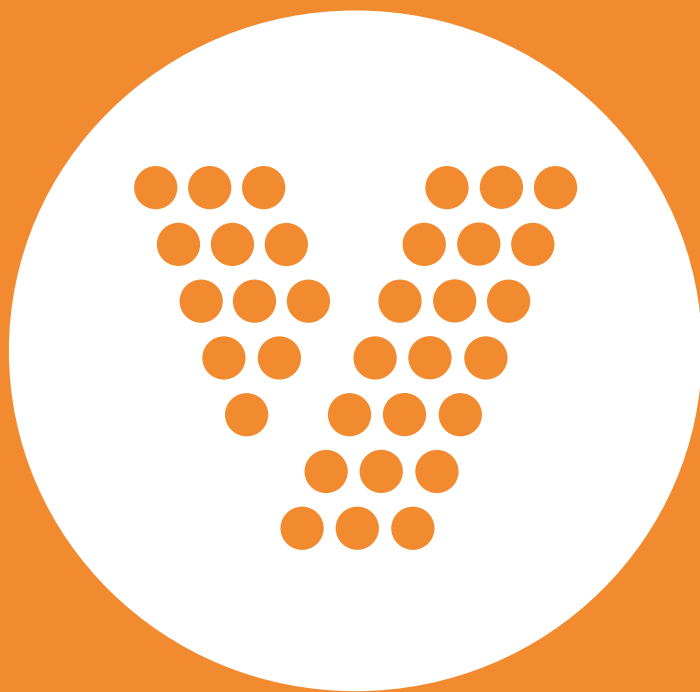
2025

ALUE- JA KUNTAVAALIT

2

VAALIOHJEET

Vaalilautakunnan tehtävät

OIKEUSMINISTERIÖ
JUSTITIEMINISTERIET

VAALIT
VAL

VAALIOHJEET VUONNA 2025 TOIMITETTAVIA ALUE- JA KUNTAVAALEJA VARTEN

Oikeusministeriö antaa vaalilain (714/1998) 10 §:n nojalla asianomaisille vaaliviranomaisille seuraavat vaaliohjeet 13.4.2025 toimitettavia alue- ja kuntavaaleja varten. Vaaliohjeet ovat voimassa 1.1.2025–31.5.2025.

Vaaliohjeet

- Nro 1: Kunnan keskusvaalilautakunnan tehtävät
- Nro 2: Vaalilautakunnan tehtävät
- Nro 3: Ennakoäänestys laitoksessa
- Nro 4: Ennakoäänestys kotimaan yleisessä ennakoäänestyspaikassa
- Nro 5: Kotiäänestys
- Nro 6: Ennakoäänestys ulkomailla
- Nro 7: Aluevaalilautakunnan tehtävät

Helsingissä 23. päivänä joulukuuta 2024

Vaalijohtaja

Arto Jääskeläinen

Erityisasiantuntija

Laura Nurminen

Julkaisija: OIKEUSMINISTERIÖ
Utgivare: JUSTITIEMINISTERIET

Teksti: Oikeusministeriö
Text: Justitieministeriet

Paino: Grano Oy, 2025
Tryckning: Grano Oy, 2025

Sisällys:

1. YLEISTÄ VUODEN 2025 ALUE- JA KUNTAVAALEISTA	6
2. KUNNAN VAALIVIRANOMAISET	9
2.1 Yleistä	9
2.2 Vaaliviranomaisen kelpoisuus, esteellisyys ja vastuu	9
3. VAALILAUTAKUNTA	12
3.1 Vaalilautakunnan kokoonpano	12
3.2 Päätösvaltaisuus	12
3.3 Läsnäolo-oikeus vaalilautakunnan kokouksessa	13
3.4 Vaalilautakunnan suoritettava vain lakisääteiset tehtävänsä	13
4. JÄRJESTELYT ÄÄNESTYSPAIKALLA	15
4.1 Vaalimateriaali ja kalusteet	15
4.2 Äänestyspaikan esteettömyydestä huolehtiminen	20
4.3 Paloturvallisuus	21
4.4 Järjestys äänestyspaikalla	21
4.5 Vaaliavustaja ja äänestäjän valitsema avustaja	23
5. VAALIPÄIVÄN ÄÄNESTYKSEN TOIMITTAMINEN	26
5.1 Äänestystoimituksen aloittaminen ja lopettaminen	26
5.2 Äänestystoimituksen kulku	27
5.3 Äänestystoimituksen päättäminen	42
6. ALUSTAVA ÄÄNTENLASKENTA	43
6.1 Yleistä	43
6.2 Vaalilautakunnan toimenpiteet	43
7. VAALIPÖYTÄKIRJAN PITÄMINEN JA VAALIPÄIVÄN ÄÄNESTYKSEN LOPETTAMINEN	48
7.1 Yleistä	48
7.2 Vaalipöytäkirjaan merkittävät tiedot	49
7.3 Vaalipöytäkirjan liitteen täyttäminen	50
7.4 Vaalipäivän äänestyksen lopettaminen	50
8. JÄLKITOIMENPITEET	51
8.1 Äänestyslippujen paketointi ja vaalipöytäkirjan kuoritus	51
8.2 Äänestyslippujen ja vaalipöytäkirjan toimittaminen keskusvaalikunnalle	51
8.3 Vaaliluettelon Laskelma -sivun täyttäminen	52
8.4 Muun materiaalin palauttaminen keskusvaalilautakunnalle	52
8.5 Asiakirjojen hävittäminen	53
8.6 Äänioikeustietojärjestelmän käyttöön liittyvät jälkitoimenpiteet	53

9. PIENET ÄÄNESTYSALUEET JA NIIHIN YHDISTETTÄVÄT ÄÄNESTYSALUEET	54
9.1 Mikä äänestysalue on pieni äänestysalue?	54
9.2 Vaalilautakunnan tehtävät vaalipäivänä	54
10. MUITA OHJEITA	57
10.1 Oikeusministeriön vaalisivut	57
10.2 Digi- ja väestötietoviraston päivystys	57
10.3 Oikeusministeriön palvelunumero äänestäjille	57
10.4 Neuvonta ongelmatilanteissa	58

Liitteet:

LIITE 1: Eräitä määräaikoja vuoden 2025 alue- ja kuntavaaleissa	59
LIITE 2a: Vaaliluettelon kansilehti	69
LIITE 2b: Vaaliluettelon laskelmasivu	70
LIITE 2c: Vaaliluettelosivu	72
LIITE 2d: Ohje paperisen vaaliluettelon sitomisesta	73
LIITE 3a: ilmoituskortti muille kuin helsinkiläisille	74
LIITE 3b: ilmoituskortti helsinkiläisille	76
LIITE 4: Vaalipöytäkirjalomake ja vaalipöytäkirjan liite -lomake	78
LIITE 5: Oikeusministeriön ohje äänestäjälle äänestysmerkinnän tekemisestä	85
LIITE 6: Tarkistuslista äänestyspaikan esteettömyydestä	86
LIITE 7: Ohjejuliste äänestäjälle	87

Lukijalle

Tervetuloa tärkeään tehtävääsi vaaleissa! Tehtäväsi on vastuullinen, mutta vaalilaista, tästä ohjeesta sekä koulutuksesta saat kaiken tarvitsemasi tiedon.

Aloita tutustumalla vaalilakiin, esimerkiksi tulostamalla se itsellesi osoitteesta <https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980714>. Tutustu siihen huolellisesti ja pidä se saatavilla, kun hoidat tehtäviäsi.

Vaalipäivän äänestyksen kulku ja alustava ääntenlaskenta kuvataan vaalilain luvussa 6 (67–83 §:t). Kiinnitä myös huomiota vaalilain 184–186 §:iin, koska nämä säännökset koskevat velvollisuuksiasi vaalitehtävissä.

Kun olet opiskellut vaalilaista tehtävääsi koskevat säännökset, lue tämä ohje, joka perehdyttää sinut tarkemmin tehtäviisi.

Vaaliviranomaisten toimintaan sovelletaan lisäksi kuntalakia (410/2015) ja hallintolakia (434/2003). Hyvän hallinnon periaatteet koskevat myös vaaliviranomaisia. Se tarkoittaa esimerkiksi, että sinun on vaaliviranomaistehtävissä toimittava yhdenvertaisesti sekä palveltava äänestäjiä asianmukaisesti ja ystävällisesti.

Oikeusministeriö on julkaissut vaaliviranomaisten tietopankin Vaalipoolin, joka löytyy osoitteesta www.vaalit.fi/vaalipooli. Vaalipooli toimii materiaalipankkina, josta vaaliviranomaiset löytävät tietoa vaalien järjestämisen eri osa-alueista vastaavista viranomaisista, vaaleihin liittyvää ohjeistusta koottuna sekä toimintamalliehdotuksia erilaisiin vaalivarautumisen tilanteisiin.

Ennen tämän ohjeen julkaisua oikeusministeriö on lähettänyt kunnille ja hyvinvointialueille kirjeet (16.9.2024), jotka löytyvät myös [vaalit.fi](http://www.vaalit.fi)-sivustolta. Kirjeissä on ohjeistusta muun muassa äänestyspaikkojen valinnasta ja varustamisesta sekä vaaliviranomaisten esteellisyydestä ja kelpoisuudesta.

Pidä vaalilaki ja tämä ohjekirja aina mukanas, kun hoidat tehtäviäsi, niin sinulla on useimpiin kysymyksiin vastaus valmiina käden ulottuvilla.

1. YLEISTÄ VUODEN 2025 ALUE- JA KUNTAVAALEISTA

Vuoden 2025 alue- ja kuntavaalit

Vuonna 2025 toimitetaan samanaikaisesti kahdet yleiset vaalit: aluevaalit ja kuntavaalit. Koska vaalit toimitetaan samanaikaisesti, kutsutaan niitä nimellä alue- ja kuntavaalit. Aluevaalit toimitetaan kaikilla hyvinvointialueilla ja kuntavaalit kaikissa Manner-Suomen kunnissa. Helsingin kaupunki ei ole hyvinvointialue eikä kuulu mihinkään hyvinvointialueeseen, joten siellä toimitetaan vain kuntavaalit. Helsingin alueella olevissa yleisissä ennakkoäänestyspaikoissa ja laitoksissa voivat kuitenkin muiden kuntien äänioikeutetut äänestää myös aluevaaleissa.

Oikeusministeriön vaaliohjeet on kirjoitettu sekä alue- että kuntavaaleihin. Helsingissä vaalilautakuntien on sovellettava ohjeita pelkästään kuntavaalien toimittamiseen.

Alue- ja kuntavaalien vaalipäivä on sunnuntai 13.4.2025. Ennakkoäänestyksen ajanjakso on kotimaassa 2. – 8.4.2025 (seitsemän päivää keskiviikosta tiistaihin) ja ulkomailla 2. – 5.4.2025 (neljä päivää keskiviikosta lauantaihin). Suomalaisessa laivassa ulkomaan ennakkoäänestys voidaan aloittaa jo keskiviikkona 26.3.2025.

Vaalilainsäädäntö

Aluevaalien toimittamisesta säädetään hyvinvointialueesta annetussa laissa (611/2021) ja vaalilaissa (714/1998). Kuntavaalien toimittamisesta säädetään kuntalaissa (410/2015) ja vaalilaissa.

Vaaliviranomaisten tulee tämän ohjeen lisäksi huolellisesti tutustua vaaleja koskevaan lainsäädäntöön. Vaaliohjeet vain täsmentävät laissa määrättyjä menettelytapoja.

Äänioikeus ja vaalikelpoisuus

Aluevaalien äänioikeudesta säädetään hyvinvointialuelain 28 §:ssä ja vaalikelpoisuudesta saman lain 76 ja 77 §:ssä. Kuntavaalien äänioikeudesta säädetään kuntalain 20 §:ssä ja vaalikelpoisuudesta saman lain 71 ja 72 §:ssä.

Äänioikeusrekisteri ja ilmoituskortti

Digi- ja väestötietovirasto perustaa aluevaaleihin ja kuntavaaleihin äänioikeusrekisterin, johon otetaan ne henkilöt, jotka ovat väestötietojärjestelmän tietojen mukaan äänioikeutettuja näissä vaaleissa. Helsingissä asuvien äänioikeutettujen kohdalla on äänioikeus vain kuntavaaleissa, muissa Manner-Suomen kunnissa asuvien kohdalla on äänioikeus molemmissa vaaleissa. Jokaisesta äänioikeutetusta otetaan äänioikeusrekisteriin vaalilain 18 §:ssä ja 19 §:n 1 momentissa luetellut tiedot, sellaisina kuin ne ovat väestötietojärjestelmässä perjantaina 21.2.2025 kello 24.

Digi- ja väestötietovirasto laatii jokaiselle äänioikeusrekisteriin otetulle henkilölle äänioikeusilmoituksen (ilmoituskortin) ja lähettää sen viimeistään torstaina 20.3.2025 niille äänioikeutetuille, joiden osoite on tiedossa. Jos äänioikeutettu on ottanut käyttöön Suomi.fi-viestit, äänioikeusilmoitus lähetetään hänelle sähköisesti.

Ilmoituskorttiin liitetään luettelo äänestäjän oman lähialueen yleisistä ennakkoonäänestyspaikoista sekä niiden osoitteista ja aukioloajoista.

Äänestäminen

Äänioikeutettu voi äänestää valintansa mukaan joko ennakkoon tai vaalipäivänä. Alue- ja kuntavaaleissa äänestäjä voi äänestää molemmissa vaaleissa samalla kerralla tai eri kerroilla taikka äänestää vain toisessa vaalissa. Äänioikeutta ei saa käyttää asiamiehen välityksellä.

Ennakkoon äänioikeutettu voi äänestää

- 1) missä tahansa vaalilain 9 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitettussa yleisessä ennakkoonäänestyspaikassa kotimaassa tai ulkomailla. Nämä paikat julkaistaan osoitteessa <https://vaalit.fi/vaalien-tulos-ja-tietopalvelu>; tai
- 2) vaalilain 9 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettussa laitoksessa, jos hän on siellä hoidettavana tai sinne otettuna tai suorittamassa varusmiespalvelusta tai naisten vapaaehtoista asepalvelusta; tai
- 3) vaalilain 9 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettussa ulkomailla olevassa suomalaisessa laivassa, jos hän kuuluu laivan henkilökuntaan; tai
- 4) eräin edellytyksin kotonaan vaalilain 9 §:n 2 momentissa tarkoitettussa kotiaäänestyksessä tai
- 5) kirjeitse, mikäli hän asuu tai oleskelee ulkomailla koko ennakkoonäänestysajanjakson ja vaalipäivän.

Vaalipäivänä äänioikeutettu saa äänestää vain siinä äänestysalueessa (äänestyspaikassa), joka on merkitty äänioikeusrekisteriin hänen kohdalleen ja joka mainitaan äänestäjälle lähetetyssä äänioikeusilmoituksessa. Vaalipäivänä äänestys toimitetaan kello 9–20 jokaisessa kunnassa äänestysalueittain.

2. KUNNAN VAALIVIRANOMAISET

2.1 Yleistä

Vuoden 2025 alue- ja kuntavaalien toimittamisesta kunnassa huolehtivat seuraavat vaaliviranomaiset.

- kunnan keskusvaalilautakunta,
- vaalilautakunta,
- vaalitoimikunta,
- yleisen ennakkoäänestyspaikan vaalitoimitsija,
- kotiaäänestyksen vaalitoimitsija ja
- vaaliavustaja vaalipäivän äänestyspaikalla.

2.2 Vaaliviranomaisen kelpoisuus, esteellisyys ja vastuu

Vaalilain 9 a §:n mukaan vaaliviranomaisen on toimittava tehtävässään puolueettomasti. Tätä yleissäännöstä vahventamaan on vaalilaissa säädetty eräitä rajoituksia siihen, kuka on kelpoinen toimimaan vaaliviranomaisena ja mainittu nimenomaisesti, sovelletaanko vaaliviranomaisen toimintaan hallintolain (365/2003) 27–30 §:n esteellisyysääntelyä.

2.2.1 Kelpoisuusrajoitukset

Keskusvaalilautakunnan jäsenten ja varajäsenten on oltava kuntalain mukaan vaalikelpoisia kunnan luottamustoimeen. Jäsen, joka on ehdokkaana kuntavaaleissa, ei voi osallistua keskusvaalilautakunnan työskentelyyn siitä lukien, kun häntä koskeva ehdokashakemus on annettu lautakunnalle. Sen sijaan jäsentä, joka on ehdokkaana aluevaaleissa, ei ole kielletty osallistumasta keskusvaalilautakunnan työskentelyyn (ks. kuitenkin 2.2.2). Puolueen tai valitsijayhdistyksen vaaliasiamies aluevaaleissa ja vaaliasiamies kuntavaaleissa eivät saa olla keskusvaalilautakunnan jäsenenä tai varajäsenenä.

Vaalilautakunnan jäsenenä tai varajäsenenä ei saa olla aluevaalien ehdokas eikä kuntavaalien ehdokas.¹

¹ Sama rajoitus koskee myös vaalilain 16 §:n 3 momentissa tarkoitettuja vaalilautakunnan mahdollisia avustajia.

Vaalitoimitsijana yleisessä ennakkoäänestyspaikassa ei saa olla

- aluevaalien ehdokas eikä kuntavaalien ehdokas eikä
- ehdokkaan puoliso², lapsi, sisarus eikä vanhempi.

Vaalitoimikunnan jäsenenä tai varajäsenenä ei saa olla

- aluevaalien ehdokas eikä kuntavaalienehdokas eikä
- ehdokkaan puoliso, lapsi, sisarus eikä vanhempi.

Vaalitoimitsijana kotiaänestyksessä ei saa olla

- aluevaalien ehdokas eikä kuntavaalien ehdokas eikä
- ehdokkaan puoliso, lapsi, sisarus eikä vanhempi.

Vaaliavustajana vaalipäivän äänestyspaikalla ei saa olla

- aluevaalien ehdokas eikä kuntavaalien ehdokas eikä
- ehdokkaan puoliso, lapsi, sisarus eikä vanhempi.

Yleisenä kelpoisuusrajoituksena on lisäksi, että vaaliviranomaisena ei saa olla vajaavaltainen henkilö (alle 18-vuotias tai vajaavaltaiseksi julistettu).

2.2.2 Esteellisyysääntelyn soveltaminen kunnan vaaliviranomaisiin

Esteellisyys tarkoittaa tilannetta, jossa käsittelyn puolueettomuus saattaa vaarantua asiaa viranomaisessa käsittelevän henkilön ja käsiteltävän asian tai sen asianosaisen välisen suhteen vuoksi.

Esteelliset henkilöt luetaan hallintolain 28 §:ssä. Esteellinen henkilö ei saa osallistua asian käsittelyyn eikä olla läsnä asiaa käsiteltäessä. Esteellisen henkilön on itse ilmoitettava esteellisyydestään. Monijäsenisen toimielimen jäsenen esteellisyydestä päättää asianomainen toimielin. Esteellisen tilalle on viipymättä määrättävä esteetön henkilö.

Vaalilain mukaan hallintolain esteellisyysääntelyä sovelletaan:

- keskusvaalilautakunnan jäseniin ja varajäseniin. Esimerkiksi aluevaalien ehdokas taikka aluevaalien tai kuntavaalien ehdokkaan puoliso tai muu läheinen ovat esteellisiä keskusvaalilautakunnan päätöksenteossa hallintolain 28 §:n 1 momentin 1 kohdan nojalla.

² Puolisolla tarkoitetaan aviopuolisoita sekä avioliitonomaisissa olosuhteissa ja rekisteröidyissä parisuhteissa eläviä henkilöitä.

Hallintolain esteellisyysääntelyä ei sovelleta:

- vaalilautakunnan jäsenen eikä varajäsenen³,
- vaalitoimikunnan jäsenen eikä varajäsenen,
- yleisen ennakoäänestyspaikan vaalitoimitsijaan,
- kotiaäänestyksen vaalitoimitsijaan, eikä myöskään
- vaalipäivän äänestyksen vaaliavustajaan.

2.2.3 Vaaliviranomaisen vastuusta

Vaalilain 185 §:n mukaan, jos kunnan keskusvaalilautakunnan, vaalilautakunnan tai vaalitoimikunnan jäsen tai vaalitoimitsija taikka muu henkilö tässä laissa tarkoitettuna vaaliviranomaisena toimiessaan laiminlyö velvollisuutensa, häntä rangaistaan niin kuin virkamiestä virkarikoksesta.

³ Eikä vaalilain 16 §:n 3 momentissa tarkoitettuihin mahdollisiin avustajiin (ks. myös alaviite 2).

3. VAALILAUTAKUNTA

3.1 Vaalilautakunnan kokoonpano

Vaalipäivän äänestyksestä alue- ja kuntavaaleissa huolehtii kunnanhallituksen hyvissä ajoin ennen vaaleja kutakin äänestysaluetta varten asettama vaalilautakunta.

Vaalilautakuntaan kuuluu puheenjohtaja, varapuheenjohtaja, kolme muuta jäsentä ja tarpeellinen määrä varajäseniä, kuitenkin vähintään kolme. Vaalilautakunnan jäsenten ja varajäsenten tulee mahdollisuuksien mukaan edustaa kunnassa vuoden 2021 kuntavaaleissa ehdokkaita asettaneita äänestäjäryhmiä. Vaalilautakunnan varajäsenet on asetettava siihen järjestykseen, jossa he tulevat jäsenten sijaan. Kuntavaaleissa tai aluevaaleissa ehdokkaana oleva ei saa olla vaalilautakunnan jäsenenä tai varajäsenenä.

Vaalilautakunta nimeää äänestyspaikalle yhden tai useamman vaalilain 73 §:ssä tarkoitetun vaaliavustajan.

Vaalilautakunta voi vaalilain 16 §:n 3 momentin mukaan ottaa avustavaa henkilöstöä äänestyslippujen laskemista ja järjestämistä varten sekä äänioikeusrekisterin ja/tai laskentajärjestelmän käyttämistä varten.

Äänestyspaikalla tulee olla riittävästi vaalivirkailijoita myös sairaustapausten tai muiden yllättävien tilanteiden varalta. Myös vaalilautakunnan varajäseniä voi olla paikalla, vaikka lautakunta olisikin täysilukuinen. Erityisesti on otettava huomioon mahdollisten sairaustapausten vaatimat erityisjärjestelyt ja niiden edellyttämä virkailijoiden työpanos.

3.2 Päätösvaltaisuus

Vaalilautakunta on päätösvaltainen kolmijäsenisenä, jolloin yhden jäsenistä tulee olla puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja. Mikäli syntyy tilanne, jossa sekä puheenjohtaja että varapuheenjohtaja ovat tilapäisesti poissa, vähintään kolmijäseninen vaalilautakunta valitsee keskuudestaan tilapäisen puheenjohtajan kunnan hallintosäännön määräysten mukaisesti.

Uuden luottamushenkilön valitsemisesta kunnan toimielimeen kesken toimikauden säädetään kuntalaissa.

3.3 Läsnaolo-oikeus vaalilautakunnan kokouksessa

Vaalilautakuntaan ei sovelleta kuntalaissa tarkoitettun hallintosäännön määräyksiä kunnanhallituksen edustajan ja kunnanjohtajan tai pormestarin läsnäolo- ja puheoikeudesta kokouksissa.

Vaalilain 184 §:n 1 momentissa säädetään vaaliasiamiesten läsnäolo-oikeudesta vaaliviranomaisten kokouksissa.

Vaalilain 184 §:n 2 momentissa säädetään valtuutuksen saaneen vaalitarkkailijan oikeudesta olla läsnä silloin kun vaaliviranomainen suorittaa tehtäviään. Läsnäolo-oikeus koskee siten paitsi kokouksia myös vaaliviranomaisen kaikkea muutakin toimintaa. Vaalitarkkailijoilla on oikeus vaalitoimitusta häiritsemättä seurata vaaliviranomaisen kaikkia tehtäviä.

Oikeusministeriö voi valtuuttaa kotimaisen tai ulkomaisen vaalitarkkailijan koko maan alueelle ja kunnan keskusvaalilautakunta kunnan alueelle vaalilain 184 §:n 2 momentin nojalla. Vaalitarkkailijoilla on mukanaan kirjallinen valtuutus vaalitarkkailijaksi. Oikeusministeriön myöntämät valtuutukset (akkreditoinnit) ovat nähtävillä myös vaalitietojärjestelmässä (VAT). Vaalitarkkailijoilla on oikeus vaalitoimitusta häiritsemättä seurata kaikkien vaaliviranomaisen kaikkia tehtäviä. Jos äänestyspaikalle tulee vaalitarkkailijoita, ilmoita asiasta keskusvaalilautakuntaan, tarkasta tarkkailijoiden valtuutus ja merkitse tieto asiasta vaalipöytäkirjaan.

3.4 Vaalilautakunnan suoritettava vain lakisääteiset tehtävänsä

Vaalilautakunnan on suoritettava vain lakisääteisiä tehtäviensä ja perehdyttävä niihin huolellisesti. Valtioneuvoston oikeuskansleri on 16.2.1981 lausunut muun muassa seuraavaa:

”Jotta vaalilautakunnan jäsen ei laiminlöisi velvollisuuttaan vaan sen hyvin täyttäisi, hänen on huolellisesti ja puolueettomasti toimitettava ne tehtävät, jotka hänelle lain mukaan kuuluvat. Jotta nämä huolellisuuden ja puolueettomuuden vaatimukset epäilyksittä täytyisivät, hänen tulisi keskittyä vaalilautakunnan jäsenen tehtäväänsä.

Tiedot siitä, ketkä henkilöt ovat äänestäneet ja ketkä eivät ole sitä tehneet, eivät kuulu vaalisalaisuuden piiriin eivätkä siten ole salassa pidettäviä.⁴ Siitä huolimatta on todettava, että vaalilautakunnan jäseneltä vaadittavaan puolueettomuuteen soveltuu huonosti, jos hän samalla toimii

4 Vaalilaissa on nykyisin säännökset vaaliluetteloiden ja äänioikeusrekisteriin tehtyjen äänestämistä koskevien merkintöjen julkisuudesta. Tiedot eivät ole julkisia ennen kuin vaalipäivän äänestys on päättynyt.

jonkin puolueen oletettujen kannattajien äänestämiseen kehottajana tai sellaisen toiminnan avustajana. Mielestäni vaalilautakunnan jäsenen siis tulisi vaalilautakunnassa ollessaan suorittaa vain vaaliviranomaiselle lain mukaan kuuluvia tehtäviä.”

4. JÄRJESTELYT ÄÄNESTYSPAIKALLA

4.1 Vaalimateriaali ja kalusteet

Vaalimateriaalin jakelusta vaalilautakunnalle ja kalusteiden toimittamisesta äänestyspaikkaan huolehtii kunnan keskusvaalilautakunta.

Vaalilautakunnan on hyvissä ajoin ennen vaalipäivän äänestyksen alkua tarkistettava, että äänestyspaikalla on seuraava vaalimateriaali ja kalusteet. Mikäli jostain puuttuu, vaalilautakunnan on viipymättä otettava yhteys keskusvaalilautakuntaan.

4.1.1 Mitä vaalipäivän äänestyksessä tarvitaan?

Vaaliasiakirjat:

- 1) Vaaliluettelo (**liite 2**). Vaaliluettelo koostuu irtolehdistä, joissa on tulostus molemmilla puolilla lehteä. Jokainen lehti on rei'itetty vasemmasta reunastaan. Vaaliluettelo tulisi joko kansiodia tai sitoa erillisillä sitomisvälineillä, joita saa keskusvaalilautakunnalta. Tämän ohjeen **liitteenä 2d** on ohje siitä, miten vaaliluettelot voidaan sitoa. Mikäli vaalilautakunta aikoo osittaa vaaliluettelon, jokainen osa tulisi sitoa omaksi kokonaisuudekseen. Vaalilautakunta ja keskusvaalilautakunta voivat myös sopia siitä, että vaaliluettelo tai sen osat sidotaan jo etukäteen keskusvaalilautakunnassa. Vaaliluettelossa on oma äänenkäytön merkintäsarakeensa aluevaaleille ja oma sarakkeensa kuntavaaleille.
- 2) Vuoden 2025 aluevaalien ja kuntavaalien äänestyslippuja (pakattuna 100 kappaleen nippuihin). Aluevaalien äänestysliput ovat violetteja ja kuntavaalien äänestysliput valkoisia. Vaalilautakunnalla tulee olla molempien vaalien äänestyslippua, Helsingissä kuitenkin vain kuntavaalien valkoisia äänestyslippuja.
- 3) Aluevaalilautakunnan painattama violetti aluevaalien ehdokaslistojen yhdistelmä ja kunnan keskusvaalilautakunnan painattama valkoinen kuntavaalien ehdokaslistojen yhdistelmä, Helsingissä kuitenkin vain kuntavaalien valkoinen yhdistelmä.
 - Ehdokaslistojen yhdistelmät sijoitetaan ensisijaisesti yhteen äänestyskoppiin. Tällöin aluevaalien ehdokaslistojen yhdistelmä sijoitetaan keskikohdasta katsottuna vasemmalle ja kuntavaalien ehdokaslistojen yhdistelmä oikealle puolelle. Tällöin, jos yhdistelmien alku- tai loppupäät ulottuvat

- selvästi äänestyskopin seinämien yli, yhdistelmien kiinnitystä voidaan tukevoittaa esimerkiksi yhdistelmän taakse asetettavan pahvin avulla.
- Jos ehdokaslistojen yhdistelmät eivät mahdu samaan äänestyskoppiin, voidaan ne sijoittaa kahteen vierekkäiseen koppiin. Tällöin äänestäjää tulee erikseen ohjeistaa asiasta sekä kiinnittää koppien ulkosivuun tieto, onko äänestyskopissa aluevaalien vai kuntavaalien yhdistelmä;
 - Ehdokaslistojen yhdistelmät tulee asettaa vaalihuoneistoon äänestäjien nähtäville muutoinkin, esimerkiksi odotustiloihin. Niitä ei kuitenkaan tule kiinnittää äänestyskoppien ulkoseinille.
- 4) Oikeusministeriön ohje äänestäjälle äänestysmerkinnän tekemisestä (**liite 5**), joka tulee asettaa äänestyskoppiin äänestäjien nähtäväksi. Ohje voidaan kiinnittää äänestyskopin seinälle. Ohjetta voidaan asettaa myös muualle äänestyspaikkaan, ei kuitenkaan äänestyskopin ulkoseinälle.
 - 5) Oikeusministeriön ohjejuliste äänestäjälle äänestämisestä samanaikaisesti toimitettavissa alue- ja kuntavaaleissa⁵ (**liite 7**). Ohjejulisteen voi kiinnittää nähtäville vaalihuoneistoon esimerkiksi lähelle sisääntulo-ovea, jotta äänestäjä voi tutustua siihen ennen äänestämistä.
 - 6) Vaalipöytäkirjalomakkeita (vaalilomake nro 8; **liite 4**);
 - 7) Laskentalomakkeita alustavan äänenlaskennan tiedotusta varten:
 - aluevaalien laskentalomake 2: "Vaalipäivänä äänestäneiden lukumäärä";
 - kuntavaalien laskentalomake 2: "Vaalipäivänä äänestäneiden lukumäärä";
 - aluevaalien laskentalomake 3: "Vaalipäivän äänet, alustava laskenta";
 - kuntavaalien laskentalomake 3: "Vaalipäivän äänet, alustava laskenta";
 - aluevaalien laskentalomake 4: "Vaalipöytäkirjan liite"
 - kuntavaalien laskentalomake 4: "Vaalipöytäkirjan liite"

Tarvikkeet:

- 8) Vaalileimasin, jolla äänestysliput leimataan. Vaalileimasimia on hyvä olla myös varalla. Vaalileima on väriltään sinipunainen ja seuraavanlainen:

⁵ Ei käytössä Helsingissä vaalipäivänä.

- 9) Sinetöimisvälineitä. Sinetöimisnauha on väriltään valkoista ja siihen on painettu saman näköinen tunnuskuva kuin vaalileimaan ja teksti "Vaalisinetti - Valsigill".
- 10) Tunnisteet vaalilautakunnan jäsenille. Kaikilla vaalilautakunnan jäsenillä tulisi vaaliviranomaisena toimiessaan olla rinnassaan näkyvillä nimikyltti tai vastaava, johon on merkitty henkilön tehtävä vaalilautakunnassa (esimerkiksi "Vaalilautakunnan jäsen" tai "Vaalilautakunnan jäsen - Medlem av valnämnden"). Tunnisteeseen voidaan merkitä myös jäsenen nimi. Menettely auttaa äänestäjiä hahmottamaan, kuka vaalihuoneistossa on vaaliviranomainen.
- 11) Vaaliavustajien rintamerkkejä tai käsivarsinauhoja. Vaalilautakunnan nimeämän vaaliavustajan on käytettävä rintamerkkiä tai käsivarsinauhaa, johon merkitään sana "Vaaliavustaja", kaksikielisissä kunnissa "Vaaliavustaja - Valbiträde".
- 12) Jäljennös vaalilautakunnan asettamispäätöksestä. Äänestyspaikalla tulee laittaa nähtäville esimerkiksi vaalihuoneiston sisäänkäynnin osoittavan opasteen läheisyyteen kopio kunnanhallituksen päätöksestä, jolla asianomainen vaalilautakunta on asetettu, taikka muu asiakirja, josta asianomaisen vaalilautakunnan kokoonpano ilmenee. Vaalilautakunnan jäsenten yhteystietoja (kuten kotiosoite tai puhelinnumero) ei nähtäville pantavassa asiakirjassa saa olla.
- 13) Kyniä, joilla äänestäjä tekee äänestysmerkinnän äänestyslippuun. Kynät voivat periaatteessa olla minkälaisia tahansa, esimerkiksi kuivamustekyniä tai lyijykyniä. Joidenkin viimeisimpien vaalien aikana julkisuudessa on joskus esitetty, että jotkut äänioikeutetut epäilevät lyijykynällä tehdyn äänestysmerkinnän helposti mahdollistavan vaalivilpin. Vaikka epäily on aiheeton, vaalien yleisen luotettavuuden turvaamiseksi äänestäjille on suositeltavampaa varata kuivamustekynä tai vastaava kynä äänestysmerkinnän tekemistä varten. Joka tapauksessa on varmistauduttava, että käytetään sellaisia kyniä, että äänestysmerkintä ei suttaa tai näy äänestyslipun läpi. Esimerkiksi tussikynät tai hyvin teräväkärkiset kuivamustekynät eivät tästä syystä ole suositeltavia äänestysmerkinnän tekemiseen. Kyniä on hankittava riittävästi varalle ottaen huomioon, että kuivamustekynät saattavat lakata toimimasta jopa lyijykyniä helpommin.
- 14) Kyniä vaalilautakunnan omaan käyttöön sekä paperitarvikkeita (kirjekuoria, käärepaperia, narua tai paketoititeippiä, muistiinpanopaperia yms.).
- 15) Laskimia alustavaa tuloslaskentaa varten.
- 16) Opasteita sijoitettavaksi vaalihuoneistoon ja sen ulkopuolelle (kaksikielisessä kunnassa suomeksi ja ruotsiksi ja saamelaiden kotiseutualueella saameksi).
- 17) Vaaliluettelon näkösuoja henkilötietojen tietosuojan turvaamiseksi.

Kalusteet:

- 18) Äänestyskoppeja, joissa äänestysmerkintä tehdään. Äänestyskoppien tulee olla sellaiset, että vaalisalaisuuden säilyminen turvataan. Äänestyskoppien sijoittamisessa vaalihuoneeseen on erityisesti kiinnitettävä huomiota vaalisalaisuuden säilymiseen ja myös siihen, että valaistus äänestyskopissa on riittävän hyvä. Äänestyskoppien välien on oltava riittävän suuria, jotta kulku kuhunkin koppiin voi tapahtua vaalisalaisuus säilyttäen ja häiritsemättä muissa kopeissa olevia äänestäjiä. Äänestyskoppeja ei siis pidä sijoitella siten, että kulku niihin tapahtuu muiden koppien takaa. Äänestyskoppien sijoittelussa tulee varmistua myös siitä, että rakennuksessa mahdollisesti olevat valvontakamerat eivät vaaranna äänestäjien vaalisalaisuutta. Mikäli molempien vaalien ehdokaslistojen yhdistelmät eivät mahdu samaan äänestyskoppiin, voidaan ne sijoittaa vierekkäisiin äänestyskoppeihin. Tällöin kopin ulkoseinään tulee laittaa tieto, kumman vaalien ehdokaslistojen yhdistelmä kopissa on. (ks. kohta 3.)
- 19) Pyörätuolia käyttäviä varten äänestyskoppi, johon pyörätuoli mahtuu tai toissijaisesti vaalisalaisuuden turvaava, pöydälle asetettava, kirjoitusalus-⁶ta.
- 20) Vaaliurna, johon äänestysliput pudotetaan. Samanaikaisesti toimitettavissa alue- ja kuntavaaleissa on mahdollista käyttää eri vaaleille erillisiä vaaliurnia, mikäli keskusvaalilautakunta on toimittanut äänestyspaikalle kaksi urnaa. Toinen urna voi olla pahvinen.
- 21) Pöydät ja tuolit vaalilautakunnan käyttöön.

Vaaliohjeet:

- 22) Oikeusministeriön vaaliohjeita nro 2 (Vaalilautakunnan tehtävät; tämä ohje). Vaalilautakunnan jäsenten on tullut tutustua vaaliohjeisiin jo ennen vaalipäivää, mutta ne on syytä pitää jäsenten käytettävissä myös äänestyspaikalla.

⁶ Eduskunnan oikeusasiamies on viimeksi kuntavaaleja 2017 koskevassa tarkastuskertomuksessaan (5.4.2017) todennut, että syliin laitettava irrallinen kirjoitusalus ei turvaa vaalisalaisuutta.

IT-laitteet ja -tarvikkeet:

Keskusvaalilautakunta päättää ja ilmoittaa vaalilautakunnalle siitä, käytetäänkö vaalipäivän äänestyksessä

- äänioikeusrekisteriä (äänioikeustietojärjestelmää eli ns. sähköistä vaaliluetteloa) vaaliluettelon sijasta tai sen rinnalla,
- sähköistä vaalipöytäkirjaa sekä/tai
- alustavassa laskennassa tuloslaskentajärjestelmää.

Jos järjestelmiä käytetään, keskusvaalilautakunnan tulee toimittaa vaalilautakunnan käyttöön tarvittavat IT-laitteet ja tarvikkeet sekä oikeusministeriön VAT-ohjeet nro 4d (Vaalitietojärjestelmän käyttöohjeet vaalilautakunnalle), jossa selostetaan järjestelmän käytön edellytykset ja itse käyttö. Järjestelmien käyttöä varten vaalilautakunnan jäsenillä tai avustavalla henkilöstöllä tulee olla joko sähköinen henkilökortti, verkkopankkitunnukset tai mobiilivarmenne. Jos vaalilautakunta käyttää vaalitietojärjestelmän toiminnoista *ainoastaan* mobiiliäänioikeuskyselyä, vaalilautakunta tarvitsee ohjeen nro 4e (Mobiiliäänioikeuskyselyn käyttöohjeet).

4.1.2 Vaalimateriaalin säilyttäminen ja käyttöönotto

Keskusvaalilautakunnille on annettu ohjeet kiinnittää erityistä huomiota siihen, että vaaliasiakirjojen ja vaalileimasimien jakelu vaalilautakunnille tapahtuu luotettavalla tavalla niin, ettei synny mahdollisuutta väärinkäyttöihin. Esimerkiksi noudettaessa vaalimateriaalia vaalilautakunnan edustajien on varauduttava esittämään keskusvaalilautakunnalle selvitys henkilöllisyydestään. Vähintään kahden vaalilautakunnan jäsenen on oltava samanaikaisesti paikalla, kun keskusvaalilautakunta luovuttaa vaalimateriaalin vaalilautakunnalle.

Yksi hyvä tapa huolehtia jakelun turvallisuudesta on, että keskusvaalilautakunta pakkaa vaalilautakunnalle annettavat äänestysliput yhteen (tai useampaan) pakettiin ja sulkee paketin teipillä, jonka päälle keskusvaalilautakunnan edustaja tai edustajat merkitsevät allekirjoituksensa. Allekirjoituksen sijasta teippi voidaan myös leimata jollain kunnan virallisella leimasimella, mutta ei kuitenkaan vaalileimasimella. Teippinä ei tule käyttää varsinaista vaalien sinetöintiteippiä, jota jaetaan vaalilautakunnalle samassa yhteydessä.

Saatuaan materiaalin vaalilautakunnan on huolehdittava, että materiaali säilytetään yön yli varmassa tallessa, esimerkiksi äänestyspaikassa olevassa lukitussa tilassa. Keskusvaalilautakunnan on mahdollisuuksien mukaan osoitettava vaalilautakunnille äänestyspaikoilta tällaiset tilat. Vaalilautakunta avaa äänestyslippuja sisältävät paketit vasta samalla hetkellä, kun vaalipäivän äänestystoimitus kello 9 aloitetaan siten, että ensimmäiselle äänestäjälle näytetään, että urna on tyhjä. Sitä ennen kaikkien paikalla olevien vaalilautakunnan jäsenten on todettava, että äänestyslippupakettien teippaukset ovat ehjät.

Keskusvaalilautakunnan harkinnan mukaan äänestysliput ja muu materiaali voidaan jakaa vaalilautakunnille myös muulla luotettavalla tavalla siten, että mahdollisuutta väärinkäyttöihin ei synny.

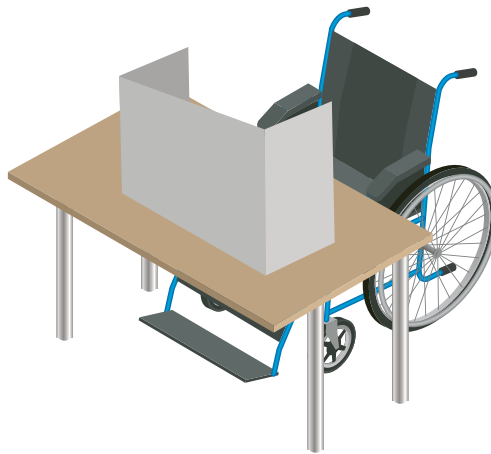
4.2 Äänestyspaikan esteettömyydestä huolehtiminen

Äänestyspaikka tulee sijoittaa rakennuksessa sellaiseen tilaan, että sinne pääsevät kulkemaan myös ne äänestäjät, joiden kyky liikkua tai toimia on rajoittunut ja ne, jotka käyttävät apuvälineitä, kuten pyörätuolia tai rollaattoria.

Mahdollisuuksien mukaan tulisi liikuntarajoitteisten henkilöiden käyttämille kulkuvälineille varata pysäköintitilaa äänestyspaikan välittömässä läheisyydessä ja järjestää heidän avustamisensa äänestyspaikan ulko- ja sisäpuolella.

Äänestyspaikalla mahdollisesti olevien kynnysten ja portaiden on oltava varustettuja esimerkiksi sellaisella luiskalla, että pyörätuolia taikka rollaattoria käyttävillä henkilöillä on esteetön pääsy äänestystilaan.

Niitä liikuntarajoitteisia henkilöitä varten, jotka käyttävät pyörätuolia, tulisi äänestyspaikkaan varata sellainen matalampi äänestyskoppi, johon mahtuu pyörätuolilla tai pöydälle asetettava irrallinen kirjoitusalue varustettuna suojuksella, jonka turvin äänestäjä voi muiden katseilta suojattuna täyttää äänestyslippunsa. Kuvaesimerkki:

Äänestyspaikalla kulkureittien sivuun tulisi mahdollisuuksien mukaan sijoittaa istumia levähtämistä varten. Jos pyörällisillä apuvälineillä liikkuville järjestetään kiertotie, tulee se varustaa tarvittaessa opasteilla.

Invalidiliitto ry on laatinut äänestyspaikan esteettömyyden tarkistuslistan, jota vaalilautakunnan tulee tarkoituksenmukaisella tavalla käyttää apuna äänestystilaa järjestettäessä (liite 6).

4.3 Paloturvallisuus

Paloturvallisuudesta on huolehdittava. Rakennuksen poistumistiet on pidettävä esteettöminä eikä poistumisteiden opasteita saa peittää.

4.4 Järjestys äänestyspaikalla

Vaalilautakunnan on huolehdittava siitä, että järjestys äänestyspaikalla säilyy moitteettomana ja äänestys sujuu häiriöttä. Äänestyspaikalla olevien on noudatettava vaalilautakunnan järjestyksen ylläpitämiseksi ja äänestyksen häiriötömän kulun turvaamiseksi antamia määräyksiä.

Äänestyspaikan kalustamisella ja muilla järjestelyillä on tärkeä merkitys järjestyksenpidon kannalta. Jos äänestyspaikalle syntyy ruuhkaa, vaalilautakunnan on tarvittaessa ohjattava äänestäjiä jonoihin ja valvottava, että äänioikeuttaan käyttäneet poistuvat äänestyspaikalta.

Vaalilautakunnan on huolehdittava myös siitä, että äänestäjät pitävät riittävät etäisyydet toisiinsa nähden esimerkiksi silloin kun äänestäjät jonottavat vaaliluetteloa pitävän vaalivirkailijan luokse.

Keskusvaalilautakunnan ja vaalilautakunnan on huolehdittava yhdessä, että vaalilautakunnalla on käytössään riittävästi henkilöitä, kuten varajäseniä, pitämässä huolta varsinaisten lakisääteisten tehtävien lisäksi äänestäjien opastamisesta vaalihuoneistoon, jonojen muodostamisesta, riittävien etäisyyksien pitämisestä ja sen valvomisesta, että äänioikeuttaan jo käyttäneet poistuvat vaalihuoneistosta.

Äänestäjien pienten lasten mukaantulo äänestystilaan voidaan sallia, ellei siitä aiheudu erityistä häiriötä. Tämä mahdollistaa äänestämisen lapsiperheiden vanhemmille ja voi samalla myös tukea lasten demokratiakasvatusta.

4.4.1 Vaalimainontakielto

Vaalilautakunnan on valvottava, ettei äänestyspaikalla tai sen välittömässä läheisyydessä pidetä puheita eikä julkipanna tai jaeta painettuja tai kirjoitettuja kehoituksia. Vaalilautakunnan on myös huolehdittava, ettei äänestyspaikalla millään tavoin vaikuteta tai yritetä vaikuttaa äänestäjien vaalivapauteen. Mikäli lain säännöksiä tässä suhteessa rikotaan tai yritetään rikkoa, on häiritsijä heti poistettava äänestyspaikalta, tarvittaessa poliisin avustuksella.

4.4.2 Äänestyspaikan opasteet

Opastus äänestyspaikalle tulee järjestää selkeästi esimerkiksi kadunvarsitauluin ja viitoituksin. Myös sisälle äänestystilaan on järjestettävä tarpeelliset opasteet.

Kaksikielisessä kunnassa kilpien ja muiden yleisölle suunnattujen opasteiden on oltava suomen- ja ruotsinkielisiä. Enontekiön, Inarin, Sodankylän ja Utsjoen kunnissa opasteet on laadittava myös saamen kielellä.

4.4.3 Kuvaaminen äänestyspaikalla

On mahdollista, että tiedotusvälineet, tai jopa yksittäiset äänestäjät, esittävät toivomuksen saada kuvata äänestyspaikalla. Vaalilautakunnan on kulloisessakin yksittäistapauksessa erikseen arvioitava, voidaanko kuvaaminen sallia. Kuvaaminen ei saa vaarantaa vaalisalaisuutta eikä järjestystä äänestyspaikalla.⁷

Vaalilain mukaan äänestys on järjestettävä siten, että vaalisalaisuus säilyy. Äänestyskopissa kuvaaminen ei ole sallittua. Vaalisalaisuuden ylläpitäminen äänestyspaikalla on äänestäjän oikeus ja velvollisuus. Vaalilautakunnan jäsen ei luonnollisesti voi kuitenkaan olla tietoinen äänestäjän toimista äänestyskopissa.

4.4.4 Vaalikeräykset

Ne järjestöt, joille Poliisihallitus on myöntänyt rahankeräyslupan (<https://poliisi.fi/rahankeraysluvat>), voivat suorittaa rahankeräystoimintaa äänestyspaikalla edellyttäen, että keräys voidaan järjestää siten, etteivät vaaliviranomaiset joudu missään vaiheessa osallistumaan rahankeräykseen liittyviin tehtäviin ja siten, ettei keräystoiminta häiritse äänestyksen toimittamista. Keräysjärjestelyistä ei myöskään saa syntyä äänestäjälle sellaista vaikutelmaa, että vaalikeräykseen osallistuminen olisi äänestämiseen liittyvä velvollisuus.

Keräystä toimittavalle lipasvartijalle ja lippaalle tulisi mahdollisuuksien mukaan järjestää sopiva tila. Tämän tilan tulee olla riittävän etäällä varsinaisesta äänestystilasta, esimerkiksi toisessa huoneessa, jotta keräys ei häiritse äänestystä eikä äänestäjiä. Lippaan säilytyksestä vastaa lipasvartija. Mikäli äänestyspaikan olosuhteet ovat sellaiset, että keräystoimintaa ei voida edellä mainittujen ehtojen mukaisesti järjestää tai mikäli keräys ei niiden mukaisesti suju, keräystä ei voida lainkaan toimittaa. Vaalilautakunnan on kussakin yksittäistapauksessa ratkaistava asia.

⁷ Eduskunnan oikeusasiamies on päätöksessään 23.10.2007 (dnro 1107/2/07) katsonut, että vaalilautakunnan puheenjohtaja oli, huomioon ottaen äänestys huoneessa vallitsevan tilanteen, voinut olla antamatta lupaa valokuvan ottoon äänestyspaikalla.

4.4.5 Oheistoiminta

Joissain kunnissa vaalipäivän äänestyspaikkana olevassa kiinteistössä tai sen läheisyydessä on järjestetty erilaista vaaleihin liittyvää oheistoimintaa, esimerkiksi lasten vaaleja, vaalikalorien tarjoamista äänestäjille tai arpajaisia. Mikäli tämäntyyppistä toimintaa järjestetään, vaalilautakunnan ei tule ottaa osaa sen järjestelyihin. Vaalilautakunnan tulee myös huolehtia siitä, että nämä toiminnot suoritetaan selkeästi äänestystilan ulkopuolella ja siten, etteivät ne millään lailla häiritse äänestystoimitusta.

4.4.6 Äänestäjien lemmikkieläimet

Allergia-, Iho- ja Astmaliitto ry toimittaa vaalilautakuntien käyttöön äänestyspaikkojen ulko-oviin tarkoitettuja A4-kokoisia julisteita. Julisteessa on koiran kuva ja teksti ”Minä odotan ulkona, kun sinä äänestät”. Julisteen suositus ei koske opaskoiria eikä avustajakoiria. Vaalilautakuntia kehoitetaan ottamaan suositus tarkoituksenmukaisella tavalla huomioon.⁸

4.5 Vaaliavustaja ja äänestäjän valitsema avustaja

4.5.1 Yleistä

Äänestäjän avustajana äänestysmerkinnän tekemisessä äänestyslippuun voi toimia vain

- 1) vaalilautakunnan nimeämä vaaliavustaja tai
- 2) äänestäjän itsensä valitsema avustaja tai
- 3) äänestäjän niin halutessa vaalilautakunnan jäsen, jolle se viivytää äänestystä.

Avustajana, olipa hän vaaliavustaja, äänestäjän itsensä valitsema avustaja tai vaalilautakunnan jäsen, ei kuitenkaan saa olla henkilö, joka on ehdokkaana vaaleissa eikä myöskään ehdokkaan puoliso, lapsi, sisarus tai vanhempi.

Avustaja on velvollinen tunnollisesti täyttämään äänestäjän osoitukset ja pitämään salassa äänestystoimituksessa saamansa tiedot. Avustajalle on erityisesti korostettava, ettei hän missään tapauksessa saa suositella äänestäjälle, ketä ehdokasta tämän olisi äänestettävä.

⁸ Allergia-, Iho- ja Astmaliitto perustelee suositusta sillä, että näin voitaisiin estää eläinpiteelipölyn jääminen yleisiin tiloihin ja eläinallergisten äänestäjien ja vaaliviranomaisten oireiden paheneminen. Eläinpiteelipöly on voimakas herkistäjä, joka säilyy tiloissa pitkään ja pahentaa allergiaa tai astmaa sairastavien oireita.

Näkövammaisen äänestäjä saattaa tarvita alue- ja kuntavaaleissa avustajaa sen toteamiseen kumpi äänestyslippu on aluevaalien ja kumpi kuntavaalien. Jos näkövammaisen äänestäjä haluaa tehdä äänestysmerkinnän äänestyslippuun itsenäisesti ilman avustajaa, voi yhtenä vaihtoehtona esimerkiksi olla, että hän äänestää ensin toisessa vaalissa ja saa vasta tämän jälkeen toisen vaalin äänestyslipun. Toisena vaihtoehtona voi olla esimerkiksi sen, että avustaja seisoo äänestyskopin ulkopuolella ja antaa äänestysliput äänestäjälle yksitellen.

4.5.2 Vaaliavustaja

Jokaisella äänestyspaikalla tulee olla saapuvilla vaalilain 73 §:n 1 momentissa tarkoitettu vaaliavustaja, joka äänestäjän pyynnöstä avustaa häntä merkinnän tekemisessä äänestyslippuun. Avustajan on käytettävä rintamerkkiä tai käsivarsinauhaa, johon merkitään sana ”Vaaliavustaja”, kaksikielisissä kunnissa ”Vaaliavustaja Valbiträde”.

Vaaliavustajan nimeäminen kuuluu vaalilautakunnan tehtäviin. Vaaliavustajia vaalilautakunta voi nimetä harkintansa mukaan useampiakin. Avustajaksi on mahdollista nimetä myös vaalilautakunnan varajäsen tai varsinainenkin jäsen. Tällöin kuitenkin tulee huolehtia siitä, että vaalilautakunta on koko vaalipäivän äänestyksen ajan päätösvaltainen eli vähintään kolmijäseninen. Sinä aikana, jolloin jäsen tai varajäsen on vaaliavustajana, hän ei siis toimi vaalilautakunnan jäsenenä.

Vaikka avustajan nimeääkin vaalilautakunta, on käytännössä keskusvaalilautakunnan etukäteen huolehdittava siitä, että vaalilautakunnan käytettävissä on yksi tai useampi sopiva ehdokas avustajaksi. Kaksikielisillä paikkakunnilla on kiinnitettävä huomiota avustajan riittävään kielitaitoon.

4.5.3 Äänestäjän valitsevat avustajat

Äänestäjät, joiden kyky tehdä äänestysmerkintä on oleellisesti heikentynyt, saavat käyttää äänestysmerkinnän tekemisessä apuna **itse valitsemaansa** avustajaa äänestyspaikan vaaliavustajan sijaan. Tämä koskee näkövammaisten ja muiden vammaisten lisäksi myös henkilöitä, joille esimerkiksi äkillinen sairaus on aiheuttanut kyvyttömyyden tehdä äänestysmerkintä.

Vaalilautakunta ratkaisee, kenen kyky tehdä äänestysmerkintä on oleellisesti heikentynyt ja kenellä siis tällä perusteella on oikeus valita avustajaksi haluamansa henkilö. Vaalilautakunnan on selvitettävä tällaisen avustajan nimi ja merkittävä se vaalipöytäkirjaan. Tietoja avustajista on käsiteltävä siten, etteivät ne ole muiden äänestäjien, esimerkiksi seuraavan avustettavan äänestäjän ja/tai hänen avustajansa, nähtävissä.

Äänestäjällä on myös oikeus käyttää halutessaan, edellä todetuin rajauksin, vaalilautakunnan jäsentä avustajana merkinnän tekemisessä äänestyslippuun, jollei se viivytä äänestystoimitusta.

5. VAALIPÄIVÄN ÄÄNESTYKSEN TOIMITTAMINEN

5.1 Äänestystoimituksen aloittaminen ja lopettaminen

5.1.1 Yleistä

Vaalipäivän äänestys on aloitettava sunnuntaina kello 9 ja sitä on jatkettava yhtiöjaksoisesti kello 20 asti.

Vaalilautakunnan puheenjohtajan ja jäsenten sekä vaalilautakunnan nimeämien vaaliavustajien on ehdottomasti saavuttava äänestyspaikalle niin hyvissä ajoin, että äänestystoimitus voidaan aloittaa täsmällisesti. Mikäli vaalilautakunta käyttää äänioikeustietojärjestelmää, järjestelmään kirjautuminen on hyvä aloittaa jo noin kello 8.30.

Vaalilautakunnan puheenjohtajan on huolehdittava siitä, että lautakunta on päätösvaltainen eli vähintään kolmijäseninen äänestystoimituksen alkaessa ja sen kaikissa vaiheissa.

Vaalipäivän äänestystä ei saa keskeyttää ennen kello 20. Sitä vastoin se voi jatkua myöhempäänkin, sillä kaikkien niiden äänestäjien, jotka ovat ennen kello 20 tulleet saapuville odottamaan äänestysvuoroaan, on annettava äänestää, ennen kuin äänestystoimitus lopetetaan. Odotustila on suljettava ja eristettävä siten, ettei enää uusia henkilöitä pääse tilaan kello 20. Sulkemisesta on sitä ennen ilmoitettava saapuville tulleille äänestäjille.

Vaalilautakunnan tulee erityisesti kiinnittää huomiota **vaalisalaisuuden säilymiseen** äänestystoimituksen kaikissa vaiheissa.

5.1.2 Vaaliurnan sulkeminen

Vaalilautakunnalla on mahdollisuus käyttää aluevaaleissa ja kuntavaaleissa erilisiä urnia, jos keskusvaalilautakunta on toimittanut vaalilautakunnalle kaksi urnaa. Toinen näistä urnista saattaa olla pahvinen vaaliurna, johon on painatettu vaalien V-logo ja sen urnan väri on sama violetin sävy, joka on aluevaalien äänestyslipussa.

Äänestystoimituksen alkaessa vaalilautakunnan puheenjohtajan tai varapuheenjohtajan on näytettävä läsnä oleville äänestäjille, että vaaliurna on tyhjä / molemmat vaaliurnat ovat tyhjä, jos käytetään kahta urnaa.

Tämän jälkeen joko

- lukitaan urnan sisäkansi ja sen kahdesta avaimesta puheenjohtaja (tai varapuheenjohtaja) ottaa haltuunsa toisen ja joku lautakunnan jäsenistä toisen tai
- urna suljetaan käyttämällä sinetöimisnauhaa, johon vähintään puheenjohtaja (tai varapuheenjohtaja) ja joku jäsenistä merkitsevät nimikirjoituksensa. Pahviurnassa ei ole lukkoa, joten sen sulkemiseen käytetään aina sinetöimisnauhaa.

Vaaliurnaa ei saa missään tilanteessa avata sen jälkeen, kun se on äänestystoimituksen alkaessa suljettu, ennen kuin äänestyksen päätyttyä ryhdytään laskemaan ääniä. Kahta urnaa käytettäessä on mahdollista, että joku äänestäjä laittaisi äänestyslipun väärän vaalin urnaan. Tästä ei kuitenkaan muodostu ongelmaa, koska väärään urnaan laitettu äänestyslippu voidaan laskennan alkaessa siirtää oikean vaalin äänestyslippujen joukkoon.

5.2 Äänestystoimituksen kulku

5.2.1 Äänestyksen vaiheet

Äänestystoimituksessa on seuraavat vaiheet:

Vaihe 1: Äänestäjän henkilöllisyyden ja äänioikeuden toteaminen, äänestyslipun/äänestyslippujen antaminen sekä merkinnän tekeminen vaaliluetteloon ja/tai äänioikeusrekisteriin (äänioikeustietojärjestelmään), jos vaalilautakunta sitä käyttää;

Vaihe 2: Äänestäjä tekee äänestysmerkinnän äänestyslippuun;

Vaihe 3: Äänestäjä esittää äänestyslipun leimattavaksi ja pudottaa leimatun äänestyslipun vaaliurna.

Huom. Jos äänestäjä äänestää sekä aluevaaleissa että kuntavaaleissa, äänestysvaiheet käydään läpi lähtökohtaisesti rinnakkain siten, että a) hänelle annetaan samalla kertaa molempien vaalien äänestysliput ja b) kuhunkin äänestyskoppiin on sijoitettu molempien vaalien ehdokaslistojen yhdistelmät. Vaihtoehtoisesti äänestysvaiheet voidaan toimittaa myös vaalikohtaisesti, jos äänestyspaikan järjestelyt sen mahdollistavat. Äänestyspaikka voidaan tällöin järjestää myös niin, että aluevaalien ehdokaslistojen yhdistelmä on sijoitettu yhteen äänestyskoppiin ja kuntavaalien yhdistelmä toiseen äänestyskoppiin. Tällöin vaalitoimitsijan on selkeästi neuvottava äänestäjää siitä, että kumpikin äänestyslippu täytetään oikeassa äänestyskopissa ja siitä, miten koppien välillä kuljetaan.⁹ Oleellista on, että äänestäjä tekee äänestysmerkinnän molempiin lippuihin äänestyskopissa. Äänestäjä voi myös haluta äänestää vain toisessa vaalissa. Tällöin hänelle annetaan vain sen vaalin äänestyslippu.

Vaihe 1: Äänestäjän henkilöllisyyden ja äänioikeuden toteaminen, äänestyslipun/äänestyslippujen antaminen ja merkinnän tekeminen vaaliluettelon ja/tai äänioikeusrekisteriin

- Totea äänestäjän henkilöllisyys henkilökortista, passista, ajokortista tai muusta vastaavasta (kuvallisesta ja virallisesta) asiakirjasta.
- Etsi äänestäjän nimi vaaliluettelosta ja/tai äänioikeusrekisteristä.
- Anna äänestäjälle yksi aluevaalien ja yksi kuntavaalien äänestyslippu, jos hänellä on molempien vaalien äänioikeus käyttämättä. Jos äänestäjä on äänestänyt ennakkoon toisessa vaalissa, anna äänestäjälle vain sen vaalin äänestyslippu, johon äänioikeus on käyttämättä. Kehota äänestäjää menemään äänestyskoppiin äänestysmerkinnän tekemiseksi. Jos aluevaalien ja kuntavaalien ehdokaslistojen yhdistelmä on sijoitettu eri äänestyskoppeihin, tulee tästä tehokkaasti ohjeistaa äänestäjää.
- Tee vaaliluettelon ja/tai äänioikeusrekisteriin merkintä äänestäjän äänestämisestä joko tässä vaiheessa tai vasta sitten kun äänestäjä on pudottanut äänestyslipun vaaliurna. Merkintä tehdään erikseen aluevaalien ja erikseen kuntavaalien osalta.

⁹ Vaalilain vastainen menettely ei ole sekään, että 1) äänestäjälle annetaan ensin toisen vaalin äänestyslippu ja kehoitetaan häntä menemään oikeaan äänestyskoppiin ja 2) äänestäjälle annetaan toisen vaalin äänestyslippu vasta tämän jälkeen ja kehoitetaan häntä menemään uudestaan äänestyskoppiin. Tällainen menettely vienee kuitenkin huomattavan paljon enemmän aikaa ja voi tavallista helpommin johtaa ruuhkiin ja sekaannuksiin. Mikäli näin halutaan kuitenkin toimia, tulee äänestäjien neuvontaan ja järjestelyihin kiinnittää erityistä huomiota.

1 (i) Äänestäjän henkilöllisyyden toteaminen

Äänestäjän on ilmoitauduttava henkilökohtaisesti vaalilautakunnalle. Äänioikeutta ei missään tapauksessa saa käyttää asiamiehen välityksellä. Äänioikeutta on käytettävä siinä äänestysalueessa, joka on merkitty äänioikeusrekisteriin äänestäjän kohdalle.

Ilmoittautuessaan äänestämään äänestäjä on velvollinen esittämään vaalilautakunnalle selvityksen henkilöllisyydestään. Säännönmukaisessa tapauksessa äänestäjän tulee esittää vaalilautakunnalle asiakirja, joka todistaa äänestäjän henkilöllisyyden (henkilöllisyystodistus). Tällaista asiakirjaa äänestäjältä ei kuitenkaan ole ehdottomasti vaadittava, jos hänen henkilöllisyytensä muutoinkin on varmasti todettavissa, esimerkiksi silloin, jos vaalilautakunta tuntee äänestäjän (HE 175/1995 vp.).

Valtioneuvoston oikeuskansleri on päätöksessään 15.1.1997 (dnro 978/1/96) todennut muun ohella seuraavaa: Vaalilainsäädäntö edellyttää äänestäjän selvitysvelvollisuutta henkilöllisyydestään äänestettäessä. Henkilöllisyyden selvitysvelvollisuutta on pidettävä myös äänestäjän edun mukaisena. Äänioikeuden toteutumisen kannalta on olennaista, että kukaan ei äänestä toisen nimissä tai toisen puolesta ja että merkintä vaaliluetteloon tehdään oikean henkilön kohdalle.

Mistä asiakirjasta äänestäjän henkilöllisyys voidaan todeta?

Äänestäjä voi todistaa henkilöllisyytensä voimassa olevalla poliisin antamalla henkilökortilla, passilla, ajokortilla tai kuvallisella Kela-kortilla.

Äänestäjän henkilöllisyyden voi todeta myös ulkomaisesta tai muusta sellaisesta voimassa olevasta henkilöllisyystodistuksesta, jossa on

- henkilön täydellinen nimi,
- syntymäaika,
- henkilön nimikirjoitus,
- todistuksen antajan leimalla leimattu henkilön valokuva sekä
- todistuksen antopäivä ja antajan allekirjoitus.

Olennaista on varmistua, että asiakirjan esittää sama henkilö, jonka valokuva on henkilöllisyystodistuksessa. Mikäli henkilöä ei esimerkiksi ajokortissa olevan vanhan valokuvan perusteella voi tunnistaa, selvitystä ei lähtökohtaisesti voida pitää riittävänä.

Henkilöllisyyden todistamiseen ei kelpaa pelkästään ilmoituskortti, eivätkä myöskään muut kuvattomat kortit ja asiakirjat.

Käräjäoikeus tuomitsi neljä vaalilautakunnan jäsentä sakkorangaistukseen tuottamuksellisesta virkavelvollisuuden rikkomisesta. Vuoden 1996 yhdistetyissä kunnallisvaaleissa ja europarlamenttivaaleissa vaalilautakunnan

jäsenet eivät olleet tarkastaneet erään äänestäjän henkilöllisyyttä, vaan olivat antaneet hänen äänestää molemmissa vaaleissa pelkästään ilmoituskortin perusteella. Myöhemmin kuitenkin ilmeni, ettei ilmoituskortti ollut henkilön oma eikä hänellä alaikäisenä ollut edes äänioikeutta. Hovi-oikeus ei muuttanut käräjäoikeuden tuomiota eikä korkein oikeus myöntänyt valituslupaa hovioikeuden päätökseen. Alaikäinen (12-v.) jätettiin tuomitsematta rangaistukseen, mutta hänelle ilmoituskortin antanut mies tuomittiin välillisenä tekijänä sakkorangaistukseen vilpillisestä äänestämisestä. (Helsingin HO 28.5.1998, nro 1631)

Entä jos äänestäjä ei omista henkilöllisyystodistusta?

Äänioikeutetuille lähetetyssä ilmoituskortissa todetaan muun ohella, että henkilö, jolla ei ole henkilöllisyyttä osoittavaa asiakirjaa, voi saada maksutta poliisilaitokselta väliaikaisen henkilökortin äänestämistä varten. Kortin hakemiseen tarvitaan passikuva. Käytännössä väliaikaista henkilökorttia ei kuitenkaan enää voi hakea eikä saada vaalipäivänä.

Henkilöllisyyden tarkastamisesta joissakin erityistilanteissa

Aiemmissa vaaleissa on käynyt ilmi, että jotkut, useimmiten iäkkäät äänioikeutetut eivät omista voimassa olevaa passia, ajokorttia tai muutakaan vastaavaa asiakirjaa, eivätkä myöskään ole hankkineet tai voineet hankkia edellä mainittua maksutonta väliaikaista henkilökorttia. Mikäli vaalilautakunta ei tunne tällaista äänestäjää, äänestäjän henkilöllisyyden selvittäminen voi olla ongelmallista. Tällaisissa tapauksissa vaalilautakunnan on pyrittävä arvioimaan tilanne kokonaisvaltaisesti sen perusteella, miten luotettavana se pitää äänestäjän antamaa muuta selvitystä ja tilannetta yleensä. Joissain tapauksissa tällaisella äänestäjällä voi olla mukanaan muita asiakirjoja, jotka – vaikkei niissä valokuvaa olekaan – saattavat vahventaa äänestäjän henkilöllisyyttä. Äänestäjä saattaa myös esittää vanhentuneen kuvallisen henkilöllisyystodistuksen. Lisäksi äänestäjällä voi olla mukanaan saattajia, jotka kykenevät paitsi selvittämään oman henkilöllisyytensä, myös suullisesti todistamaan saatettavan henkilöllisyyden.

Vaalilautakunnan on edellä sanotuissa tilanteissa käytettävä harkintavaltaansa. Yhtäältä tulee huolehtia siitä, että kaikki äänioikeutetut voivat käyttää äänioikeutensa mutta toisaalta myös siitä, että kukaan ei äänestä toisen nimissä tai toisen puolesta ja että merkintä äänioikeuden käyttämisestä tehdään vaalilutetuloon oikean henkilön kohdalle. Edellä mainitut esimerkit voidaan hyväksyä selvityksiksi äänestäjän henkilöllisyydestä silloin, kun vaalilautakunta pitää saatua selvitystä kokonaisvaltaisesti luotettavana.

Valtioneuvoston oikeuskansleri on päätöksessään 8.5.2012 (dnro OKV/98/1/2012) todennut muun ohella seuraavaa: Jos äänestäjä ei esitä vaalitoimitsijalle asiakirjaa, joka todistaa äänestäjän henkilöllisyyden, äänestäjän on kyettävä muilla keinoilla vakuuttamaan vaalitoimitsija henkilöllisyydestään. Kysymys on virkavastuulla toimivan vaalitoimitsijan taupauskohtaisesta kokonaisarviosta. Jos toimintakyvyltään rajoittuneella äänestäjällä ei ole henkilöllisyydestodistusta, vaan äänestäjän henkilöllisyys pyritään todistamaan, yleensä muiden selvitysten lisäksi, hänen saattajansa esittämällä suullisella selvityksellä, äänestäjän henkilöllisyydestä vakuuttuminen voi edellyttää selityksen saamista siihen, miksi äänestäjälle ei ole hankittu henkilöllisyydestodistusta. [...] Lisäselvitystä pyydetäessä on toimittava hienotunteisesti ja sovinnollisuutta edistäen. [...] Äänioikeuden käyttämisen oikeellisuuden varmistaminen on myös ääni-oikeutetun itsensä etu.

1 (ii) Äänestäjän äänioikeuden toteaminen

Vaalilautakunnan tulee tarkoin huolehtia siitä, ettei äänestäjä saa äänestää, ennen kuin hänet on todettu äänioikeutetuksi. Äänestäjän äänioikeus todetaan vaaliluettelosta tai äänioikeusrekisteristä (äänioikeustietojärjestelmästä), jos vaalilautakunta sitä käyttää. Alue- ja kuntavaaleissa käytetään samaa vaaliluetteloa, jossa on omat sarakkeensa äänioikeuden käyttöä koskevalle merkinnälle aluevaaleissa ja kuntavaaleissa. Aluevaalien sarakkeen otsikko on AV-2025 ja se sijaitsee vaaliluettelosivun vasemmassa reunassa, sen oikealla puolella on kuntavaalien sarake, jonka otsikko on KV-2025. Helsingin vaalipäivän äänestyspaikoilla on käytössä vaaliluettelo, jossa on vain KV-2025 sarake.

Äänestämistä koskevat merkinnät vaaliluettelossa ja äänioikeusrekisterissä eivät ole julkisia ennen kuin vaalitoimitus on päättynyt.

1 (ii.a) Äänestäjän äänioikeuden toteaminen vaaliluettelosta

Tehtävään määrätty vaalilautakunnan jäsen etsii vaaliluettelosta äänestäjän nimen. Äänioikeutetut on otettu vaaliluetteloon sukunimiensä mukaisessa aakkosjärjestyksessä.

Aakkostuksessa kirjainten keskinäinen järjestys on suomen kielen mukainen, v ja w -kirjaimet on erotettu toisistaan. Etuliitteelliset sukunimet on aakkostettu etuliitteen mukaan, esimerkiksi henkilö nimeltä "von Tafelsson Bror-Erik" löytyisi vaaliluettelosta v-kirjaimella alkavien sukunimien joukosta. Tyhjä merkki sijoittuu ennen muita merkkejä, esimerkiksi henkilö "Ek Lisa" on vaaliluettelossa ennen henkilöä "Eka Liisa". Väliviiva on aakkostettu kuten tyhjä merkki, esimerkiksi henkilö "Ek-Roine Liisa" on vaaliluettelossa ennen henkilöä "Eko Liisa". Useimmat tarkkeet

jätetään huomiotta, esimerkiksi é on aakkostettu kuten e, mutta poikkeuksen muodostaa ü, joka on aakkostettu kuten y.

Etsinnän nopeuttamiseksi vaalilautakunta voi pyytää äänestäjältä nähtäväkseen vaalilain 21 §:n mukaisen ilmoituskortin (**liite 3a tai 3b**). Ilmoituskorttia ei äänestäjältä kuitenkaan voi vaatia eikä sen puuttuminen estä äänestämistä. Ilmoituskortti annetaan äänestäjälle takaisin, jos tämä sitä pyytää. Mikäli äänestäjältä joudutaan kysymään henkilötunnusta, vaalilautakunnan on huolehdittava siitä, että paikalla olevat muut äänestäjät eivät kuule äänestäjän henkilötietoja.

On syytä huomata, että vaaliluettelossa on tyhjä väli kirjaimien L ja M välissä. Tämä on tehty helpottamaan vaaliluettelon mahdollista ositusta kirjaimiin A-L ja M-Ö. Vaaliluettelon voi kuitenkin osittaa vaalilautakunnan harkinnan mukaan myös muista kohdista.

Vaaliluettelon käyttämisestä huomioitavaa

Vaalilautakunnan on järjestettävä äänioikeuden tarkastaminen vaaliluettelosta niin, että äänestäjä ei voi nähdä muiden äänioikeutettujen tietoja. Vaalilautakunta voi esimerkiksi käyttää pahvista tai muuta näkösuojaa vaaliluettelon ja äänestäjän välillä. Ilman näkösuojaa on mahdollista, että äänestäjä, joka kykenee lukemaan ylösalaisin olevaa tekstiä ja pystyy painamaan mieleensä lukemansa, voisi vaaliluettelosta saada selville äänioikeutettujen henkilötunnuksia. Vaalilautakunnan on hyvä huolehtia siitä, että äänestäjä pysyy riittävän etäällä vaalivirkailijasta silloin kun tämä etsii hänen nimeään vaaliluettelosta, samoin kuin siitä, että vaaliluetteloa muutoinkin säilytetään äänestyspaikalla huolellisesti.

Jos äänioikeutetun kohdalle on äänioikeusrekisteriin merkitty tieto turvakiellostä, hänen kohdallaan on vaaliluettelon sarakkeessa Huomautuksia merkintä T. Tällaisen äänioikeutetun osalta vaaliluettelossa olevat tiedot eivät ole julkisia edes vaalitoimituksen päättymisen jälkeen. Näitä tietoja tulee muutenkin käsitellä erityisen varoen eikä niitä saa luovuttaa ulkopuolisille.

Samannimiset henkilöt ja väärin kirjoitetut nimet

Jos vaaliluetteloon on merkitty useita samannimisiä henkilöitä, on henkilötunnuksen tai syntymäajan avulla selvitettävä, mikä nimi on oikea.

Mikäli vaaliluettelossa oleva nimi ei ole äänestäjän ilmoittaman nimen kanssa täysin yhtäpitävä (esimerkiksi vaaliluettelossa olevan painovirheen takia), ei äänestäjältä tämän johdosta pidä evätä äänioikeuden käyttämistä, jos eroavaisuus ei ole olennainen ja jos on lisäksi ilmeistä, että luettelossa oleva nimi ei voi tarjota ketään toista henkilöä. Jos henkilön sukunimi on esimerkiksi avioliiton

johdosta muuttunut äänioikeusrekisterin perustamisen jälkeen, voidaan hänen henkilöllisyydestään varmistua henkilötunnuksen perusteella.

Vaaliluettelon tehdyt merkinnät ennakkoon äänestämisestä

Vaaliluettelon on otettu vain ne äänioikeutetut, jotka eivät äänestäneet ennakkoon tai joiden ennakkoon äänestämistä ei ollut merkitty äänioikeusrekisteriin, kun vaaliluetteloiden tulostaminen aloitettiin.

Keskusvaalilautakunnan on tullut huolehtia siitä, että vaalilautakunnille toimitetuista vaaliluetteloista käy selvästi ja luotettavasti ilmi, ketkä äänioikeutetut ovat käyttäneet äänioikeutensa jo ennakoäänestyksessä ja keillä se on vielä käyttämättä vaalipäivän äänestyksessä. Ennen vaaliluetteloiden toimittamista vaalilautakunnille keskusvaalilautakunta on tarvittaessa tehnyt niihin merkinnät niistä ennakkoon äänestäneistä, joiden äänestämistä ei oltu merkitty äänioikeusrekisteriin ennen kuin vaaliluetteloiden tulostaminen aloitettiin. Näissä tapauksissa ennakkoon äänestäneen äänioikeutetun kohdalle sarakkeeseen on käsin tehty merkintä **E** kyseisen vaalin sarakkeeseen.

Aluevaaleissa sarakkeen otsikko on AV-2025 ja kuntavaaleissa KV-2025. On mahdollista, että äänestäjä on äänestänyt ennakkoon vain toisessa vaalissa, esimerkiksi kuntavaaleissa, jolloin hänellä on äänioikeus vielä vaalipäivänä käyttämättä aluevaaleissa. Tällöin äänestäjän kohdalla merkintä E on vain sen vaalin sarakkeessa, jossa äänestäjä on jo käyttänyt äänioikeutensa.

Mikäli henkilön nimeä ei löydy vaaliluettelosta tai henkilön nimen kohdalla on **E**, mutta äänestäjä ei oman ilmoituksensa mukaan ole äänestänyt ennakkoon, asia tulee tarkistaa keskusvaalilautakunnasta. Keskusvaalilautakunnalla on hallussaan ennakoäänestyksen ja kirjeäänestyksen lähetekirjeet sekä yhteys äänioikeusrekisteriin. Jos keskusvaalilautakunnasta ei löydy lähetekirjettä, jossa on kyseisen henkilön allekirjoitus, on ilmeistä, että henkilö ei ole äänestänyt ennakkoon. Jos taas allekirjoitettu lähetekirje löytyy, henkilön on lähtökohtaisesti katsottava käyttäneen äänioikeutensa ennakkoon. Myös Digi- ja väestötietovirasto pystyy äänioikeusrekisteristä selvittämään, onko henkilön kohdalle rekisteriin tehty merkintä äänestämisestä.

Mikäli vaalilautakunta pystyy luotettavasti selvittämään, ettei asianomainen äänestäjä vielä ole äänestänyt, häneltä ei tule evätä äänioikeuden käyttämistä. Mikäli vaalilautakunta on selvityksen jälkeen vakuuttunut siitä, että äänestäjä ei ole käyttänyt äänioikeuttaan, sen on pyrittävä selvittämään sekaannus niin, ettei äänestäjälle aiheudu haittaa. Näistä tai muista vastaavanlaisista tapauksista on tehtävä merkintä vaalipöytäkirjaan.

Eräitä poikkeustapauksia

Lainvoimaista äänioikeusrekisteriä on vaaleissa noudatettava muuttamattomana. Äänioikeusrekisteriä pidetään lainvoimaisena sen estämättä, että hallinto-oikeus ei ole ennen äänioikeusrekisterin lainvoimaiseksi tuloa antanut päätöstä sille tehtyyn valitukseen. Mikäli henkilö on ilmeisen virheellisesti vaalilain 26 §:n 1 momentin nojalla merkitty äänioikeusrekisterissä äänioikeutta vailla olevaksi, Digi- ja väestötietovirasto voi poistaa lainvoimaisesta äänioikeusrekisteristä tällaisen merkinnän. Jos poisto tehdään sen jälkeen, kun vaaliluetteloiden tulostus on aloitettu, äänioikeutetun nimi ei tulostu vaaliluetteloon. Tällaisessa tapauksessa vaalilautakunnan on, tarvittaessa keskusvaalilautakunnan välityksellä, varmistauduttava siitä, että Digi- ja väestötietovirasto on tehnyt äänioikeusrekisteriin sanotunlaisen poiston, merkittävä henkilön nimi vaaliluettelon loppuun ja annettava hänen äänestää.

Henkilön, joka esittää vaalilautakunnalle vaalipäivänä hallinto-oikeuden tai korkeimman hallinto-oikeuden päätöksen, jonka mukaan hänellä on äänioikeus, on annettava äänestää. Henkilö on velvollinen luovuttamaan päätöksen tai sen jäljennöksen vaalilautakunnalle.

1 (ii.b) Äänioikeuden toteaminen äänioikeusrekisteristä

Jos äänioikeusrekisteri (äänioikeustietojärjestelmä, ns. sähköinen vaaliluettelo) on käytössä äänestysalueessa, sen teknisestä käyttämisestä huolehtivat joko vaalilautakunnan jäsenet itse tai vaalilain 16 §:n 3 momentissa tarkoitettu avustava henkilöstö. Avustavan henkilöstön tulee kuitenkin toimia tehtävässään tarkasti vaalilautakunnan osoitusten mukaisesti. Vastuu merkintöjen tekemisestä äänioikeusrekisteriin on vaalilautakunnalla. Avustavina henkilöinä toimivien nimet tulee merkitä vaalipöytäkirjaan.

Äänioikeusrekisterin käyttäjä hakee äänestäjän tiedot näyttöruudulle henkilötunnuksen avulla. Henkilötunnus saadaan selville äänestäjän esittämästä henkilöllisyystodistuksesta, etsimällä se vaaliluettelosta taikka kysymällä sitä äänestäjältä itseltään tai puhelimitse keskusvaalilautakunnalta taikka Digi- ja väestötietovirastolta. Mikäli henkilötunnusta joudutaan kysymään, vaalilautakunnan on huolehdittava siitä, että paikalla olevat muut äänestäjät eivät kuule äänestäjän henkilötietoja.

Menettely äänioikeusrekisteriä käytettäessä selostetaan tarkemmin VAT-ohjeessa nro 4d (Vaalitietojärjestelmän käyttöohjeet vaalilautakunnalle).

Jos äänioikeusrekisterin mukaan henkilö olisi jo käyttänyt äänioikeutensa äänestämällä ennakkoon, vaalilautakunnan on selvítettävä tilanne paperisesta vaaliluettelosta ja muutoin siten kuin edellä tässä ohjeessa selostetaan.

1 (iii) Äänestyslippujen antaminen äänestäjälle

Tarkastettuaan vaaliluettelosta tai äänioikeusrekisteristä, että äänestäjä on äänioikeutettu, vaalilautakunnan jäsen ohjeistaa äänestäjälle yhden aluevaalien ja yhden kuntavaalien lipun. Lippuja ohjennettaessa on kiinnitettävä huomiota, että äänestäjä saa vain yhden äänestyslipun molempiin vaaleihin, joissa hän on äänioikeutettu. Helsingissä vaalipäivän äänestyspaikalla on käytössä vain kuntavaalien äänestyslippuja.

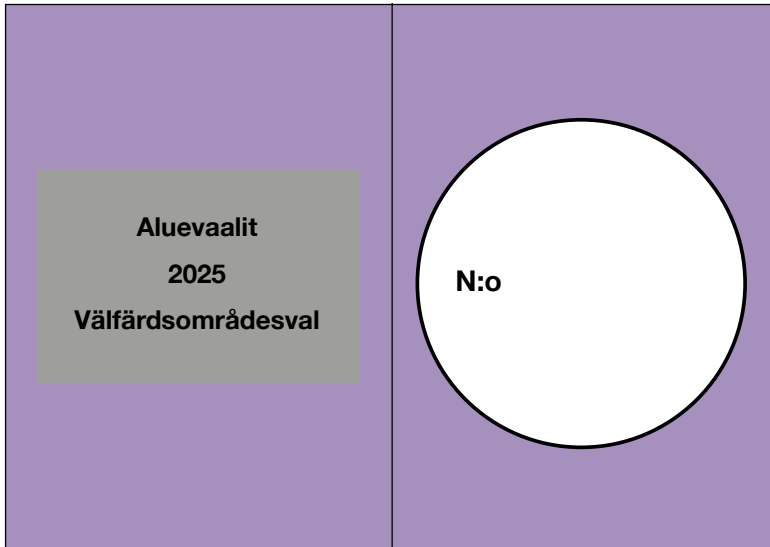
Jos äänestäjä on kuitenkin äänestänyt ennakkoon toisessa vaalissa, annetaan vain sen vaalin äänestyslippu, jossa äänestäjä ei ole vielä äänestänyt. Jos äänestäjä ilmoittaa haluavansa käyttää äänioikeutensa vain joko aluevaalissa tai kuntavaalissa, vaikka ei olisi vielä käyttänyt äänioikeuttaan kummassakaan vaalissa, ohjennetaan hänelle vain sen vaalin äänestyslippu, jossa hän haluaa käyttää äänioikeutensa. Tällöin myös merkintä äänioikeuden käytöstä tehdään vain tämän vaalin osalta vaaliluetteloon.

Äänestyslippu / äänestysliput annetaan äänestäjälle avattuna sisäpuoli (tekstipuoli) ylöspäin siten, että äänestyslipussa oleva teksti on oikein päin lipun vastaanottavan äänestäjän näkökulmasta (ja siis väärinpäin lippua antavan vaalilautakunnan jäsenen näkökulmasta). **Samalla on ehdottomasti varmistuttava siitä, että äänestysliput ovat painoasultaan virheettömiä ja nimenomaan kyseessä olevassa vuoden 2025 aluevaaleissa ja kuntavaaleissa käytettäviä äänestyslippuja.**

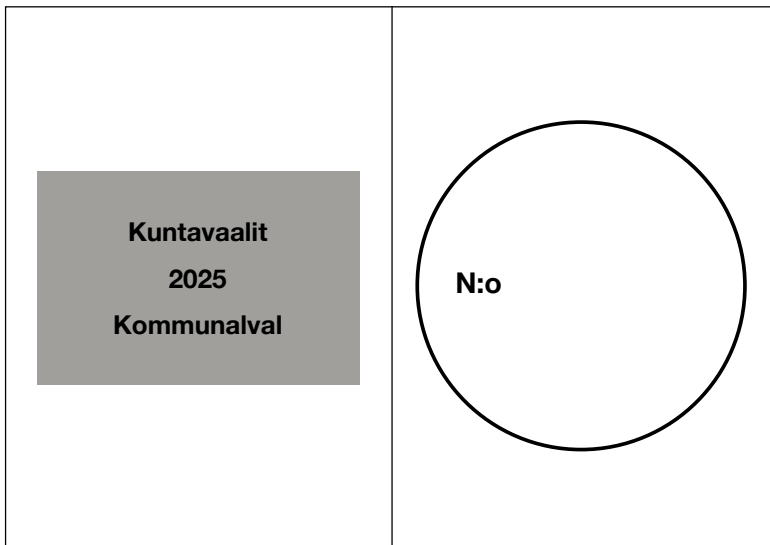
Mikäli äänestyslippu on painoasultaan virheellinen, annetaan äänestäjälle uusi äänestyslippu. Virheellinen äänestyslippu on revittävä. Painoasultaan virheellisestä tai muuten poikkeavasta äänestyslipusta on ilmoitettava viipymättä myös kunnan keskusvaalilautakunnalle, joka ilmoittaa asiasta edelleen oikeusministeriöön.

Aikaisemmissa vaaleissa on esiintynyt tapauksia, joissa vaaliurnasta on löydetty kaksi toisiinsa reunoista kiinnittynyttä äänestyslippua, joista toisessa (päällimmäisessä) on ollut äänestysmerkintä, mutta ei vaalileimaa ja toisessa vaalileima, mutta ei äänestysmerkintää. Tämä on saattanut johtua siitä, että äänestäjälle on vahingossa annettu kaksi toisiinsa kiinnittynyttä äänestyslippua, eikä äänestäjä ole huomannut tätä. Vaalilautakunnan on erityisesti tarkastettava, että tällaiset toisiinsa kiinnittyneet äänestysliput erotetaan toisistaan ja vain yksi äänestyslippu annetaan äänestäjälle.

Vuoden 2025 aluevaaleissa äänestyslippu on violetti ja seuraavanlainen:

Vuoden 2025 kuntavaaleissa äänestyslippu on valkoinen ja seuraavanlainen:

Sitten kun äänestäjälle on annettu äänestysliput / äänestyslippu, äänestäjää kehoitetaan tekemään äänestysmerkintä äänestyskopissa. Mikäli aluevaalien ja kuntavaalien ehdokaslistojen yhdistelmät sijoitettu eri äänestyskoppeihin, on tästä informoitava äänestäjiä.

1 (iv) Merkintä vaaliluetteloon tai äänioikeusrekisteriin äänestämisestä

Kunkin äänestäjän äänestämisestä on tehtävä merkintä vaaliluetteloon tai äänioikeusrekisteriin.

Merkintä äänestämisestä voidaan tehdä joko silloin, kun äänestäjälle annetaan äänestyslippu tai vasta sitten, kun äänestäjä on pudottanut äänestyslipun vaaliurnaan.

Merkintä vaaliluetteloon

Merkintä äänioikeuden käyttämisestä tehdään vaaliluetteloon merkitsemällä äänestäjän nimen kohdalle aluevaaleissa sarakkeeseen **AV-2025** ja kuntavaaleissa **KV-2025** joko **V** (iso V-kirjain), **X** (rasti) tai / (kenoviiva).

Merkinnät vaaliluetteloon on tehtävä huolellisesti. Puheenjohtaja voi joko määrätä tehtävään lautakunnan jäsenen tai itse huolehtia merkintöjen tekemisestä vaaliluetteloon.

Merkintä äänioikeusrekisteriin

Äänioikeusrekisteriä käytettäessä tarkistetaan ensin, että näytöllä ovat nimenomaan kyseisen äänestäjän tiedot. Sen jälkeen henkilön äänioikeus merkitään käytetyksi. Merkintä tehdään erikseen aluevaalien ja kuntavaalien osalta.

Tarkemmat menettelyt ja poikkeavat tilanteet (esimerkiksi jos äänestäjän tietoja ei ole äänioikeusrekisterissä tai jos on syötetty väärä henkilötunnus) selostetaan VAT-ohjeessa nro 4d.

Vaihe 2: Äänestäjä tekee äänestysmerkinnän äänestyslippuun

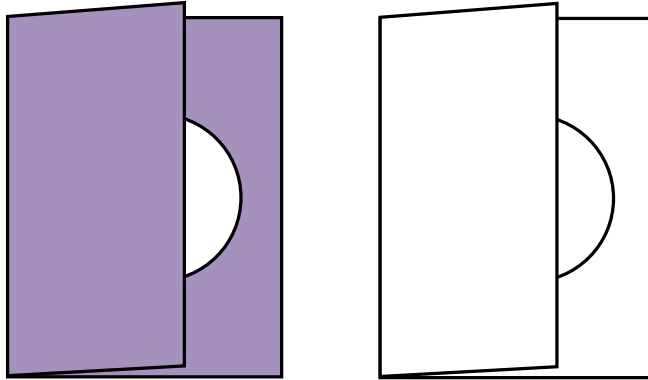
- Äänestäjä merkitsee äänestyskopissa äänestyslippuihin/äänestyslippuun ehdokkaidensa numerot / ehdokkaansa numeron ja palaa taitetut äänestysliput / taitettu äänestyslippu mukanaan vaalilautakunnan luokse.

Äänestysmerkinnän tekeminen äänestyskopissa

Äänestäjän on tehtävä äänestysmerkintä äänestyslippuun äänestyskopissa siten, että vaalilaisuus säilyy. Vaalilautakunnan ei lähtökohtaisesti tule ottaa vastaan muualla kuin äänestyskopissa täytettyä äänestyslippua.

Äänestäjän on niin selvästi merkittävä äänestyslippuun sen ehdokkaan numero, jonka hyväksi hän antaa äänensä, ettei voi syntyä epätietoisuutta siitä, ketä ehdokasta hän tarkoittaa. Kuntavaalien ehdokkaat on numeroitu alkaen numerosta 2 ja aluevaalien ehdokkaat alkaen numerosta 2002.

Äänestäjän on tämän jälkeen taitettava äänestyslippu keskeltä lipussa olevan taitekohdan mukaisesti siten, että äänestyslipun sisäpuoli jää näkymättömiin.

Mikäli äänestyslippu erhemerkinnän tai muun syyn vuoksi menee pilalle, on äänestäjälle tämän pyynnöstä annettava uusi äänestyslippu. Pilalle mennyt äänestyslippu on revittävä siten, että vaalisalaisuus säilyy. Pilalle menneen äänestyslipun voi repiä joko äänestäjä itse tai vaalilautakunnan jäsen. Äänestäjälle on ilmoitettava, että tämä saa halutessaan itse repiä pilalle menneen äänestyslipun ja ottaa revityt palaset mukaansa.

Äänestysmerkinnän tekeminen muualla kuin äänestyskopissa

Vaalilain 76 §:n (496/2013) mukaan äänestysmerkintä on tehtävä äänestyskopissa tai, jos se ei ole mahdollista ilman äänestäjälle aiheutuvaa kohtuutonta haittaa, muutoin siten, että vaalisalaisuus säilyy. Tämä tarkoittaa lähinnä sellaisia tilanteita, joissa äänestyspaikka ei ole esteetön esimerkiksi liikuntarajoitteisille tai hyvin heikkokuntoisille äänestäjille.

Lainkohdan osalta eduskunnan perustuslakivaliokunta totesi mietinnössään (PeVM 3/2013 vp.) seuraavasti: ”Vaalisalaisuuden keskeisen merkityksen vuoksi perustuslakivaliokunta korostaa ehdotetun menettelyn poikkeuksellisuutta. Vaalipaikalla on aina ensisijaisesti pyrittävä järjestämään äänestyskoppiin pääseminen mahdollisimman esteettömäksi. Muualla kuin äänestyskopissa äänestettäessä tärkeää on järjestää tilanne sellaiseksi, että äänestäjällä ei ole aihetta pelätä vaalisalaisuuden rikkoutumista. Valiokunta huomauttaa lisäksi, että asiasta päättäminen kuuluu vaalilautakunnalle”.¹⁰

¹⁰ Esimerkiksi vuoden 2021 kuntavaaleissa ja vuoden 2022 aluevaaleissa lainkohtaa sovellettiin Covid-19 pandemian vuoksi karanteenissa tai eristyksessä olevien henkilöiden äänestämässä.

Vaihe 3: Äänestyslippujen leimaaminen ja pudotus vaaliurnaan

- Leimaa huolellisesti sekä äänestäjän aluevaalien äänestyslippu että äänestäjän kuntavaalien äänestyslippu ja kehoita äänestäjää pudottamaan liput vaaliurnaan tai urniin, jos kahta urnaa käytetään.
- Tee merkintä vaaliluetteloon ja/tai äänioikeusrekisteriin äänestäjän äänestämisestä, jollet ole tehnyt sitä jo vaiheessa 1 (iv).

3 (i) Äänestyslippujen leimaaminen

Sitten kun äänestäjä on palannut äänestyskopista, hän esittää taitetut äänestysliput / taitetun äänestyslipun leimattavaksi lähinnä vaaliurna istuvalle vaalilautakunnan jäsenelle. Puheenjohtajan ei itse pidä huolehtia leimaamisesta, koska hänellä on vaalitoimituksen seuraamisessa riittävästi huolellisuutta vaativaa työtä.

Äänestyslippu on ehdottomasti leimattava. Leimaamisen laiminlyönti tekee äänestyslipun mitättömäksi. Puheenjohtajan ja lähinnä vaaliurna istuvan jäsenen on ehdottomasti valvottava, ettei äänestäjä erehdyksessä pane äänestyslippuaan urnaan ennen kuin lippu on leimattu.

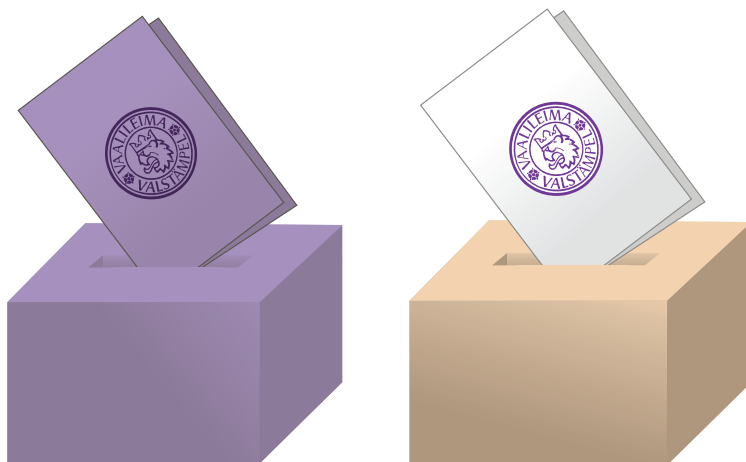
Leima on lyötävä **keskelle** taitetun äänestyslipun kääntöpuolta ja siten, että siitä jää **selvä jälki**. Mikäli leimasin rikkoutuu tai siitä loppuu väriaine kesken vaalitoimituksen, vaalilautakunta ottaa käyttöön varalla olevan vaalileimasimen ja pyytää välittömästi keskusvaalilautakunnalta uuden leimasimen. Leimasinväriä ei enää vaalipäivän kuluessa tule lisätä, koska väriaine ei ehdi riittävästi imeytyä.

Vuoden 2011 eduskuntavaaleissa vaalipiirilautakunta oli havainnut tarkastamista äänestyslipuista lukuisia tapauksia, joissa leimaus oli ollut niin puutteellinen, ettei siitä näkynyt juuri muuta kuin ääriviivat. Äänestyslippu, jossa ei ole leimaa, on mitätön.

Äänestyslippuun saa lyödä vain yhden leiman. Huonoa leimausta ei saa yrittää korjata niin, että lyödään toinen leima viereen. Jos leimaus ei onnistu riittävällä tavalla, lippu on revittävä ja äänestäjää on kehotettava täyttämään uusi äänestyslippu.

Sitten kun äänestyslippu on leimattu, kehoitetaan äänestäjää pudottamaan se vaaliurnaansa. Mikäli äänestyspaikalla käytetään erillisiä vaaliurnia aluevaalien ja kuntavaalien äänestyslipuille, tulee äänestäjää ohjeistaa pudottamaan violetti aluevaalien äänestyslippu aluevaaleissa käytettävään urnaan ja valkoinen kuntavaalien äänestyslippu kuntavaaleissa käytettävään urnaan.¹¹

3 (ii) Merkintä vaaliluetteloon tai äänioikeusrekisteriin äänestämisestä

Merkintä vaaliluetteloon tai äänioikeusrekisteriin äänestäjän äänestämisestä voidaan tehdä joko silloin, kun äänestäjälle annetaan äänestyslippu tai vasta sitten, kun äänestäjä on pudottanut äänestyslipun vaaliurnaansa. Merkinnän tekeminen selostetaan aiempaan kohdassa 1 (iv).

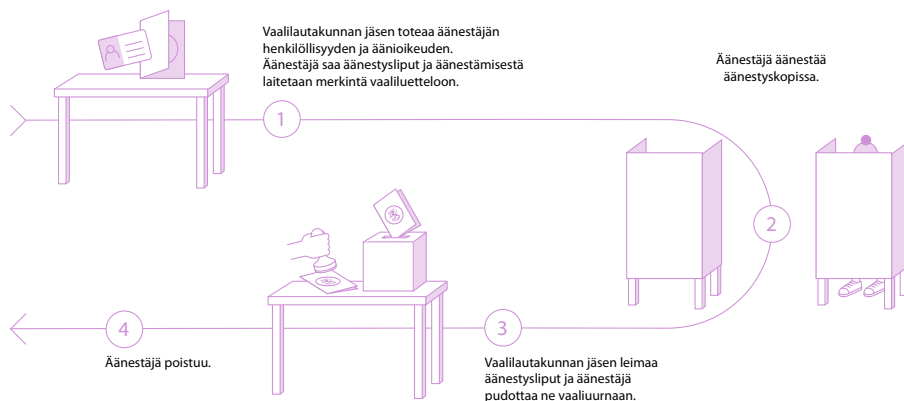
¹¹ Jos äänestäjä ohjeistuksesta huolimatta pudottaisi äänestyslipun väärään urnaan, siirretään väärään urnaan pudotettu äänestyslippu ennen äänten laskennan aloittamista oikean vaalin äänestyslippujen joukkoon.

5.2.2 Vaiheet 1–3: Yhteenveto

Äänestystoimituksen kulkua voidaan yksinkertaistettuna kuvata seuraavasti:

Äänestäjä	Vaalilautakunta
1) Äänestäjä ilmoittautuu vaalilautakunnalle ja selvittää henkilöllisyytensä.	
	a) Puheenjohtaja/jäsen etsii vaaliluettelosta tai äänioikeusrekisteristä äänestäjän nimen (ja tarvittaessa tarkastaa, ettei tämä ole äänestänyt ennakkoon) ja tekee vaaliluetteloon tai äänioikeusrekisteriin merkinnän äänestämisestä.
	b) Jäsen antaa äänestäjälle yhden aluevaalien ja yhden kuntavaalien äänestyslipun. (Jos äänestäjä on äänestänyt ennakkoon toisessa, annetaan äänestäjälle vain sen vaalin äänestyslippu, johon äänioikeus on käyttämättä.)
2) Äänestäjä vastaanottaa äänestysliput.	
3) Äänestäjä tekee äänestysmerkinnän äänestyslippuihin äänestyskopissa.	
4) Äänestäjä ojentaa äänestysliput leimattavaksi.	
	c) Jäsen leimaa äänestysliput ja kehottaa äänestäjää pudottamaan äänestysliput vaaliurnaansa.
5) Äänestäjä pudottaa äänestysliput vaaliurnaansa.	
6) Äänestäjä poistuu.	

Vaalipäivän äänestyksen kulkua voidaan havainnollistaa seuraavan kuvan avulla:

5.3 Äänestystoimituksen päättäminen

Vaalipäivän äänestyksen tulee jatkua yhtäjaksoisesti kello 20 saakka. Kaikilla niillä äänestäjillä, jotka ennen kello 20 ovat tulleet saapuville, on oikeus äänestää. Tasan kello 20 on suljettava pääsy huoneeseen tai paikkaan, jossa äänestäjät odottavat vuoroaan.

Kun kaikki ne äänioikeutetut, jotka vaalipäivän iltana kello 20 mennessä ovat tulleet saapuville, ovat äänestäneet, julistaa vaalilautakunnan puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja vaalipäivän äänestyksen päättyneeksi. Kellonaika, jolloin tämä tapahtuu, on merkittävä vaalipöytäkirjaan.

Tämän jälkeen ryhdytään toimenpiteisiin äänestyslippujen lukumäärän ja niiden henkilöiden lukumäärän laskemiseksi, jotka vaaliluetteloon tai äänioikeusrekisteriin ja mahdollisesti vaalipöytäkirjaan tehtyjen merkintöjen mukaan ovat äänestäneet.

6. ALUSTAVA ÄÄNTENLASKENTA

6.1 Yleistä

Vaalilautakunnan on suoritettava äänestyslippujen järjestäminen ja laskeminen (alustava ääntenlaskenta) keskeytyksettä loppuun. Sitä ei voida välillä keskeyttää myöhäisen ajan eikä muunkaan syyn takia. Alustava ääntenlaskenta on suoritettava päätösvaltaisen vaalilautakunnan läsnä ollessa.

Vaalilautakunnalla on tarvittaessa oikeus ottaa avustavaa henkilöstöä äänestyslippujen laskemista ja järjestämistä varten. Laskennassa avustavana henkilöstönä tulevat kysymykseen lähinnä vaalilautakunnan varajäsenet ja vaaliavustajat. Muiden henkilöiden osalta asiasta tulee sopia keskusvaalilautakunnan kanssa hyvissä ajoin ennen vaalipäivää. Avustavien henkilöiden nimet tulee merkitä vaalipöytäkirjaan.

Alue- ja kuntavaalien äänestysliput lasketaan **ensisijaisesti samanaikaisesti**, mikäli laskentatila on riittävän suuri siten, että vaalilautakunta ja avustava henkilöstö mahtuvat suorittamaan laskennan samassa tilassa siten, että kaikilla on näköyhteys toisiinsa. Vaalilautakunta ei voi jakaantua eri tiloihin laskennan suorittamiseksi. Vaalilautakunta voi myös päättää laskea **ensin aluevaalien ja tämän jälkeen kuntavaalien äänestysliput**.

Vaalilautakunnan suorittaessa alustavaa ääntenlaskentaa voivat saapuvilla olla

- puolueiden ja valitsijayhdistysten vaaliasiamiehet tai heidän kyseistä vaalilautakuntaa varten erikseen kirjallisesti valtuuttamansa henkilöt; sekä
- oikeusministeriön tai kunnan keskusvaalilautakunnan valtuuttamat vaalitarkkailijat, kuten kansainvälisen järjestön vaalitarkkailijat.

Saapuvilla olevien nimet on merkittävä vaalipöytäkirjaan (ks. luku 7). Jos saapuvilla oleva henkilö on paikalla valtuutettuna henkilönä, on hänen valtakirjansa liitettävä vaalipöytäkirjaan.

6.2 Vaalilautakunnan toimenpiteet

6.2.1 Yleistä

Vaalilautakunta ei saa sulkea äänestyslippuja päällykseen eikä lähettää niitä keskusvaalilautakunnalle ennen kuin

- alustava ääntenlaskenta on suoritettu loppuun molemmissa vaaleissa ja

- alustavan ääntenlaskennan tulos on tiedotettu kunnan ilmoituskeskukselle tai, jos vaalilautakunta käyttää vaalitietojärjestelmän ns. suoraa tallennusta, tulos on tallennettu laskentajärjestelmään.

Keskusvaalilautakunta (ilmoituskeskus) toimittaa vaalilautakunnille alustavan ääntenlaskennan laskentalomakkeita sekä antaa ohjeet siitä, miten tulostiedot sille ilmoitetaan tai toimitetaan.

Vaalilautakunnat eivät suorita tiedottamista tiedotusvälineille.

6.2.2 Äänestyslippujen laskenta

Äänestyslippuja käsitellessään vaalilautakunta ei saa tehdä niiden sisä- eikä ulkopuolelle mitään merkintöjä, eikä myöskään leimata mahdollisesti leimaamatomia äänestyslippuja. Äänestyslippujen käsittely on järjestettävä siten, ettei kenelläkään ole mahdollisuutta väärinkäyttösiin.

Vaalilautakunnan puheenjohtajan tai varapuheenjohtajan julistettua vaalipäivän äänestyksen päättyneeksi vaalilautakunta toimii seuraavasti.

VAIHE 1 (NOPEA LASKENTA JA TIEDOTUS):

- 1) Ilmoitetaan viimeistään klo 20.15 ilmoituskeskukselle (puhelimitse tai muulla keskusvaalilautakunnan määräämällä tavalla) alustava tieto vaalipäivänä äänestäneiden lukumäärästä erikseen aluevaaleissa ja erikseen kuntavaaleissa. Vaalilautakunnan tulee seurata äänestäjien määrän kehittymistä jo ennen äänestystoimituksen päättymistä siten, että äänestäneiden alustava lukumäärä voidaan todeta mahdollisimman pian vaalihuoneiston sulkemisen jälkeen. Vaalilautakunta voi esimerkiksi pitää äänestäneiden lukumäärästä erillistä kirjanpitoa, seurata äänestyslippujen käyttöä (liput on pakattu 100 kappaleen nippuihin) tai laskea äänestäneiden lukumäärät vaaliluettelosta. Lukumäärä merkitään laskentalomakkeelle 2 ("Vaalipäivänä äänestäneiden lukumäärä") ja ilmoitetaan sen mukaisena ilmoituskeskukselle.

Vaalilautakunnan, joka on käyttänyt yhtäjaksoisesti sähköistä vaaliluetteloa koko vaalipäivän, tulee merkitä järjestelmään vaalipäivän äänestys päättyneeksi kuittaamalla sähköisen vaaliluettelon käyttö lopetetuksi (ks. VAT-ohje 4d). Sen jälkeen keskusvaalilautakunta näkee äänestäneiden lukumäärän suoraan järjestelmästä, eikä vaalilautakunnan tarvitse enää erikseen ilmoittaa sitä.

Jos vaalilautakunta käyttää laskentajärjestelmää, se merkitsee vaalipäivänä äänestäneiden lukumäärät molemmissa vaaleissa laskentajärjestelmään klo 20.15 mennessä. Tällöinkään vaalilautakunnan ei tarvitse enää ilmoittaa lukumäärää keskusvaalilautakunnalle erikseen (ks. VAT-ohje 4d).

- 2) Avataan vaaliurna ja otetaan äänestysliput urnasta. Mikäli äänestyspaikalla on ollut käytössä erilliset vaaliurnat aluevaalien ja kuntavaalien äänestyslipuille, siirretään mahdollisesti väärään urnaan pudotetut äänestysliput tässä vaiheessa oikean vaalin äänestyslippujen joukkoon. Yksittäisiä väärään urnaan pudotettuja lippuja ei tule vielä tässä vaiheessa avata vaalisalaisuuden turvaamiseksi.
- 3) Ryhmitellään kunkin ehdokkaan hyväksi annetut äänestysliput omiksi ryhmikseen ja mitättömiksi ehdotettavat äänestysliput omaksi ryhmäkseen, lasketaan kussakin ryhmässä olevien äänestyslippujen lukumäärä ja merkitään saadut lukumäärät laskentalomakkeelle 3 ("Vaalipäivän äänät, alustava laskenta").

Tämän vaiheen laskennassa on tärkeää, että alustavat tiedot vaalien tuloksesta saadaan nopeasti. Vaalilautakunnan ei siten tule tuhlata aikaa vähäisten virheiden selvittämiseen, vaan tarkempi laskenta (tarkastus) vaalilautakunnan tulee suorittaa seuraavassa vaiheessa.

Yksi äänestyslippujen käsittelyä nopeuttava tapa on, että liput ryhmitellään esimerkiksi ensin sadoittain 2-99, 100-199, 200-299 jne. (aluevaaleissa 2002-2099 jne.), sen jälkeen kymmenittäin 2-9, 10-19, 20-29 jne. (aluevaaleissa 2002-2009 jne.), ja vasta tämän jälkeen äänestysliput ryhmitellään ehdokaskohtaisesti ja lasketaan.

- 4) Ilmoitetaan ilmoituskeskukselle (keskusvaalilautakunnan määräämällä tavalla) tai, jos vaalilautakunta käyttää laskentajärjestelmää, tallennetaan järjestelmään edellisen kohdan laskennan mukaiset kunkin ehdokkaan saamat äänimäärät ja mitättömien äänten lukumäärä. Tavoitteena on, että tallennus on tehty viimeistään klo 23.30. Jos laskenta viivästyy tästä merkittävästi, on asiasta ilmoitettava ilmoituskeskukselle klo 24 mennessä.

VAIHE 2 (TARKASTUS VAIHEEN 1 POHJALTA):

Koska alustava tieto äänestäneiden lukumäärästä ja alustavan laskennan tulostiedot on tässä vaiheessa jo ilmoitettu ilmoituskeskukselle, voidaan nämä vaiheen 2 toimenpiteet suorittaa hieman rauhallisemmassa aikataulussa. Nämä toimenpiteet, samoin kuin vaalipöytäkirjan ja sen liitteen täyttäminen on suoritettava suurta huolellisuutta noudattaen.

- 5) Lasketaan urnasta otettujen äänestyslippujen kokonaislukumäärä.
- 6) Lasketaan vaaliluettelosta tai tarkastetaan äänioikeusrekisteristä (ja tarvittaessa myös vaalipöytäkirjasta) vaalipäivän äänestyksessä äänestäneiden kokonaislukumäärä.
- 7) Verrataan äänestyslippujen ja äänestäjien lukumääriä, joiden tulee olla samat. Jos luvut poikkeavat toisistaan, on äänestysliput ja vaaliluetteloon tai

äänioikeusrekisteriin ja mahdollisesti vaalipöytäkirjaan tehdyt merkinnät laskettava uudelleen, kunnes saadaan täysin luotettava selvitys vaaliurnassa olleiden äänestyslippujen lukumäärästä. Mikäli lukumäärät edelleen poikkeavat toisistaan, on erotuksen syy tutkittava ja asia syineen merkittävä vaalipöytäkirjaan.

- 8) Tarkastetaan äänestysliput seuraavasti:
- Ne äänestysliput, joista puuttuu leima tai jotka muutoin on katsottava mitättömiksi, erotetaan eri ryhmäksi ja niiden kokonaislukumäärä lasketaan.

Äänestyslippu on mitätön, jos

- a) äänestyslippuna on käytetty muuta kuin oikeusministeriön painattamaa äänestyslippua,
- b) äänestyslippua ei ole leimattu,
- c) ehdokkaan numero on merkitty siten, ettei selvästi ilmene, ketä ehdokasta se tarkoittaa, tai
- d) äänestyslippuun on kirjoitettu äänestäjän nimi tai erityinen tuntomerkki taikka siihen on tehty muunlainen asiaton merkintä.

Asiattomana ei pidetä äänestyslippuun tehtyä merkintää, joka ainoastaan selvittää, ketä ehdokasta äänestäjä on tarkoittanut äänestä.

Jos äänestyslippuja tarkastettaessa **ei ole täysin selvää**, että äänestyslippu voidaan lukea jonkin ehdokkaan hyväksi, se tulee sijoittaa mitättömäksi ehdotettavien äänestyslippujen ryhmään. Tämä mahdollistaa sen, että keskusvaalilautakunta saa käsiteltäväkseen ja ratkaistavakseen kaikki mitättömiksi ehdotetut tai muuten epäselvät äänestysliput. On koko ajan muistettava, että vaalilautakunta suorittaa vain äänestyslippujen alustavan laskennan ja keskusvaalilautakunta tarkastuslaskennassa tekee lopulliset päätökset äänestyslippujen hyväksymisestä tai hylkäämisestä.

- Hyväksyttäviksi ehdotetut äänestysliput järjestetään siten, että kunkin ehdokkaan hyväksi annetut äänestysliput ovat eri ryhminä. Kunkin ehdokkaan saamat äänimäärät ja hyväksyttäviksi ehdotettujen lippujen kokonaismäärä lasketaan.
- Mitättömiksi ehdotettujen äänestyslippujen ja hyväksyttäviksi ehdotettujen äänestyslippujen lukumäärät lasketaan yhteen. Summan tulee olla sama kuin vaaliurnasta otettujen äänestyslippujen kokonaislukumäärä.

- 9) Merkitään erikseen kummankin vaalin vaalipöytäkirjan sivulle 3 ja liitelomakkeelle (laskentalomake 4),

- vaalipäivän äänestyksessä äänestäneiden naisten ja miesten lukumäärät sekä äänestäneiden kokonaislukumäärä,
- vaaliurnassa olleiden äänestyslippujen kokonaislukumäärä,
- tarkastuksessa mitättömäksi ehdotettavien äänestyslippujen lukumäärä,
- tarkastuksessa hyväksyttäviksi ehdotettavien äänestyslippujen lukumäärä sekä
- kunkin ehdokkaan saamat äänimäärät.

Mikäli vaalilautakunta havaitsee tarkastusvaiheessa, että tarkastuksen tulos poikkeaa ilmoituskeskukselle ilmoitetusta tai laskentajärjestelmään tallennetusta tuloksesta (Vaihe 1, kohta 4), jää vaalilautakunnan harkintaan, onko syytä tehdä uusi ilmoitus tai tallennus. Se on syytä tehdä silloin, jos poikkeama on merkittävä.

7. VAALIPÖYTÄKIRJAN PITÄMINEN JA VAALIPÄIVÄN ÄÄNESTYKSEN LOPETTAMINEN

7.1 Yleistä

Vaalilautakunnan on määrättävä yksi jäsenistään pitämään vaalipäivän äänestyksestä vaalipöytäkirjaa.

Vaalipöytäkirja laaditaan täyttämällä vaalipöytäkirjalomake (vaalilomake nro 8). Vaalipöytäkirjaan kuuluu erillinen liite (laskentalomake 4, ”Vaalipöytäkirjan liite”), jolle merkitään kunkin ehdokkaan hyväksi annettujen äänestyslippujen lukumäärät.

Vaalipöytäkirja laaditaan erikseen aluevaaleissa ja erikseen kuntavaaleissa. Vaalipöytäkirjalomakkeen tietoja, jotka ovat vaaleissa samanlaiset, ei kuitenkaan tarvitse täyttää kahteen kertaan. Siten lomakkeen sivut 1, 2 ja 4 täytetään vain yhteen vaalipöytäkirjaan. Sivun 3 tulee täyttää molemmista vaalipöytäkirjoista, koska se sisältää tiedot kyseisessä vaalissa äänestäneiden lukumääristä sekä äänestyslippujen lukumääristä.

Käytännössä voidaan toimia esimerkiksi siten, että vaalilautakunnalle kopioidaan käytettäväksi vaalipöytäkirjalomakkeen sivu 3, johon vaalilautakunta täyttää asianomaiset tiedot sekä tiedon siitä, kumpaa vaalia luvut koskevat. Esimerkiksi sivun ylälaitaan voi merkitä AV (aluevaalit) tai KV(kuntavaalit). Sivun voi sen jälkeen liittää toiseen vaalipöytäkirjalomakkeeseen esimerkiksi nitojalla. Vaihtoehtoisesti vaalilautakunta voi käyttää kahta kokonaista vaalipöytäkirjalomaketta, ja täyttää toisesta vain sivun 3. Olennaista on, että sivulta 3 ilmenee, kumman vaalin tiedoista on kyse.

Vaalipöytäkirja voidaan myös laatia sähköisesti vaalitietojärjestelmää käyttämällä. Tarkemmat ohjeet sähköisen vaalipöytäkirjan laatimisesta ovat VAT-ohjeessa nro 4d. Seuraavat ohjeet koskevat vain manuaalisesti laadittavaa vaalipöytäkirjaa.

Pöytäkirja ja sen liite tulee laatia huolellisesti tässä vaaliohjeessa edellytetyllä tavalla. Lyijykynää ei saa käyttää. Tämän ohjeen **liitteenä 4** on esimerkki vaalipöytäkirjalomakkeen täyttämisestä.

Mikäli keskusvaalilautakunta äänestyslippujen tarkastuslaskennan yhteydessä havaitsee vaalipöytäkirjan puutteelliseksi, se voi pyytää jälkikäteen vaalilautakunnalta selvitystä asiasta.

7.2 Vaalipöytäkirjaan merkittävät tiedot

Vaalipöytäkirjan 1. sivulle merkitään:

- 1) vaalien nimi (alue- ja kuntavaalit 2025, Helsingissä: kuntavaalit 2025), hyvinvointialue, kunta, äänestysalueen numero ja nimi sekä
- 2) vaalilautakunnan jäsenten ja varajäsenten nimet, vaaliavustajien nimet ja äänestäjien itsensä valitsemien avustajien nimet, vaalilautakunnan mahdollisesti käyttämän avustavan henkilökunnan nimet sekä pöytäkirjanpitäjän nimi.

Vaalipöytäkirjan 2. sivulle merkitään:

- 3) vaalilautakunnan jäsenten, vaaliavustajien ja avustavan henkilöstön saapuvillaoloajat.

Vaalipöytäkirjan 3. sivulle merkitään:

- 4) vaaliluettelon osoittama äänestysalueen äänioikeutettujen lukumäärä ja jakautuminen sukupuolen mukaan sekä vaaliluettelon kansilehden laskelmasivun mukaan ennakkoon äänestäneiden lukumäärä ja jakautuminen sukupuolen mukaan;
- 5) kellonajat, jolloin vaalipäivän äänestys alkoi ja julistettiin päättyneeksi;
- 6) vaalipäivän äänestyksessä äänestäneiden lukumäärä (miehet, naiset, yhteensä);
- 7) annettujen äänestyslippujen kokonaislukumäärä ja mitättömiksi ehdotettavien äänestyslippujen lukumäärä;
- 8) kunkin ehdokkaan hyväksi annettujen äänestyslippujen lukumäärät ja vaalilautakunnan mitättömäksi katsomien äänestyslippujen lukumäärä (nämä merkitään vaalipöytäkirjan liitelomakkeeseen);
- 9) päivä ja kellonaika, jolloin äänestysliput suljettiin päällykseen; sekä
- 10) äänestyslippuja järjestettäessä ja laskettaessa saapuvilla olleiden tai heidän valtuuttamiensa henkilöiden nimet. Valtuutettujen henkilöiden valtakirjat on otettava liitteeksi.

Vaalipöytäkirjan 4. sivulle merkitään:

- 11) että vaalilautakunta hävitti kaikki käyttämättä jääneet äänestysliput tai palautti käyttämättömät äänestysliput keskusvaalilautakunnalle;

- 12) huomautukset vaalipäivän äänestyksen säännölliseen kulkuun vaikuttaneista seikoista, esimerkiksi:
- jos toimitus ylivoimaisen esteen takia on ollut pakko keskeyttää;
 - tieto äänestäjän itsensä valitsemasta avustajasta;
 - pienten äänestysalueiden osalta tiedot vaalisalaisuuden turvaamisesta johduttavasta vaalilain 82 §:n mukaisesta menettelystä;
 - merkinnät niistä keskusvaalilautakunnan jäsenistä, jotka ovat tuoneet äänestyspaikkaan vaalikuoret sen mukaisesti kuin vaalilain 82 §:n 5 momentissa säädetään, sekä heidän tuomiensa vaaliurnaant pantujen äänestyslippujen lukumäärästä ja kellonajasta, jolloin vaalikuoret tuotiin;
 - tieto siitä, jos äänestäjän äänestys on otettu vastaan muualla kuin äänestyskopissa, esimerkiksi ulkona.
 - tieto muista mahdollisista poikkeamista tai häiriötilanteista äänestyspaikalla
- 13) että pöytäkirja on luettu julki ja tarkastettu; sekä
- 14) pöytäkirjanpitäjän, puheenjohtajan tai varapuheenjohtajan sekä vähintään yhden jäsenen allekirjoitukset.

7.3 Vaalipöytäkirjan liitteen täyttäminen

Myös vaalipöytäkirjan liite eli laskentalomake 4 on molempien vaalien osalta täytettävä huolellisesti ja selvällä käsialalla. Tämän ohjeen **liitteen 4 lopussa** on esimerkki vaalipöytäkirjan liitteen täyttämisestä.

Jos vaalilautakunta käyttää tuloslaskentajärjestelmää, se voi hyödyntää järjestelmän käyttöä vaalipöytäkirjan liitteen laatimisessa. Tarkemmat ohjeet tältä osin VAT-ohjeessa 4d.

7.4 Vaalipäivän äänestyksen lopettaminen

Vaalipäivän äänestys lopetetaan siten, että pöytäkirjanpitäjä allekirjoittaa vaalipöytäkirjan, pöytäkirja luetaan julki, tarkastetaan ja varustetaan vaalilautakunnan puheenjohtajan tai varapuheenjohtajan ja vähintään yhden muun jäsenen allekirjoituksin.

8. JÄLKITOIMENPITEET

8.1 Äänestyslippujen paketointi ja vaalipöytäkirjan kuoritus

Sen jälkeen, kun äänestyslippujen alustava ääntenlaskenta on suoritettu ja siitä on tiedotettu ilmoituskeskukselle tai tallennettu se laskentajärjestelmään, pannaan molempien vaalien hyväksyttäviksi ehdotetut äänestysliput nippuihin ehdokkaan numeron osoittamassa järjestyksessä. Kunkin ehdokkaan hyväksi annetut äänestysliput pannaan omiksi nipukseen. Omaksi nipukseen pannaan myös mitättömiksi ehdotetut äänestysliput.

Niput suljetaan kestäväään päällykseen, joka sidotaan huolellisesti narulla tai paketointiteipillä. Päällyksin sinetöidään niin, ettei sitä voida avata sinetöimisnauhaa rikkomatta. Sinetöimisen kellonaika on merkittävä vaalipöytäkirjaan. Lopuksi päällykseen merkitään keskusvaalilautakunnan osoite, lähetyksen sisältö ja lähettäjä esimerkiksi seuraavasti:

Vastaanottaja:

Kuopion keskusvaalilautakunta

Sisältää 432 kpl äänestyslippuja, jotka on annettu Kuopion kaupungin äänestysalueella n:o 002 vuoden 2025 alue- ja kuntavaaleissa

Lähettäjä:

Äänestysalueen n:o 002 vaalilautakunta

Täytetty ja allekirjoitettu vaalipöytäkirja liitteineen suljetaan kirjekuoreen, joka sinetöidään. Kuoreen kirjoitetaan keskusvaalilautakunnan osoite sekä merkintä sisällöstä ja lähittäjästä.

8.2 Äänestyslippujen ja vaalipöytäkirjan toimittaminen keskusvaalikunnalle

Vaalilautakunnan puheenjohtajan tai varapuheenjohtajan ja jonkun sen muista jäsenistä on yhdessä vietävä viipymättä keskusvaalilautakunnalle

- 1) äänestysliput sisältävä lähetys sekä
- 2) vaalipöytäkirjan sisältävä kuori.

Keskusvaalilautakunta voi kuitenkin määrätä näiden lähetysten muunkinlaisesta toimittamisesta. Keskusvaalilautakunta antaa vaalilautakunnille hyvissä ajoin ohjeet, miten toimitaan.

Lähetysten tulee olla perillä keskusvaalilautakunnassa sen ilmoittamana ajankohtana.

8.3 Vaaliluettelon Laskelma -sivun täyttäminen

Vaalipöytäkirjan ja sen liitteen täyttämisen jälkeen vaalilautakunnan tulee merkitä vaaliluettelon Laskelma -sivulle tilastotiedot vaalipäivänä äänestäneistä, mukaan lukien kansalaisuuserittely eli äänestäneet

- Suomen kansalaiset,
- muiden EU-jäsenvaltioiden kansalaiset,
- Islannin ja Norjan kansalaiset sekä
- muiden valtioiden kansalaiset.

Keskusvaalilautakunta voi kuitenkin päättää, että se tekee kansalaisuuserittelyn keskitetysti jokaisen vaalilautakunnan puolesta, jolloin vaalilautakunnan ei eritelyä tarvitse tehdä.

8.4 Muun materiaalin palauttaminen keskusvaalilautakunnalle

Vaalilautakunnan on palautettava keskusvaalilautakunnalle sen määräämällä tavalla

- 1) vaaliluettelo, jonka laskelmasivu on edellä sanotun mukaisesti huolellisesti täytetty,
- 2) vaalileimasimet sekä
- 3) käyttämättömät vaalipöytäkirjalomakkeet, sinetöimisvälineet sekä tarvikkeet.

8.5 Asiakirjojen hävittäminen

Vaalilautakunnan on vaalitoimituksen jälkeen hävitettävä (esimerkiksi repimällä)

- kaikki käyttämättä jääneet äänestysliput, joiden hävittämisestä on tullut tehdä merkintä vaalipöytäkirjaan (ks. luku 7), sekä kaikki käyttämättä jääneet laskentalomakkeet,
- ehdokaslistojen yhdistelmät sekä
- äänestäjien vaalilautakunnalle mahdollisesti jättämät ilmoituskortit.

Keskusvaalilautakunta voi kuitenkin määrätä, että nämä asiakirjat palautetaan sille muun materiaalin yhteydessä, jolloin se suorittaa hävittämisen keskitetysti.

8.6 Äänioikeustietojärjestelmän käyttöön liittyvät jälkitoimenpiteet

Jos äänestysalueessa on käytetty äänioikeustietojärjestelmää, vaalilautakunnan on suoritettava äänestyspäivän lopuksi VAT-ohjeessa nro 4d selostetut työasemiin kohdistuvat jälkitoimenpiteet. Keskusvaalilautakunta voi kuitenkin määrätä, että vaalilautakunta palauttaa työasemat keskusvaalilautakunnalle ja se suorittaa kyseiset jälkitoimenpiteet keskitetysti koko kunnan osalta.

9. PIENET ÄÄNESTYSALUEET JA NIIHIN YHDISTETTÄVÄT ÄÄNESTYSALUEET

HUOMAUTUS: Tämä luku koskee vain niitä vaalilautakuntia, joiden äänestysalueen kunnan keskusvaalilautakunta on määrännyt pieneksi äänestysalueeksi tai toiseen pieneen äänestysalueeseen yhdistettäväksi äänestysalueeksi.

9.1 Mikä äänestysalue on pieni äänestysalue?

Äänestysalue on pieni äänestysalue jos joko alue- tai kuntavaaleissa 1) äänestysalueessa on vähemmän kuin 50 hyväksyttyä vaalikuorta tai 2) keskusvaalilautakunta perustellusti arvioi ennen vaalipäivää, että äänestysalueella käy vaalipäivänä vähemmän kuin 50 äänestäjää tai 3) keskusvaalilautakunta perustellusti arvioi ennen vaalipäivää, että äänestysalueella käyttää äänioikeuttaan ennakkoon ja vaalipäivänä yhteensä vähemmän kuin 50 äänestäjää tai että vaalilaisuuden turvaaminen muutoin edellyttää, että äänestysalueen ennakoäännet ja vaalipäivän äännet yhdistetään jonkun toisen tai joidenkin toisten äänestysalueiden äänestyslippujen kanssa.

Kohdissa 1 ja 2 tarkoitetuissa tapauksissa keskusvaalilautakunnan on määrättävä, että äänestysalueen ennakoäännet ja vaalipäivän äännet lasketaan yhdessä. Kohdassa 3 tarkoitettussa tapauksessa keskusvaalilautakunnan on määrättävä, että äänestysalueen ennakoäännet ja vaalipäivän äännet yhdistetään jonkun toisen tai joidenkin toisten äänestysalueiden ennakoääniin ja vaalipäivän ääniin.

Keskusvaalilautakunta ilmoittaa hyvissä ajoin vaalilautakunnalle, jos äänestysalue on pieni äänestysalue tai sellaiseen yhdistettävä.

9.2 Vaalilautakunnan tehtävät vaalipäivänä

Tämä luku on jaettu osiin seuraavasti:

- luvussa 9.2.1. käsitellään niitä tilanteita, jossa vain yhden äänestysalueen ennakoäännet ja vaalipäivän äännet yhdistetään keskenään.
- luvussa 9.2.2. käsitellään tilanteita, jossa kahden tai useamman äänestysalueen ennakoäännet ja vaalipäivän äännet yhdistetään keskenään.

9.2.1 Yhden äänestysalueen ennakoäänten ja vaalipäivän äänten yhdistäminen

Vaalilain 82 §:n 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa eli silloin, jos yhden äänestysalueen ennakoäänet ja vaalipäivän äänet lasketaan yhdessä, keskusvaalilautakunnan on päätettävä siitä, miten yhdistäminen suoritetaan. Vaihtoehtoja on kaksi:

- 1) vaalilautakunta vie vaalipäivän äänestysliput keskusvaalilautakunnalle ja äänestyslippujen yhdistämisen ja alustavan laskennan suorittaa keskusvaalilautakunta tai
- 2) keskusvaalilautakunnan puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja ja yksi muu jäsen tuovat ennakoäänet vaalipäivänä äänestysalueen vaaliurnaan, jolloin äänestysalueen kaikkien äänestyslippujen laskennasta vastaa vaalilautakunta normaalin vaalipäivän äänestyksen alustavan laskennan yhteydessä.

Keskusvaalilautakunta ilmoittaa vaalilautakunnalle hyvissä ajoin ennen vaalipäivää, kumpaa vaihtoehtoa noudatetaan.

VAIHTOEHTO 1: Vaalilautakunta vie äänestysliput keskusvaalilautakunnalle

Kun vaalipäivän äänestys on päättynyt, on pieneksi äänestysalueeksi määrätyn äänestysalueen vaalilautakunnassa äänestäjien määrä laskettava, äänestysliput vaalisalaisuus säilyttäen otettava vaaliurnasta ja niiden lukumäärä laskettava ja merkittävä vaalipöytäkirjaan. Laskennassa äänestysliput on pidettävä kokoon taitettuina eli niitä ei avata. Äänestysliput on tämän jälkeen suljettava kestävään päällykseen ja sinetöitävä siten, ettei päällystä voi avata sinetöimisnauhaa rikkomatta. Vaalipöytäkirja ja vaaliluettelo suljetaan ja sinetöidään kumpikin eri päällykseen. Päällyksiin merkitään kunnan keskusvaalilautakunnan osoite sekä lähetysten sisältö ja lähettäjä.

Vaalilautakunnan puheenjohtajan tai varapuheenjohtajan ja yhden jäsenen on viipymättä vietävä lähetykset keskusvaalilautakunnalle. Keskusvaalilautakunta voi määrätä näiden lähetysten muunlaisesta toimittamisavasta, esimerkiksi siten, että lähetykset viedään eri äänestysalueista yhteiskuljetuksella keskusvaalilautakunnalle.

VAIHTOEHTO 2: Keskusvaalilautakunta tuo ennakoäänestyksen äänestysliput äänestysalueen vaaliurnaan

Keskusvaalilautakunnan puheenjohtajan tai varapuheenjohtajan sekä yhden muun jäsenen on vaalipäivän äänestyksen aikana eli kello 9:n ja 20:n välillä tuotava äänestysalueen hyväksytyt vaalikuoret äänestysalueen äänestyspaikkaan.

Siellä heidän on vaalilautakunnan nähden avettava kuoret ja vaalisalaisuus säilyttäen otettava äänestysliput vaalikuorista ja pudotettava ne vaaliurnaan. Tällä tavoin äänestysalueen äänestäjien antamat ennakkoäännet sekoittuvat vaalipäivän ääniin ja äänestysalueen kaikkien äänestyslippujen alustavan laskennan suorittaa keskusvaalilautakunnan sijasta vaalilautakunta.

Keskusvaalilautakunta ilmoittaa etukäteen sen ajankohdan, jolloin vaalikuorten tuojat osapuilleen saapuvat äänestysalueelle. Vaalikuorten tuojien on tarvittaessa selvitettävä vaalilautakunnalle henkilöllisyytensä.

Vaalilautakunnan on merkittävä vaalipöytäkirjaan toimituksen kellonaika, vaalikuorten lukumäärä sekä vaalikuoret tuoneiden henkilöiden nimet.

Näiden toimenpiteiden tuloksena kyseisessä äänestysalueessa ei muodostu lainkaan ennakkoäänestyksen tulosta, vaan ainoastaan vaalipäivän äänestyksen tulos. Tuloslaskentajärjestelmässä ja tilastoissa äänestysalueen kaikki äännet merkitään vaalipäivän ääniksi.

9.2.2 Kahden tai useamman äänestysalueen äänestyslippujen yhdistäminen

Vaalilain 82 §:n 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa eli silloin, jos keskusvaalilautakunta päättää, että kahden tai useamman äänestysalueen ennakkoäännet ja vaalipäivän äännet yhdistetään laskennassa toisiinsa, keskusvaalilautakunnan tulee hyvissä ajoin ilmoittaa kyseisille vaalilautakunnille, että niiden on toimitettava vaalipäivän äänestysliput niitä laskematta keskusvaalilautakuntaan (toimintaohjeet ks. edellisen luvun kohta VAIHTOEHTO 1: Vaalilautakunta vie äänestysliput keskusvaalilautakunnalle).

Yhdistetyissä äänestysalueissa ei muodostu lainkaan ennakkoäänestyksen tulosta, vaan ainoastaan yksi vaalipäivän äänestyksen tulos. Tuloslaskentajärjestelmässä ja tilastoissa yhdistettyjen äänestysalueiden kaikki äännet merkitään vaalipäivän ääniksi.

10. MUITA OHJEITA

10.1 Oikeusministeriön vaalisivut

Oikeusministeriön vaalisivuilla www.vaalit.fi on muun muassa yleistietoa vaaleista, ohjeita äänestämisestä ja vaaliviranomaisten yhteystietoja.

10.2 Digi- ja väestötietoviraston päivystys

Digi- ja väestötietovirasto päivystää vaaliviranomaisten äänioikeusrekisteriä koskevia kyselyjä varten vaalipäivänä kello 9–20 puhelinnumerossa 0295 535 530.

Soittajan tulee kertoa päivystykseen sen henkilön **henkilötunnus**, jonka tietoja halutaan selvittää. Henkilötunnuksen perusteella Digi- ja väestötietovirastosta kerrotaan kysyjälle henkilön nimi, jolloin saadaan varmistetuksi, että käsillä on juuri tarkoitetun henkilön tiedot. Henkilötunnus on hyvä hakea esille asiapapereista jo **ennen soittoa**.

Jos henkilötunnusta ei tiedetä, on kysyttävä henkilön nimellä. Tämä on huomattavasti hitaampaa, koska äänioikeusrekisterissä on lukuisia samannimisiä henkilöitä. Nimellä kysyttäessä on varauduttava kertomaan henkilöstä lisätietoja, esim. syntymäaika, kotikunta jne.

10.3 Oikeusministeriön palvelunumero äänestäjille

Oikeusministeriöllä on äänestäjiä varten maksuton palvelunumero 0800 9 4770 (suomeksi) ja 0800 9 4771 (ruotsiksi). Tarkoitus on, että äänestäjä voi tiedustella numerosta ennakoäänestyspaikkojen osoitteita ja aukioloaikoja. Numerossa annetaan äänestäjän kysyessä myös keskeisiä äänestysohjeita (henkilöllisyystodistus mukaan jne.) sekä autetaan kirjeäänestysmateriaalin tilaukseen liittyvissä kysymyksissä. Palvelu on tarkoitettu äänestäjille. Vaaliviranomaisen ei tule soittaa numeroon muutoin kuin poikkeustapauksissa.

Äänestäjille on käytössä myös Whatsapp-viestipalvelu. Palveluun voi lähettää viestin numeroon 050 438 8730.

10.4 Neuvonta ongelmatilanteissa

Vaalitoimituksen moitteettoman sujumisen kannalta on tärkeää, että vaalilain säännöksiin sekä annettuihin määräyksiin ja ohjeisiin tutustutaan tarkasti. Mikäli jossakin suhteessa ilmenee epätietoisuutta, on asia selvitettävä hyvissä ajoin tiedustelemalla asiaa kunnan keskusvaalilautakunnalta.

LIITE 1: Eräitä määräaikoja vuoden 2025 alue- ja kuntavaaleissa

Eräitä määräaikoja vuoden 2025 alue- ja kuntavaaleissa

Vaalipäivä sunnuntai 13.4.2025

Ajankohta	¹	Toimija	Toimenpide	Vaalilaki
Kesällä 2021		Kunnan valtuusto	Kunnan keskusvaalilautakunnan asettaminen	13 § 1 ja 3 mom.
Alkuvuonna 2022		Aluevaltuusto	Hyvinvointialueen aluevaalilautakunnan asettaminen	12 a §
Elokuun 2024 loppuun mennessä		Kunnan valtuusto	Äänestysaluejaon muuttaminen tarvittaessa ja muutoksesta ilmoittaminen Digi- ja väestötietovirastolle	8 § 1 ja 2 mom.
13.10.2024		Ehdokas	Ehdokkaan vaalirahoituksella katettavien vaalikampanjan toteutumiskulujen aiheutuminen alkaa	²
13.10.2024		Puolue ja puolueyhdistys	Vaalien kampanja-aika alkaa	³
30.11.2024 klo 24		Digi- ja väestötietovirasto	Väestötietojärjestelmässä olevat kuntien asukasluvut valitsijayhdistyksen perustamiseen tarvittavien äänioikeutettujen lukumääriä varten	150 § 1 mom.
30.11.2024 klo 24		Digi- ja väestötietovirasto	Väestötietojärjestelmässä olevat hyvinvointialueiden asukasluvut aluevaaleissa valittavien valtuutettujen ja kuntien asukasluvut kuntavaaleissa valittavien valtuutettujen vähimmäismäärää varten	⁴
Viimeistään 31.12.2024		Kunnan valtuusto/kunnanhallitus	Ilmoitus oikeusministeriölle valtuutettujen lukumäärää koskevasta valtuuston	⁵

¹Järjestysnumero osoittaa, monentenako päivänä ennen tai jälkeen vaalipäivän toimenpide vaalilain (714/1998) mukaan on suoritettava.

² Laki ehdokkaan vaalirahoituksesta (273/2009) 2 § 1 mom.

³ Puoluelaki (10/1969) 8 § 3 mom.

⁴ Laki hyvinvointialueesta (611/2021) 24 § 3 mom. ja kuntalaki (410/2015) 16 § 3 mom.

⁵ Kuntalaki 16 § 2 mom.

			päätöksestä tai aiemman päätöksen muuttamisesta	
Viimeistään 31.12.2024		Aluevaltuusto/aluehallitus	Ilmoitus oikeusministeriölle valtuutettujen lukumäärää koskevasta aluevaltuuston päätöksestä tai aiemman päätöksen muuttamisesta.	6
Viimeistään 31.12.2024		Valtioneuvosto tai valtiovarainministeriö	Päätös 1.1.2026 voimaan tulevaksi tarkoitetun kuntajaon muuttamisesta	7
Viimeistään 31.12.2024		Valtioneuvosto	Päätös 1.1.2026 voimaan tulevaksi tarkoitetun hyvinvointialuejaon muuttamisesta	8
Hyvissä ajoin		Valtioneuvosto	Asetus alue- ja kuntavaaleissa ennakkoäänestyspaikkoina olevista Suomen edustustoista ja niiden toimipaikoista sekä alue- ja kuntavaalien yleisistä ennakkoäänestyspaikoista Ahvenanmaan maakunnassa	9 § 1 mom. 2 kohta
Hyvissä ajoin ⁹		Kunnanhallitus	Kunnassa olevista yleisistä ennakkoäänestyspaikoista päättäminen	9 § 1 mom. 1 kohta
Hyvissä ajoin		Kunnanhallitus	Eräiden sosiaalihuollon toimintayksiköiden määrääminen ennakkoäänestyspaikoiksi	9 § 1 mom. 3 kohta

⁶ Laki hyvinvointialueista 24 § 2 mom.

⁷ Kuntarakennelaki (1698/2009) 21 ja 22 §. Kuntarakennelain mukainen määräaika kuntajakopäätöksille on yhdistymisen voimaantuloa edeltävän vuoden kesäkuun loppu eli tässä tapauksessa 30.6.2024. Ko. lain 23 §:ssä kuitenkin säädetään, että jos kuntajaon muutoksen voimaantuloa edeltävänä vuonna toimitetaan kuntavaalit, ne toimitetaan yhdistyvissä kunnissa uutta kuntajakoa noudattaen. Hallituksen esityksessä HE 268/2014 vp s. 247 todetaan tältä osin, että valtioneuvoston tulisi näissä tapauksissa tehdä päätös kuntien yhdistymisestä kuntavaalivuotta edeltävän vuoden loppuun mennessä, jotta vaalit pystyttäisiin toimittamaan yhdistyvissä kunnissa uutta kuntajakoa noudattaen normaalina ajankohtana huhtikuussa.

⁸ Hyvinvointialue- ja maakuntajakolaki (614/2021) 11 §. Hyvinvointialue- ja maakuntajakolain mukainen määräaika hyvinvointialueen muutokselle on muutoksen voimaantuloa edeltävän vuoden kesäkuun loppu eli 30.6.2024. Jos hyvinvointialueen muutoksen voimaantuloa edeltävänä vuonna toimitetaan aluevaalit, valtioneuvoston päätös hyvinvointialueen muuttamisesta on tehtävä vaalivuotta edeltävän vuoden loppuun mennessä ja vaalit on toimitettava muutoksen kohteena olevilla hyvinvointialueilla uusien hyvinvointialueiden mukaisesti.

⁹ Vaalilain 9 §:n 4 momentin mukaan ne kotimaan äänestyspaikat, jotka ovat äänestyspaikkarekisterissä 51. päivänä ennen vaalipäivää päivän päättyessä, ovat vaaleissa äänestyspaikkoina, vaikka tässä pykälässä tarkoitettua kunnanhallituksen päätöksestä tehtyä oikaisuvaatimusta ei ole käsitelty ja vaikka hallinto-oikeudelle tehtyä kunnallisvalitusta, jolla oikaisuvaatimuksesta tehtyyn päätökseen on haettu muutosta, ei ole ratkaistu.

Hyvissä ajoin ¹⁰		Kunnanhallitus	Vaalipäivän äänestyspaikoista päättäminen	9 § 3 mom.
Hyvissä ajoin		Kunnanhallitus	Vaalilautakuntien ja vaalitoimikuntien asettaminen	15 § 1 mom.
13.1.2025		Äänioikeutettu	Kirjeäänestysasiakirjojen tilauspalvelu avautuu	66 c § 2 mom.
Viipymättä kirjeäänestysasiakirjatilauksen vastaanoton jälkeen		Oikeusministeriö	Kirjeäänestysasiakirjojen lähettäminen asiakirjat tilanneelle	66 c § 4 mom.
24.1.2025 kello 12 mennessä		Keskusvaalilautakunta	Keskusvaalilautakunnan yhteystietojen ilmoittaminen Digi- ja väestötietovirastolle vaalitietojärjestelmässä	13 § 4 mom. ¹¹
24.1.2025 kello 12 mennessä		Kunnanhallitus/ keskusvaalilautakunta	Kunnan yleisten ennakoäänestyspaikkojen tietojen ilmoittaminen Digi- ja väestötietovirastolle vaalitietojärjestelmässä	9 § 4 mom. ¹²
24.1.2025 kello 12 mennessä		Kunnanhallitus/ keskusvaalilautakunta	Kunnan vaalipäivän äänestyspaikkojen tietojen ilmoittaminen Digi- ja väestötietovirastolle vaalitietojärjestelmässä	9 § 4 mom. ¹³
Hyvissä ajoin		Oikeusministeriö	Tiedottaminen yleisistä ennakoäänestyspaikoista ja äänestysajoista niissä	49 § 3 mom.
Hyvissä ajoin		Keskusvaalilautakunta	Tiedottaminen kunnan alueella olevista yleisistä ennakoäänestyspaikoista ja vaalipäivän äänestyspaikoista	49 § 1 mom. ja 67 § 3 mom.
Hyvissä ajoin		Digi- ja väestötietovirasto	Tiedottaminen äänioikeuden edellytykset täyttävälle EU:n muun jäsenvaltion kansalaisille äänioikeudesta ja vaalikelpoisuudesta alue- ja kuntavaaleissa ¹⁴	22 §

¹⁰ Ks. alaviite 9.

¹¹ Ks. myös oikeusministeriön kirje kunnanhallituksille ja keskusvaalilautakunnille (pl. Ahvenanmaan maakunta) 16.9.2024 VN/17690/2024.

¹² Ks. myös oikeusministeriön kirje kunnanhallituksille ja keskusvaalilautakunnille (pl. Ahvenanmaan maakunta) 16.9.2024 VN/17690/2024.

¹³ Ks. myös oikeusministeriön kirje kunnanhallituksille ja keskusvaalilautakunnille (pl. Ahvenanmaan maakunta) 16.9.2024 VN/17690/2024.

¹⁴ Käytännössä tieto toimitetaan myös muille äänioikeuden edellytykset täyttävälle ulkomaalaisille.

Hyvissä ajoin		Keskusvaalilautakunta	Vaalitoimitsijoiden määrääminen kotimaan yleiseen ennakkovaalienestyspaikkaan	17 § 2 mom.
Hyvissä ajoin		Suomen edustuston päällikkö	Vaalitoimitsijan määrääminen ulkomailla olevaan yleiseen ennakkovaalienestyspaikkaan	17 § 2 mom.
Hyvissä ajoin		Suomalaisen laivan päällikkö	Vaalitoimitsijan määrääminen laivaäänestystä varten	17 § 2 mom.
Viimeistään 20.2.2025 ennen klo 16	52.	Tietyt edellytykset täyttävät EU:n tai Suomessa toimivan kansainvälisen järjestön palveluksessa olevat ja tällaisten henkilöiden perheenjäsenet	Kirjallinen ilmoitus Digi- ja väestötietovirastolle halukkuudesta käyttää äänioikeutta alue- ja kuntavaaleissa, tai aiemman ilmoituksen peruutus	¹⁵
21.2.2025 klo 24	51.	Digi- ja väestötietovirasto	Äänioikeusrekisterin tietojen määräytyminen	18 § 2 ja 3 mom.
Viimeistään 24.2.2025	48.	Keskusvaalilautakunta ja aluevaalilautakunta	Määräys ehdokashakemusten vastaanottojärjestelyistä. Määräyksestä on laadittava kuulutus, joka on pantava nähtäväksi viranomaisen kokoushuoneistossa. Kuulutus on julkaistava aluevaaleissa sillä tavalla kuin hyvinvointialueen ilmoitukset ja kuntavaaleissa sillä tavalla kuin kunnan ilmoitukset saatetaan tiedoksi. ¹⁶ Aluevaalilautakunnan on kuulutettava kuinka monta valtuutettua hyvinvointialueella valitaan ja keskusvaalilautakunnan on kuulutettava kuinka monta valtuutettua kunnassa valitaan. ¹⁷	34 § 143 b § ja 145 §

¹⁵ Laki hyvinvointialueesta 28 § 2 mom. 2 kohta ja kuntalain 20 §:n 2 mom. 2 kohta.

¹⁶ Kuntalaki 108 § ja laki hyvinvointialueesta 113 §.

¹⁷ Kuulutus voidaan antaa vaalilain 34 §:n 2 momentissa tarkoitetun kuulutuksen yhteydessä.

Viimeistään 24.2.2025	48.	Oikeusministeriö	Puoluekisteriin merkittyjen puolueiden ja niiden nimenkirjoittajien ilmoittaminen aluevaalilautakunnille ja keskusvaalilautakunnille	32 §
Viimeistään 26.2.2025	46.	Digi- ja väestötietovirasto	Äänioikeusrekisterin perustaminen	18 § 1 mom.
3.3.2025	41.	Digi- ja väestötietovirasto	Äänioikeusrekisterin nähtävänä pidon aloittaminen Digi- ja väestötietoviraston määräämissä paikoissa	23 § 1 mom.
Viimeistään 4.3.2025 ennen klo 16	40.	Vaaliasiamies	Ehdokashakemus sekä ilmoitus vaaliliitosta ja ilmoitus yhteislistasta annettava aluevaaleissa aluevaalilautakunnalle ja kuntavaaleissa kunnan keskusvaalilautakunnalle.	143 g, 143 i, 143 k, 152, 154 ja 156 §
10.3.2025	34.	Aluevaalilautakunta ja keskusvaalilautakunta	Ehdokashakemusten tarkastaminen ja mahdolliset huomautukset vaaliasiamiehille. Puolueiden, yhteislistojen ja valitsijayhdistysten keskinäisen järjestyksen määrittäminen ehdokaslistojen yhdistelmää varten.	36 § 37 §
Viimeistään 12.3.2025 ennen klo 16	32.	Vaaliasiamies	Ehdokashakemuksen ja siihen liitettyjen asiakirjojen oikaiseminen ja täydentäminen tarvittaessa	38 §

12.3.2025 klo 16 jälkeen	32.	Aluevaalilautakunta ja keskusvaalilautakunta	Määräaikana saapuneiden ehdokashakemusten uudelleen käsitteleminen ja päätökset vaaliliittoja ja yhteislistoja koskevien ilmoitusten johdosta	39 §
Viimeistään 13.3.2025 ennen klo 12	31.	Vaaliasiamies	Sellaisen puolueen tai valitsijayhdistyksen ehdokashakemuksen peruutus, jonka ilmoitusta vaaliliittoon tai yhteislistaan liittymisestä ei ole hyväksytty	40 § 2 mom.

13.3.2025 ennen ehdokaslistojen yhdistelmän laatimista	31.	Aluevaalilautakunta ja keskusvaalilautakunta	Ehdokashakemusten ratkaisemisen jälkeen tehtävät päätökset ehdokkaan jättämisestä pois ehdokaslistojen yhdistelmästä tai ehdokashakemuksen peruutuksen johdosta	40 §
13.3.2025 viimeistään klo 16 aloitettavassa kokouksessa	31.	Aluevaalilautakunta ja keskusvaalilautakunta	Ehdokaslistojen yhdistelmän laatiminen	41 §
13.3.2025	31.	Aluevaalilautakunta ja keskusvaalilautakunta	Ehdokkaista ehdokaslistojen yhdistelmässä olevien tietojen sekä henkilötunnuksen merkittäminen valtakunnalliseen ehdokasrekisteriin	43 § 2 mom.
13.3.2025 aikaisintaan ehdokaslistojen yhdistelmän laatimisen jälkeen	31.	Kirjeitse äänestävä	Kirjeitse äänestäminen alkaa	66 d § 1 mom.
Valtakunnallisen ehdokasrekisterin perustamisen jälkeen		Oikeusministeriö	Valtakunnallisen ehdokasrekisterin tietojen toimittaminen valtionalouden tarkastusvirastolle	
Aikaisintaan ehdokaslistojen yhdistelmän laatimisen jälkeen		Ehdokas	Vapaaehtoinen ennakoilmoitus vaalirahoituksesta valtionalouden tarkastusvirastolle	¹⁸
Viimeistään 20.3.2025	24.	Digi- ja väestötietovirasto	Ilmoituskorttien lähettäminen niille äänioikeutetuille, joiden osoite on tiedossa	21 § 4 mom.
26.3.2025	18.	Vaalitoimitsijat	Ennakoäänestys aloitetaan suomalaisissa laivoissa	47 § 1 mom.
Viimeistään 28.3.2025 ennen klo 16	16.	Äänioikeutettu tai muu henkilö	Äänioikeusrekisteriä koskevan oikaisuvaatimuksen tekeminen Digi- ja väestötietovirastolle	24 § 1 mom.

¹⁸ Laki ehdokkaan vaalirahoituksesta 11 §.

Viimeistään 31.3.2025	13.	Digi- ja väestötietovirasto	Mahdollisten oikaisuvaatimusten ratkaiseminen	25 § 1 mom.
Viipymättä mahdollisia oikaisuvaatimuksia koskevien päätösten tekemisen jälkeen		Digi- ja väestötietovirasto	Mahdollisiin oikaisuvaatimuksiin annettujen päätösten antaminen tiedoksi asianosaisille ja, jos päätös sisältää sen, että henkilö otetaan äänioikeusrekisteriin, ilmoituskortin lähettäminen	25 § 2 mom.
Viimeistään 1.4.2025 ennen klo 12	12.	Digi- ja väestötietovirasto	Mahdollisten oikaisuvaatimusten ratkaisemisesta ja itseoikaisuista mahdollisesti aiheutuvat muutokset äänioikeusrekisteriin	25 § 1 mom. ja 26 § 1 mom.
Viipymättä edellä mainittujen päätösten jälkeen		Digi- ja väestötietovirasto	Digi- ja väestötietoviraston itseoikaisuina tehdyn päätöksen toimittaminen tiedoksi asianosaiselle ja ilmoituskortin lähettäminen äänioikeusrekisteriin lisätyille henkilöille	26 § 2 ja 3 mom.

Viimeistään 7. päivänä päivästä, jona asianosainen on saanut päätöksen tiedoksi tai päätös on julkaistu virallisessa lehdessä		Oikaisuvaatimuksen tekijä	Valitus hallinto-oikeudelle Digi- ja väestötietoviraston päätöksestä, jolla oikaisuvaatimus on hylätty tai jätetty tutkimatta, ja valitus Digi- ja väestötietoviraston päätöksestä, jolla henkilö on 26 §:n 2 momentin nojalla merkitty äänioikeusrekisteriin äänioikeutta vailla olevaksi	27 § 1 mom.
1.4.2025 klo 12 lukien	12.	Digi- ja väestötietovirasto	Äänioikeusrekisteri on lainvoimainen	28 § 1 mom.
Viimeistään 1.4.2025 ennen klo 16	12.	Kotiäänestykseen oikeutettu äänioikeutettu, joka haluaa äänestää ennakolta kotonaan	Ilmoittautuminen kunnan keskusvaalilautakunnalle	55 §
2.4.2025	11.	Vaalitoimitsijat, vaalitoimikunnat	Ennakoäänestyksen aloittaminen kotimaassa ja ulkomailla	47 § 1 mom.

5.4.2025	8.	Vaalitoimitsijat	Ennakoäänestyksen lopettaminen ulkomailla	47 § 1 mom.
8.4.2025	5.	Vaalitoimitsijat, vaalitoimikunnat	Ennakoäänestyksen lopettaminen kotimaassa	47 § 1 mom.
9.4.2025 klo 19 alkaen	4.	Oikeusministeriö	Vaaliluetteloiden tulostaminen äänioikeusrekisteristä äänestysalueittain ja niiden toimittaminen kuntien keskusvaalilautakunnille	71 § 1 mom.
Viimeistään 11.4.2025 ennen klo 19	2.	Kirjeitse äänestävä	Kirjeäänestysasiakirjojen oltava perillä asianomaisen kunnan keskusvaalilautakunnassa	66 e § 3 mom.
11.4.2025 klo 19	2.	Keskusvaalilautakunta	Ennakoäänestys- ja kirjeäänestysasiakirjojen tarkastaminen siten, että perjantaina 11.4.2025 ennen kello 19 saapuneet ennakoäänestys- ja kirjeäänestysasiakirjat ehditään käsitellä	63 § 1 mom. ja 66 g § 1 mom.
Kirjeäänestysasiakirjojen tarkastamisen jälkeen		Keskusvaalilautakunta	Hyväksytyjen kirjeäänestysten vaalikuorissa olevien äänestyslippujen leimaaminen ja uudelleen kuorittaminen	66 g § 3 mom.
Viimeistään 12.4.2025	1.	Ehdokas	Vapaaehtoisen ennakoilmoituksen toimittaminen valtiontalouden tarkastusvirastolle vaalirahoituksesta ja vaalikampanjan kuluista	¹⁹
Sunnuntai 13.4.2025 klo 9–20	VP	Vaalilautakunta	Vaalipäivän äänestys	68 §
Sunnuntai 13.4.2025 aikaisintaan kello 10	VP	Keskusvaalilautakunta	Ennakoäänten (ml. kirjeäänten) laskennan aloittaminen	86 § 1 mom.
Sunnuntai 13.4.2025 klo 20 jälkeen	VP	Vaalilautakunta	Alustava ääntenlaskenta	78 §

¹⁹ Laki ehdokkaan vaalirahoituksesta (273/2009) 11 §.

14.4.2025 viimeistään klo 12	1.	Keskusvaalilautakunta	Vaalipäivänä annettujen äänten tarkastuslaskennan aloittaminen	87 § 1 mom.
16.4.2025 viimeistään klo 18 aloitettavassa kokouksessa	3.	Keskusvaalilautakunta	Kuntavaalien tuloksen vahvistaminen ja julkaiseminen sekä tuloksesta tiedottaminen. Äänimäärien vahvistaminen, jotka kukin ehdokas sekä puolue, vaaliliitto ja yhteislista yhteensä ovat aluevaaleissa saaneet kunnassa, sekä niiden ilmoittaminen viipymättä oikeusministeriön määräämällä tavalla aluevaalilautakunnalle.	95 § ja 143 l § 1 mom.
16.4.2025	3.	Aluevaalilautakunta	Viipymättä, saatuaan edellä mainitun ilmoituksen kaikista hyvinvointialueen kunnista, aluevaalien tuloksen vahvistaminen. Tuloksen vahvistamisen jälkeen viipymättä aluevaalien tuloksen sisältävän pöytäkirjan julkaisu valitusosoituksineen seitsemän päivän ajan siten kuin hyvinvointialueen ilmoitukset saatetaan tiedoksi, luettelon aluevaaleissa valtuutetuiksi ja varavaltuutetuiksi valituiksi tulleista antaminen aluevaltuustolle ²⁰ ja siitä tiedottaminen niin kuin hyvinvointialueella ilmoitukset saatetaan tiedoksi sekä tiedon vaalin tuloksesta antaminen oikeusministeriölle sen määräämällä tavalla.	143 l §
Viipymättä vaalien tuloksen vahvistamisen jälkeen		Oikeusministeriö	Ilmoitusvelvollisten tietojen toimittaminen valtiontalouden tarkastusvirastolle	²¹

²⁰ Vaalilain 143 l §:n 3 momentin 2 kohdassa sanotun maakuntavaltuuston sijasta ilmoitus annetaan aluevaltuustolle.

²¹ Laki ehdokkaan vaalirahoituksesta 9 §

28.4.2025		Ehdokas	Ehdokkaan vaalirahoituksella katettavien kuntavaalien vaalikampanjan toteuttamiskulujen aiheutuminen päättyy	²²
28.4.2025		Puolue	Vaalien kampanja-aika päättyy	²³
14 päivän kuluessa siitä, kun vaalien tulos on julkaistu		Muutoksenhakija	Valitus hallinto-oikeudelle aluevaalilautakunnan tai keskusvaalilautakunnan päätöksestä, jolla vaalien tulos on vahvistettu	100, 101 ja 102 §
Vaalien tuloksen tultua lainvoimaiseksi		Oikeusministeriö	Arkistotulosteiden ottaminen äänioikeusrekisteristä	29 § 3 mom.
Arkistotulosteiden ottamisen jälkeen		Digi- ja väestötietovirasto	Äänioikeusrekisterissä olevien tietojen hävittäminen	29 § 3 mom.
Kesäkuun alku		Aluevaltuusto ja kunnan valtuusto	Aluevaltuustojen ja kunnanvaltuustojen toimikaudet alkavat	²⁴
Kahden kuukauden kuluessa vaalien tuloksen vahvistamisesta, 16.6.2025		Valtuutetuksi tai varavaltuutetuksi valittu	Ilmoitus vaalirahoituksesta valtiontalouden tarkastusvirastolle	²⁵

²² Laki ehdokkaan vaalirahoituksesta 2 § 1 mom.

²³ Puoluelaki 8 § 3 mom.

²⁴ Laki hyvinvointialueista 23 § 1 mom. ja kuntalaki 15 § 1 mom.

²⁵ Laki ehdokkaan vaalirahoituksesta 5 ja 8 §.

LIITE 2a: Vaaliluettelon kansilehti

Vaalitietojärjestelmä

Valdatasystemet

VAALILUETTELO

(tilanne I) 09.04.2025 klo 18:00

VALLÄNGD

(läge I) 09.04.2025 kl. 18:00

Aluevaalit 2025**Välfärdsområdesvalet 2025****Kuntavaalit 2025****Kommunalvalet 2025**

922 Vesilahti
Vesilahti

ÄÄNESTYSALUE:

001 Kirkonkylä

RÖSTNINGSSOMRÅDE:

001 Kirkonkylä

LIITE 2b: Vaaliluettelon laskelmasivu

LASKELMA UTRÄKNING 922/001

AV-2025 VV-2025	Tilanne 1 Läge 1 09.04.2025 klo 18:00 09.04.2025 kl 18:00			Tilanne 2 Läge 2 11.04.2025 klo 19:00 11.04.2025 kl 19:00		
	Miehet - Män	Naiset - Kvinnor	Yhteensä - Totalt	Miehet - Män	Naiset - Kvinnor	Yhteensä -Totalt
Aänioikeutettuja Röstberättigade						
Suomen kansalaiset	746	725	1471			
Finska medborgare						
Muut EU-kansalaiset	16	11	27			
Andra EU-medborgare						
Norjan ja Islannin kansalaiset	0	0	0			
Medborgare av Norge och Island						
Muiden maiden kansalaiset	3	3	6			
Medborgare av andra länder						
Yhteensä	765	739	1504			
Totalt						
Ennakkoon ja kirjeitse äänestäneet Röstande på förhand och per brev						
Suomen kansalaiset	183	218	401			
Finska medborgare						
Muut EU-kansalaiset	5	1	6			
Andra EU-medborgare						
Norjan ja Islannin kansalaiset	0	0	0			
Medborgare av Norge och Island						
Muiden maiden kansalaiset	0	0	0			
Medborgare av andra länder						
Yhteensä	188	219	407			
Totalt						
Vaalipäivänä äänioikeutetut Röstberättigade på valdagen						
Suomen kansalaiset	563	507	1070			
Finska medborgare						
Muut EU-kansalaiset	11	10	21			
Andra EU-medborgare						
Norjan ja Islannin kansalaiset	0	0	0			
Medborgare av Norge och Island						
Muiden maiden kansalaiset	3	3	6			
Medborgare av andra länder						
Yhteensä	577	520	1097			
Totalt						
Vaalipäivänä äänestäneet Röstande på valdagen						
Suomen kansalaiset						
Finska medborgare						
Muut EU-kansalaiset						
Andra EU-medborgare						
Norjan ja Islannin kansalaiset						
Medborgare av Norge och Island						
Muiden maiden kansalaiset						
Medborgare av andra länder						
Yhteensä						
Totalt						
Vaaleissa äänestäneet Röstande på valet						
Suomen kansalaiset						
Finska medborgare						
Muut EU-kansalaiset						
Andra EU-medborgare						
Norjan ja Islannin kansalaiset						
Medborgare av Norge och Island						
Muiden maiden kansalaiset						
Medborgare av andra länder						
Yhteensä						
Totalt						

LASKELMA UTRÄKNING 922/001

KV-2025 KV-2025	Tilanne 1 Läge 1 09.04.2025 klo 18:00 09.04.2025 kl 18:00			Tilanne 2 Läge 2 11.04.2025 klo 19:00 11.04.2025 kl 19:00		
	Miehet - Män	Naiset - Kvinnor	Yhteensä - Totalt	Miehet - Män	Naiset - Kvinnor	Yhteensä -Totalt
Äänioikeutettuja Röstberättigade						
Suomen kansalaiset	746	725	1471			
Finska medborgare						
Muut EU-kansalaiset	16	11	27			
Andra EU-medborgare						
Norjan ja Islannin kansalaiset	0	0	0			
Medborgare av Norge och Island						
Muiden maiden kansalaiset	3	3	6			
Medborgare av andra länder						
Yhteensä	765	739	1504			
Totalt						
Ennakoon ja kirjeitse äänestäneet Röstande på förhand och per brev						
Suomen kansalaiset	183	218	401			
Finska medborgare						
Muut EU-kansalaiset	5	1	6			
Andra EU-medborgare						
Norjan ja Islannin kansalaiset	0	0	0			
Medborgare av Norge och Island						
Muiden maiden kansalaiset	0	0	0			
Medborgare av andra länder						
Yhteensä	188	219	407			
Totalt						
Vaalipäivänä äänioikeutetut Röstberättigade på valdagen						
Suomen kansalaiset	563	507	1070			
Finska medborgare						
Muut EU-kansalaiset	11	10	21			
Andra EU-medborgare						
Norjan ja Islannin kansalaiset	0	0	0			
Medborgare av Norge och Island						
Muiden maiden kansalaiset	3	3	6			
Medborgare av andra länder						
Yhteensä	577	520	1097			
Totalt						
Vaalipäivänä äänestäneet Röstande på valdagen						
Suomen kansalaiset						
Finska medborgare						
Muut EU-kansalaiset						
Andra EU-medborgare						
Norjan ja Islannin kansalaiset						
Medborgare av Norge och Island						
Muiden maiden kansalaiset						
Medborgare av andra länder						
Yhteensä						
Totalt						
Vaaleissa äänestäneet Röstande på valet						
Suomen kansalaiset						
Finska medborgare						
Muut EU-kansalaiset						
Andra EU-medborgare						
Norjan ja Islannin kansalaiset						
Medborgare av Norge och Island						
Muiden maiden kansalaiset						
Medborgare av andra länder						
Yhteensä						
Totalt						

LIITE 2c: Vaaliluettelosivu

VAALILUETTELO - VALLÄNGD

Äls irrota vaaliluettelosta sivuja - Skij inte sidorna ur vallängden

Kunta 922 Vesilähti Äänestysalue 001 Kirkkonkylä
Kommun Vesilähti Röstningsområde 001 Kirkkonkylä

AV-2025 VV-2025	KV-2025 KV-2025	Sukupuoli Kön	Henkilötunnus Personbeteckning	Sukunimi ja etunimet Släktnamn och förnamn	Asuinmaa Bostadsland	Kansalaisuus Medborgarskap	Huomautuksia Anmärkningar
		M		HAAPANEN JARMO ENSIO			
				HAAPASAARI SIRKKA HELENA			
				HAPIO MIRA LINDA JANINA			
	E	M		HAATAINEN ASMO TAPANI			
				HAHL RITVA ANNELI			
		M		HAIKKA JARI PETTERI			
		M		HAIKONEN EINO JOHANNES			
				HAKALA HANNA MARIA			
		M		HAKALA MARKKU SEPPO SAKARI			
				HAKALA REBECCA NOREA			
		M		HAKALA REIJO JUHANI			
		M		HAKALA VEIKKO HANNES VIHTORI			
		M		HAKALA VILLE TAPIO			
	E			HAKANEN ANNA KATARIINA			
				HAKANEN LILIAN		440	
		M		HAKIO MATTI JOHANNES			
				HALISEVA ANNAMARI			
		M		HALME EINO OLAVI			
				HALMINEN-LEHTO KIRSI JOHANNA			
		M		HAMAM ALREFAI ZEJU		752	
				HAMARI EILA ORVOKKI			
				HANNILA EILA MARJATTA			
		M		HAPKE ARTTU EEMIL JUHANI			
				HARAINEN TITTA ANIARA			
		M		HARJU HEIKKI JUHANI			
				HARJU KRISTIINA HELENA			
				HARJULA SANNA JOHANNA			
		M		HARTIKAINEN ERIK			
				HARTIKAINEN SARA JANETTE			
		M		HARTIKKA AATE PENTTI			
		M		HARTTUNEN JUHANI VILJO JOHANNES			
		M		HATANPÄÄ OSKARI HENRIK			
	E			HATULA EIJA ANNUKKA			
		M		HAUTALA TAPIO ANTERO			
				HAUTAMÄKI KATI ANNELE		752	
		M		HAUTANEN TIMO ANTERO			
		M		HAUTANIEMI PENTTI OLAVI			
				HAVANKA SIIRI SANELMA			
			Yhteensä/Tillsammans				
			joista miehiä/varav män				

Vaalitietojärjestelmä

Sivu
Sida

4/32

LIITE 2d: Ohje paperisen vaaliluettelon sitomisesta

Ohje paperisen vaaliluettelon sitomisesta

Vaaliluettelo lähetetään keskusvaalilautakunnalle yhtenä tai useampana pakettina. Pakettien lukumäärä riippuu kunnan äänioikeutettujen määrästä.

Paketissa ensimmäisenä ovat vaaliluettelot äänestysalueittain. Äänestysalueet on eroteltu toisistaan sinireunaisilla papereilla. Ennakkoon äänestäneiden luettelot ovat äänestysalueittain vaaliluetteloiden jälkeen. Molemmat osiot ovat äänestysalueiden numerojärjestyksessä.

Keskusvaalilautakunnan tulee erottaa paketissa olevat vaaliluettelot asianomaisille äänestysalueille. Oikeusministeriö lähettää vaalimateriaalitoimituksen yhteydessä keskusvaalilautakunnalle sen tilaaman määrän sidontatarvikkeita vaaliluettelon yhtenäisenä pysymisen varmistamiseksi. Sitomiseen voidaan käyttää joko valkoisia muovisinettejä tai sinisiä muovisia arkistohaarukoita taikka molempia samanaikaisesti.

Kunta voi halutessaan kansioda vaaliluettelot. Vaaliluettelon yläreunassa on erillinen reikä sinettiä varten. Käsittelyä helpottaa, mikäli sinetissä oleva levy kiinnitetään kansioon teipillä.

Mikäli äänestysalueen nippu on ohut, saattaa olla helpointa käyttää kansioden sijasta muovisia arkistohaarukoita. Arkistohaarukoilla ja niiden mukana tulevilla tarroilla voi varmistaa vaaliluettelon eheyden. Arkistohaarukka on myös mahdollista pujottaa ennen paketoitimuovin poistamista helpottamaan äänestysalueisiin jakoa.

Jos vaalilautakunta aikoo osittaa vaaliluettelon vaalipäivänä, voidaan ositus ja sen mukainen sitominen suorittaa jo valmiiksi keskusvaalilautakunnassa. Vaaliluettelo on valmiiksi laadittu siten, että se voidaan helposti jakaa kahteen osaan niin, että ensimmäisessä osassa ovat äänioikeutetut, joiden sukunimi alkaa kirjaimilla A-L ja toisessa osassa äänioikeutetut, joiden sukunimi alkaa kirjaimilla M-Ö. Tästä johtuen kaikissa vaaliluetteloissa on tyhjä väli kirjainten L ja M välillä. Vaaliluettelon voi kuitenkin osittaa myös muusta kohdasta, esimerkiksi A-Nie ja Nif-Ö.

Sinetöintivälineiden käyttöä on hyvä harjoitella tavallisilla paperinipuilla etukäteen, koska vaaliluetteloiden käsittely on oltava virheetöntä ja sujuvaa.

Vaaliluettelon paperi on arkistokelpoista muovia, joten se kestää kosteutta ja repimistä tavallista paperia paremmin. Paperille voi tehdä merkintöjä normaaleilla kynillä. Selausta helpottamaan reunaan voi merkitä eri kirjainten alkukohtia esimerkiksi tarrareunaisilla papereilla.

LIITE 3a: ilmoituskortti muille kuin helsinkiläisille

Lähtettäjä
Digi- ja väestötietovirasto
Lintulahdenkuja 2 D
00530 HELSINKI puh. 0295 536 220
FINLAND

Vastaanottaja
Mäkinen
Pekka Olavi
Kirkkojärventie 28 A 26
02770 ESPOO
FINLAND

Hyvinvointialue, jossa sinulla on äänioikeus **aluevaaleissa**
Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue

Kunta, jossa sinulla on äänioikeus **kuntavaaleissa**
Espoo

Äänestysalue ja vaalipäivän äänestyspaikka
030 Matinkylä
Matinkylän koulu
Matintie 40

Vaalipäivän äänestysaika
13.4.2025 klo 9.00–20.00

Tieto äänioikeudestasi on saatu väestötietojärjestelmästä automaattisesti 21.2.2025. Päätös automaattisen ratkaisumenettelyn käytöstä äänioikeusrekisterin perustamisessa on luettavissa Digi- ja väestötietoviraston verkkosivuilta osoitteesta dvv.fi/kayttoanoittopaatokset.

Ilmoitus äänioikeudesta alue- ja kuntavaaleissa

Sinulla on äänioikeus 13.4.2025 toimitettavissa **aluevaaleissa** tässä ilmoituksessa mainitulla hyvinvointialueella ja **kuntavaaleissa** tässä ilmoituksessa mainitussa kunnassa.

Aluevaalit ja kuntavaalit toimitetaan samanaikaisesti. Voit äänestää molemmissa vaaleissa samalla kertaa. Voit kuitenkin halutessasi äänestää eri vaaleissa myös eri kerroilla tai käyttää äänioikeuttasi vain toisessa vaalissa.

Jos äänestät samalla kertaa molemmissa vaaleissa, saat vaalivirkailijalta kaksi äänestyslippua, violetin ja valkoisen. Violetilla lipulla äänestetään aluevaaleissa ja valkoisella kuntavaaleissa. Tarkemmat äänestysohjeet löytyvät tämän ilmoituksen kääntöpuolelta.

Sinun on todistettava henkilöllisyytesi äänestäessäsi.

Ennakköäänestyksen ajanjakso.
Ennakköäänestyspaikka voi olla avoinna lyhyemmän ajan.

**Suomessa 2. - 8.4.2025 ja
ulkomailla 2. - 5.4.2025**

Yleiset ennakköäänestyspaikat aukioloaikoinen
www.vaalit.fi ja tämän ilmoituksen liite

Äänestäminen yleisessä äänestyspaikassa

Voit äänestää **joko vaalipäivänä** tässä ilmoituksessa mainitussa äänestyspaikassa **tai ennakköäänestysaikana** missä tahansa yleisessä ennakköäänestyspaikassa kotimaassa tai ulkomailla. Tämän ilmoituksen liitteenä on luettelo lähialueellasi sijaitsevista yleisistä ennakköäänestyspaikoista. Kaikki yleiset ennakköäänestyspaikat kotimaassa ja ulkomailla saat selville osoitteesta www.vaalit.fi tai oikeusministeriön maksuttomasta vaalipalvelunumerosta **0800 9 4770**.

Ennakköäänestys laitoksessa ja kotiäänestys

Voit äänestää ennakkoon laitoksessa, jos olet siellä hoidettavana, sinne otettuna tai suorittamassa varusmiespalvelusta. Laitosäänestyksen ajankohdasta tiedotetaan laitoksessa.

Jos kykyäsi liikkuu tai toimia on siinä määrin rajoittunut, että et pääse äänestyspaikalle ilman kohtuuttomia vaikeuksia, voit tietyn edellytyksin äänestää ennakkoon kotonasi. Kotiäänestykseen oikeutetun henkilön kanssa samassa taloudessa asuva omaishoitaja voi tietyn edellytyksin äänestää samalla kertaa. **Kotiäänestykseen tulee ilmoittautua viimeistään tiistaina 1.4.2025 ennen kello 16 kotikuntasi keskusvaalilautakunnalle (yhteystiedot liitteenä olevissa lähetekirjeissä) puhelimitse tai kirjallisesti.** Tarkemmat ohjeet kotiäänestyksestä: www.vaalit.fi/aanestaminen-kotona.

Mitä on otettava mukaan äänestykseen?

Vaalilain (714/1998) mukaan äänestäjä on velvollinen esittämään vaalivirkailijalle selvityksen henkilöllisyydestään (henkilökortti, passi, ajokortti tai muu vastaava kuvallinen asiakirja). Ota siis todistus henkilöllisyydestäsi mukaasi. Jos sinulla ei ole henkilöllisyyttä osoittavaa asiakirjaa, voit saada poliisilaitoksesta maksuttoman, väliaikaisen henkilökortin äänestämistä varten. Sitä hakiessasi tarvitset passikuvan, joka ei ole kuutta kuukautta vanhempi. Jos äänestät ennakkoon laitoksessa tai ulkomailla, on hyvä ottaa mukaan myös tässä lähetyksessä olevat lähetekirjeet.

Ketä ehdokasta voi äänestää?

Aluevaaleissa sinun tulee äänestää tässä ilmoituksessa mainitun oman hyvinvointialueesi ehdokasta ja kuntavaaleissa oman kuntasi ehdokasta. Ehdokastiedot ovat nähtävissä muun muassa äänestyspaikoilla sekä osoitteessa www.vaalit.fi.

Kirjeäänestys ulkomailla

Voit äänestää kirjeitse ulkomailla, jos asut tai olet keuleet ulkomailla koko ennakköäänestyksen ja vaalipäivän ajan eikä sinulla ole mahdollisuutta äänestää Suomessa tai ulkomailla olevassa yleisessä ennakköäänestyspaikassa. Kirjeäänestystä varten sinun tulee tilata kirjeäänestysasiakirjat **ulkomailla olevaan osoitteeseen** oikeusministeriön tilauspalvelusta. Tilaus tulee tehdä kirjallisesti ministeriön vastavalmalla lomakkeella. Tilauslomake ja tilausohjeet löytyvät sivustolta www.vaalit.fi/kirjeaanestys.

Lisätietoa äänestämisestä:

www.vaalit.fi

Tietoa myös muilla kielillä.
Information also in other languages

0800 9 4770

Oikeusministeriön maksuton
vaalipalvelunumero

Kotikuntasi keskusvaalilautakunta

Yhteystiedot liitteenä olevissa lähetekirjeissä

Digi- ja väestötietovirasto (äänioikeus)

Yhteystiedot tämän sivun yläosassa

- Aluevaalien lähetekirje
 Kuntavaalien lähetekirje

Ennakkoonäänestäjä

Mäkinen
 Pekka Olavi
 Kirkkojärventie 28 A 26
 02770 ESPOO
 FINLAND

Ennakkoonäänestyksen lähetekirje

Ota tämä lähetekirje mukaasi, jos äänestät ennakkoon laitoksessa tai ulkomailla.

Keskusvaalilautakunta

049 9 puh. (09) 8167 3928

Espoon kaupungin keskusvaalilautakunta
 Virastopiha 2 C
 02770 ESPOO
 FINLAND

Vaalitoimitsija / vaalitoimikunnan puheenjohtaja täyttää

Todistan, että ennakkoonäänestys on tapahtunut vaalilaissa säädetyn tavoin.

Päiväys

/4 2025

Ennakkoonäänestyspaikan nimi tai
 laitosäänestyksessä kunnan nimi

Vaalitoimitsijan / vaalitoimikunnan puheenjohtajan allekirjoitus

Ennakkoonäänestäjä täyttää

Olen itse vaalisalaisuuden säilyttäen täyttänyt äänestyslipun ja sulkenut sen leimattuna vaalikuoreen.

Henkilötunnus tai syntymäaika

Äänestäjän allekirjoitus

- Aluevaalien lähetekirje
 Kuntavaalien lähetekirje

Ennakkoonäänestäjä

Mäkinen
 Pekka Olavi
 Kirkkojärventie 28 A 26
 02770 ESPOO
 FINLAND

Ennakkoonäänestyksen lähetekirje

Ota tämä lähetekirje mukaasi, jos äänestät ennakkoon laitoksessa tai ulkomailla.

Keskusvaalilautakunta

049 9 puh. (09) 8167 3928

Espoon kaupungin keskusvaalilautakunta
 Virastopiha 2 C
 02770 ESPOO
 FINLAND

Vaalitoimitsija / vaalitoimikunnan puheenjohtaja täyttää

Todistan, että ennakkoonäänestys on tapahtunut vaalilaissa säädetyn tavoin.

Päiväys

/4 2025

Ennakkoonäänestyspaikan nimi tai
 laitosäänestyksessä kunnan nimi

Vaalitoimitsijan / vaalitoimikunnan puheenjohtajan allekirjoitus

Ennakkoonäänestäjä täyttää

Olen itse vaalisalaisuuden säilyttäen täyttänyt äänestyslipun ja sulkenut sen leimattuna vaalikuoreen.

Henkilötunnus tai syntymäaika

Äänestäjän allekirjoitus

LIITE 3b: ilmoituskortti helsinkiläisille

Lähetäjä

Digi- ja väestötietovirasto
Lintulahdenkuja 2 D
00530 HELSINKI
FINLAND

puh. 0295 536 220

Vastaanottaja

Tavallinen
Tiina Marita
Pohjoinen Rautatiekatu 28 A
36 00160 HELSINKI
FINLAND

Kunta, jossa Sinulla on
äänioikeus

Helsinki

Äänestysalue sekä vaalipäivän äänestyspaikka

**5A Punavuori A
Punavuoren asukastalo
Betania Perämiehenkatu 13**

Vaalipäivän äänestysaika

13.4.2025 klo 9.00–20.00

Tieto äänioikeudestasi on saatu väestötietojärjestelmästä automaattisesti 21.2.2025. Päätös automaattisen ratkaisumenettelyn käytöstä äänioikeusrekisterin perustamisessa on luettavissa Digi- ja väestötietoviraston verkkosivuilta osoitteesta dvv.fi/kayttoohjeet.

Äänestäminen yleisessä äänestyspaikassa

Voit äänestää **joko vaalipäivänä** tässä ilmoituksessa mainitussa äänestyspaikassa **tai ennakköäänestysaikana** missä tahansa yleisessä ennakköäänestyspaikassa kotimaassa tai ulkomailla. Tämän ilmoituksen liitteenä on luettelo Helsingissä sijaitsevista yleisistä ennakköäänestyspaikoista. Kaikki yleiset ennakköäänestyspaikat kotimaassa ja ulkomailla saat selville osoitteesta www.vaalit.fi ja oikeusministeriön maksuttomasta vaalipalvelunumerosta **0800 9 4770**.

Ennakköäänestys laitoksessa ja kotiäänestys

Voit äänestää ennakköäänestyspaikassa, jos olet siellä hoidettavana, sinne otettuna tai suorittamassa varusmiespalvelusta. Laitosäänestyksen ajankohdasta tiedotetaan laitoksessa.

Jos kykyäsi liikkua tai toimia on siinä määrin rajoittunut, että et pääse äänestyspaikalle ilman kohtuuttomia vaikeuksia, voit tietyin edellytyksin äänestää ennakköäänestyspaikassa kotona. Kotiäänestyksen oikeutetun henkilön kanssa samassa taloudessa asuva omaishoitaja voi tietyin edellytyksin äänestää samalla kertaa. **Kotiäänestyksen tulee ilmoittautua viimeistään tiistaina 14.4.2025 ennen kello 16 Helsingin kaupungin keskusvaalilautakunnalle (yhteystiedot kääntöpuolella) puhelimitse tai kirjallisesti.** Tarkemmat ohjeet kotiäänestyksestä: www.vaalit.fi/aanestaminen-kotona.

Mitä on otettava mukaan äänestykseen?

Vaalilain (714/1998) mukaan äänestäjä on velvollinen esittämään vaalivirkailijalle selvityksen henkilöllisyydestään

Ilmoitus äänioikeudesta kuntavaaleissa

Sinulla on äänioikeus sunnuntaina 13.4.2025 Helsingin kaupungissa toimitettavissa kuntavaaleissa.

Voit äänestää **joko vaalipäivänä** tässä ilmoituksessa mainitussa äänestyspaikassa **tai ennakköäänestysaikana** missä tahansa yleisessä ennakköäänestyspaikassa kotimaassa tai ulkomailla taikka tietyin edellytyksin laitos- tai kotiäänestyksessä. Jos asut tai oleskelet ulkomailla ennakköäänestyksen ja vaalipäivän ajan, voit vaihtoehtoisesti äänestää kirjeitse ulkomailta. Tarkemat äänestysohjeet löytyvät kääntöpuolelta.

Sinun on todistettava henkilöllisyytesi äänestäessäsi.

Ennakköäänestyksen ajanjakso.

Ennakköäänestyspaikka voi olla avoinna lyhyemmän ajan.

**Suomessa 2. - 8.4.2025 ja
ulkomailla 2. - 5.4.2025**

Yleiset ennakköäänestyspaikat aukioloaikoinen

www.vaalit.fi ja tämän ilmoituksen liite

(henkilökortti, passi, ajokortti tai muu vastaava kuvallinen asiakirja). Ota siis todistus henkilöllisyydestäsi mukaasi. Jos sinulla ei ole henkilöllisyyttä osoittavaa asiakirjaa, voit saada poliisilaitokselta maksuttoman, väliaikaisen henkilökortin äänestämistä varten. Sitä hakiessasi tarvitset passikuvan, joka ei ole kuutta kuukautta vanhempi. Jos äänestät ennakköäänestyspaikalla ulkomailla, on hyvä ottaa mukaan myös tämä äänioikeusilmoitus.

Ketä ehdokasta voi äänestää?

Kuntavaaleissa Sinun tulee äänestää Helsingin kaupungin ehdokaslistojen yhdistelmään otettua ehdokasta. Yhdistelmä on nähtävillä äänestyskopeissa. Jos äänestät ennakköäänestyspaikalla ulkomailla, huomioithan, että kunkin ennakköäänestyspaikan äänestyskopeissa on aina sen kunnan ehdokaslistojen yhdistelmä, jonka alueella ennakköäänestyspaikka sijaitsee ja että muiden kuntien ehdokastiedot ovat ennakköäänestyspaikalla muutoin nähtävillä. Kaikkien kuntien ehdokastiedot ovat nähtävissä myös osoitteesta www.vaalit.fi.

Kirjeäänestys ulkomailla

Voit äänestää kirjeitse ulkomailla, jos asut tai oleskelet ulkomailla koko ennakköäänestyksen ja vaalipäivän ajan eikä sinulla ole mahdollisuutta äänestää Suomessa tai ulkomailla olevassa yleisessä ennakköäänestyspaikassa. Kirjeäänestystä varten sinun tulee tilata kirjeäänestysasiakirjat **ulkomailla olevaan osoitteeseen** oikeusministeriön tilauspalvelusta. Tilaus tulee tehdä kirjallisesti ministeriön vahvistamalla lomakkeella. Tilauslomake ja tilausohjeet löytyvät sivustolta www.vaalit.fi/kirjeaanestys.

Lisätietoa äänestämisestä:

www.vaalit.fi

Tietoa myös muilla kielillä.
Information also in other languages

0800 9 4770

Oikeusministeriön maksuton
vaalipalvelunumero

Kotikuntasi keskusvaalilautakunta

Yhteystiedot kääntöpuolella.

Digi- ja väestötietovirasto (äänioikeus)

Yhteystiedot tämän sivun yläalaidassa

Ennakoäänestyksen lähetekirje

Täytetään ennakoäänestyspaikassa ja vain silloin, kun tätä ilmoitusta käytetään lähetekirjeenä.

Ennakoäänestäjä

Tavallinen

Tiina Marita

Pohjoinen Rautatiekatu 28 A 36

00160 HELSINKI

FINLAND

Keskusvaalilautakunta

091 5A puh. (09) 3101 3344

Helsingin kaupungin keskusvaalilautakunta

Kaisaniemenkatu 3 B 16, 3. kerros

00100 HELSINKI

FINLAND

Vaalitoimitsija / vaalitoimikunnan puheenjohtaja täyttää

Todistan, että ennakoäänestys on tapahtunut vaalilaissa säädetyn tavoin.

Päiväys

/4 2025

Ennakoäänestyspaikan nimi tai laitosäänestyksessä kunnan nimi

Ennakoäänestäjä täyttää

Olen itse vaalisalaisuuden säilyttäen täyttänyt äänestyslipun ja sulkenut sen leimattuna vaalikuoreen.

Henkilötunnus tai syntymäaika

Vaalitoimitsijan / vaalitoimikunnan puheenjohtajan allekirjoitus

Äänestäjän allekirjoitus

Näin äänestät äänestyspaikassa:

1

Vaalilain mukaan äänestäjän on merkittävä äänestyslippuun ehdokkaansa numero niin selvästi, ettei voi syntyä epätietoisuutta siitä, ketä ehdokasta hän tarkoittaa. Numeromallit ovat alla. Älä tee lippuun muita merkintöjä.

2

Taita äänestyslippu siten, että merkitsemäsi numero jää taitoksen sisäpuolelle eikä näy ulospäin.

3

Vie taitettu lippu vaalivirkailijalle leimattavaksi.

4

Pudota leimattu lippu vaaliurnaan tai, jos äänestät ennakkoon, sulje lippu ruskeaan vaalikuoreen ja allekirjoita lähetekirje vaalivirkailijan ohjeiden mukaan.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 0

Jos kykyysi tehdä äänestysmerkintä on oleellisesti heikentynyt, saat käyttää avustajana valitsemaasi henkilöä tai vaalivirkailijaa.

LIITE 4: Vaalipöytäkirjalomake ja vaalipöytäkirjan liite -lomake
VAALIPÖYTÄKIRJA
1

VAALIT	Vaalien nimi	<i>ALUE- JA KUNTAVAALIT 2025</i>
	Vaalipiiri	<i>PIRKANMAAN HYVINVOINTIALUE</i>
	Kunta/kaupunki	<i>VESILAHTI</i>
	Äänestysalueen tunnus ja mahdollinen nimi	<i>002 NARVA</i>

VAALILAUTAKUNNAN KOKOONPANO	Puheenjohtaja	<i>AATOS VAINIKAINEN</i>
	Varapuheenjohtaja	<i>VOITTO HULKKO</i>
	Jäsenet	<i>KATRI KUOPPALA</i>
		<i>VILHO VAHE</i>
		<i>PAULI PELTONEN</i>
	Varajäsenet sijaantulojärjestyksessä	<i>TAIMI MYKKÄNEN</i>
		<i>JORMA OTILA</i>
		<i>VILJA LEHTONEN</i>
		<i>MINNA TAIPALE</i>
		<i>PEKKA PAALASMAA</i>
VAALIAVUSTAJAT	Vaalilautakunnan nimeämät vaaliavustajat	<i>TAUNO HELENIUS</i>
		<i>HANNA MARTTILA</i>
	Äänestäjien omat vaaliavustajat	<i>OKE EKHOLMIN AVUSTAJANA</i>
		<i>TOIMII REETTA EKHOLM</i>
AVUSTAVA HENKILÖSTÖ	Avustava henkilöstö (Vaalil. 16.3 §)	
PÖYTÄKIRJANPITÄJÄ		<i>PAULI PELTONEN</i>

Vaillautakunnan jäsenet, vaillautakunnan nimeämät vaaliavustajat ja avustava henkilöstö olivat saapuvilla seuraavina aikoina:

Puheenjohtaja	VAINIKAINEN	9 - 13	15 - 22.40	-	-
Varapuheenjohtaja	HULKKO	9 - 11	13 - 22.40	-	-
Jäsenet	Nimi KUOPPALA	9 - 13	15 - 22.40	-	-
	VAHE	9 - 11	13 - 22.40	-	-
	PELTONEN	12 - 22.40	-	-	-
		-	-	-	-
Varajäsenet	Nimi MYKKÄINEN	9 - 12	13 - 15	-	-
	OTILA	11 - 18	-	-	-
	LEHTONEN	11 - 13	-	-	-
	TAIPALE	-	-	-	-
	PAALASMAA	-	-	-	-
		-	-	-	-
Vaaliavustajat	Nimi HELENIUS	9 - 12	14 - 20	-	-
	MARTILA	12 - 14	-	-	-
Avustava henkilöstö	Nimi	-	-	-	-
		-	-	-	-
		-	-	-	-
		-	-	-	-
		-	-	-	-
		-	-	-	-
		-	-	-	-
		-	-	-	-
		-	-	-	-
		-	-	-	-
		-	-	-	-
		-	-	-	-

ÄÄNIOIKEUTETTUJEN LUKUMÄÄRÄ	Vaaliluettelon mukaan äänestysalueella on äänioikeutettuja:	Miehiä 105	Naisia 102	Yhteensä 207
ENNAKKOON ÄÄNESTÄNEIDEN LUKUMÄÄRÄ	Ennakkoon oli vaaliluettelon mukaan äänestänyt:	Miehiä 35	Naisia 40	Yhteensä 75
VAALIPÄIVÄN ÄÄNESTYKSEN ALOITTAMINEN	Vaalipäivän äänestys aloitettiin kello 9. Vaalilautakunnan ☒ puheenjohtaja ☐ varapuheenjohtaja näytti läsnä olleille äänestäjille, että vaaliurna oli tyhjä, ja sulki uurnan. ☐ Vaalilautakunta käytti sähköistä vaaliluetteloa.			
VAALIPÄIVÄN ÄÄNESTYKSEN PÄÄTTÄMINEN	Vaalilautakunnan ☒ puheenjohtaja ☐ varapuheenjohtaja julisti vaalipäivän äänestyksen päättyneeksi kello <u>20.05</u> Äänestysliput otettiin vaaliurnasta ja laskettiin niiden lukumäärä. Samoin laskettiin vaaliluettelosta/tarkastettiin sähköisestä vaaliluettelosta äänestäneiden lukumäärä.			
VAALIPÄIVÄNÄ ÄÄNESTÄNEIDEN LUKUMÄÄRÄ		Miehiä 45	Naisia 39	Yhteensä 84
	Vaalipäivän äänestyksessä oli äänestänyt vaaliluettelon mukaan (Ennakkoon äänestäneitä ei lueta mukaan)			
ÄÄNESTYSLIPPUJEN LUKUMÄÄRÄ				Lukumäärä 84
	Vaaliurnassa oli äänestyslippuja			
ÄÄNESTYSLIPPUJEN TARKASTAMINEN JA JÄRJESTÄMINEN				Lukumäärä 10
	Tarkastuksessa mitättömiksi katsotut äänestysliput erotettiin eri ryhmäksi. Niitä oli			
	Hyväksytyt äänestysliput järjestettiin ryhmiksi ehdokkaittain. Kunkin ryhmän äänestysliput laskettiin ja lukumäärät merkittiin pöytäkirjaan liitetyle lomakkeelle.			
				Lukumäärä 74
	☐ Hyväksytyjä äänestyslippuja oli			
	☐ Äänestyslippuja ei tarkastettu vaalilautakunnassa (VaaliL 82.2 §). Niiden lukumäärä merkittiin kuitenkin tähän pöytäkirjaan.			
		Päivämäärä 13.4.2025		Kellonaika 21.30
	Äänestysliput pantiin päällykseen, joka suljettiin sinetöimällä.			
TULOSLASKENTA-JÄRJESTELMÄN KÄYTTÖ	☐ Vaalilautakunta tallensi äänet suoraan tuloslaskentajärjestelmään.			
SAAPUVILLA OLLEET	Äänestyslippuja järjestettäessä ja laskettaessa saapuvilla olleiden vaaliasiamiesten ja vaalitarkkailijoiden nimet (VaaliL 184 §; valtakirjat liitteenä)			

ÄÄNIOIKEUTETTUJEN LUKUMÄÄRÄ	Vaaliluettelon mukaan äänestysalueella on äänioikeutettuja:	Miehiä 105	Naisia 102	Yhteensä 207
ENNAKKOON ÄÄNESTÄNEIDEN LUKUMÄÄRÄ	Ennakkoon oli vaaliluettelon mukaan äänestänyt:	Miehiä 35	Naisia 40	Yhteensä 75
VAALIPÄIVÄN ÄÄNESTYKSEN ALOITTAMINEN	<p>Vaalipäivän äänestys aloitettiin kello 9. Vaalilautakunnan</p> <p>☒ puheenjohtaja ☐ varapuheenjohtaja näytti läsnä olleille äänestäjille, että vaaliurna oli tyhjä, ja sulki uurnan.</p> <p>☐ Vaalilautakunta käytti sähköistä vaaliluetteloa.</p>			
VAALIPÄIVÄN ÄÄNESTYKSEN PÄÄTTÄMINEN	<p>Vaalilautakunnan</p> <p>☒ puheenjohtaja ☐ varapuheenjohtaja julisti vaalipäivän äänestyksen päättyneeksi kello <u>20.05</u></p> <p>Äänestysliput otettiin vaaliurnasta ja laskettiin niiden lukumäärä. Samoin laskettiin vaaliluettelosta/tarkastettiin sähköisestä vaaliluettelosta äänestäneiden lukumäärä.</p>			
VAALIPÄIVÄNÄ ÄÄNESTÄNEIDEN LUKUMÄÄRÄ	Vaalipäivän äänestyksessä oli äänestänyt vaaliluettelon mukaan (Ennakkoon äänestäneitä ei lueta mukaan)	Miehiä 44	Naisia 38	Yhteensä 82
ÄÄNESTYSLIPPUJEN LUKUMÄÄRÄ	Vaaliluennassa oli äänestyslippuja			Lukumäärä 82
ÄÄNESTYSLIPPUJEN TARKASTAMINEN JA JÄRJESTÄMINEN	Tarkastuksessa mitättömiksi katsotut äänestysliput erotettiin eri ryhmäksi. Niitä oli			Lukumäärä 2
	Hyväksytyt äänestysliput järjestettiin ryhmiksi ehdokkaittain. Kunkin ryhmän äänestysliput laskettiin ja lukumäärät merkittiin pöytäkirjaan liitetyle lomakkeelle.			
	Hyväksytyjä äänestyslippuja oli			Lukumäärä 80
	☐ Äänestyslippuja ei tarkastettu vaalilautakunnassa (VaaliL 82.2 §). Niiden lukumäärä merkittiin kuitenkin tähän pöytäkirjaan.			
		Päivämäärä 13.4.2025	Kellonaika 22.30	
	Äänestysliput pantiin päällykseen, joka suljettiin sinetöimällä.			
TULOSLASKENTA-JÄRJESTELMÄN KÄYTTÖ	☐ Vaalilautakunta tallensi äänet suoraan tuloslaskentajärjestelmään.			
SAAPUVILLA OLLEET	Äänestyslippuja järjestettäessä ja laskettaessa saapuvilla olleiden vaaliasiamestien ja vaalitarkkailijoiden nimet (VaaliL 184 §; valtakirjat liitteenä)			

KÄYTTÄMÄTTÖMIEN ÄÄNESTYSLIPPUJEN HÄVITTÄMINEN	☒ Vaalilautakunta hävitti kaikki käyttämättömät äänestysliput. ☐ Vaalilautakunta palautti kaikki käyttämättömät äänestysliput keskusvaalilautakunnalle.
HUOMAUTUKSIA VAALIPÄIVÄN ÄÄNESTYKSEN SÄÄNNÖLLISEEN KULKUUN VAIKUTTANEISTA SEIKOISTA SEKÄ VAALILAUTAKUNNAN MAHDOLLISET LISÄSELVITYKSET	
PÖYTÄKIRJANPITÄJÄN ALLEKIRJOITUS	<i>Pauli Peltonen</i> PAULI PELTONEN Allekirjoitus ja nimenselvitys Allekirjoitus ja nimenselvitys

LOPPUMERKINNÄT

PÖYTÄKIRJAN TARKASTAMINEN	Pöytäkirja on luettu julki ja tarkastettu. ☒
VAALILAUTAKUNNAN PUHEENJOHTAJAN/ VARAPUHEENJOHTAJAN ALLEKIRJOITUS	<i>Aatos Vainikainen</i> <i>AATOS VAINIKAINEN</i> Allekirjoitus Nimenselvitys
VAALILAUTAKUNNAN JÄSENEEN ALLEKIRJOITUS	<i>Katri Kuoppala</i> <i>KATRI KUOPPALA</i> Allekirjoitus Nimenselvitys
LIITTEET	1. Lomake, johon vaalien tulos on merkitty (laskentalomake 4)

ALUEVAALIT 2025

Laskentalomake 4

Vaalipöytäkirjan liite s. 1/8

Hyvinvointialueen numero 08	Hyvinvointialueen nimi Pirkanmaan hyvinvointialue
Kunnan numero 922	Kunnan nimi Vesilahti
Äänestysalueen tunnus 002	Äänestysalueen nimi Narva

		2002	2003 2	2004	2005 4	2006	2007	2008 3	2009	9
2010	2011 3	2012	2013	2014 8	2015	2016	2017 4	2018	2019	15
2020	2021	2022 5	2023 2	2024	2025	2026	2027	2028	2029	7
2030	2031	2032	2033	2034	2035 6	2036	2037 7	2038	2039	13
2040	2041 1	2042	2043	2044 12	2045	2046 3	2047 9	2048	2049	25
2050	2051	2052	2053	2054	2055	2056	2057	2058 5	2059	5
2060	2061	2062	2063	2064	2065	2066	2067	2068	2069	
2070	2071	2072	2073	2074	2075	2076	2077	2078	2079	
2080	2081	2082	2083	2084	2085	2086	2087	2088	2089	
2090	2091	2092	2093	2094	2095	2096	2097	2098	2099	

74

Hyväksytyt äänestysliput	74
Mitättömät äänestysliput	10
Äänestysliput yhteensä	84

Äänestäneet	Kaikki yhteensä	
	Yhteensä	Miehet
Ennakkoon äänestäneet	75	35
Vaalipäivänä äänestäneet	84	45

Kunnan numero 922	Kunnan nimi Vesilahti
Äänestysalueen tunnus 002	Äänestysalueen nimi Narva

		2	3	4	5	6	7	8	9	
			2		4			3		9
10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	15
	3			8			4			
20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	7
		5	2							
30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	20
7					6		7			
40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	25
	1			12		3	9			
50	51	52	53							4
		4								

80

Hyväksytyt äänestysliput	80
Mitättömät äänestysliput	2
Äänestysliput yhteensä	82

Äänestäneet	Kaikki yhteensä	
	Yhteensä	Miehet
Ennakkoon äänestäneet	75	35
Vaalipäivänä äänestäneet	82	44

LIITE 5: Oikeusministeriön ohje äänestäjälle äänestysmerkinnän tekemisestä

OHJE ÄÄNESTÄJÄLLE

Kirjoittakaa äänestyslipussa olevaan ympyrään ehdokkaanne numero, ei mitään muuta!

Numeroesimerkit:

1 2 3 4 5 6 7 8 9 0

Jos äänestyslippunne menee pilalle väärän tai sotkuisen merkinnän takia, voitte pyytää vaalivirkailijalta uuden äänestyslipun. Pilalle mennyt äänestyslippu revitään vaalivirkailijan nähdessä.

Oikeusministeriö

INSTRUKTIONER TILL VÄLJAREN

Skriv i cirkeln på röstsedeln numret på Er kandidat, inget annat!

Siffermallar:

1 2 3 4 5 6 7 8 9 0

Om Er röstsedel förstörs på grund av felaktig eller suddig anteckning, kan Ni få en ny röstsedel av valfunktionären. Den förstörda röstsedeln ska rivas i valfunktionärens närvaro.

Justitieministeriet

Invalidiliiton
Esteettömyyskeskus

Äänestyspaikkojen esteettömyyden tarkistuslista

01/2021

1. Saapuminen äänestyspaikalle

- Sijaitseeko äänestyspaikka hyvien kulkuyhteyksien päässä ja onko julkisen liikenteen pysäkki lähellä äänestyspaikkaa?
- Pääseekö saattoliikenne, mm. invataksit, sisäänkäynnin lähelle?
- Onko äänestyspaikan lähellä esteettömiä pysäköintipaikkoja (leveys 3600 mm ja pituus 5000 mm)?
- Onko kulkureitti sisäänkäynnille opastettu?
- Onko kulkureitti sisäänkäynnille helposti havaittava, tasainen, kovapintainen ja luistamaton?
- Ovatko kulkureitin kaltevuudet korkeintaan 5 % (1:20)?

2. Sisäänkäynti

- Onko esteettömät reitit äänestyspaikalla opastettu selkeästi?
- Onko sisäänkäynnin portaan rinnalla luiska, jonka kaltevuus enintään 8 % ja leveys vähintään 900 mm.
- Onko portaissa ja luiskissa molemmin puolin käsijohteet?
- Onko ulko-oven edessä tasanne vähintään 1500 mm x 1500 mm?
- Onko ulko-oven avautumispuolella vähintään 400 mm vapaa tila, jonka pyörätuolinkäyttäjä tarvitsee ovea avatessaan?
- Onko ulko-oven leveys vähintään 850 mm ja kynnyksen korkeus enintään 20 mm?
- Onko ovi automaattisesti aukeava tai muuten kevyttoiminen (avaamiseen tarvittava voima enintään 10 N eli 1 kg)?
- Onko sisäänkäynnin kurumatossa tai -ritilässä enintään 10 mm x 30 mm rakoja ja onko maton tai ritilän aiheuttama tasoero korkeintaan 20 mm?
- Onko tuulikaapin syvyys ja leveys vähintään 1500 mm, jos molemmat ovet avautuvat tuulikaapista pois päin?
- Onko tuulikaapin leveys vähintään 1500 mm ja syvyys vähintään 2300 mm, jos toinen ovista aukeaa tuulikaapin sisään?

3. Äänestyspaikka

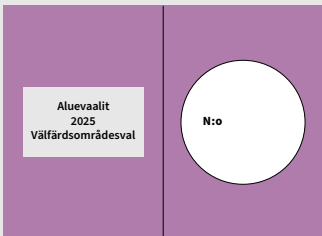
- Onko äänestyspaikalla vähintään yksi äänestyskoppi, jossa voi istuen täyttää äänestyslipun pöydän ääressä? Onko äänestyskopin pöydän (korkeus 750–800 mm) alla polvitila, jonka vähimmäismitat ovat leveys 800 mm, syvyys 600 mm ja korkeus 670 mm? Tai onko äänestyspaikalla korkeussäädettäviä pöytiä?
- Onko äänestyskopeissa häikäsemätön ja riittävä (500–750 luxia kirjoitustasolla) valaistus.
- Onko äänestyspaikalla istuimia, joissa äänestäjät voivat tarvittaessa levätä?
- Onko ennakkoäänestyspaikalla ja varsinaisella vaalipaikalla vaaliavustajaksi nimetty henkilö?
- Jos vaalivirkailijoissa on apuvälineen käyttäjiä, tarvitaan äänestyspaikalla esteetön wc-tila.

LIITE 7: Ohjejulistte äänestäjälle

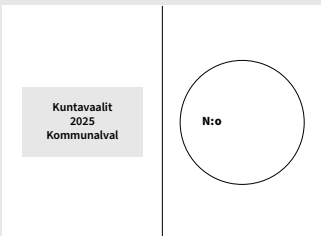
Näin äänestät vaalipäivänä alue- ja kuntavaaleissa

Vaalivirkailijat auttavat sinua äänestyspaikalla. Ethän epäröi kysyä neuvoa.

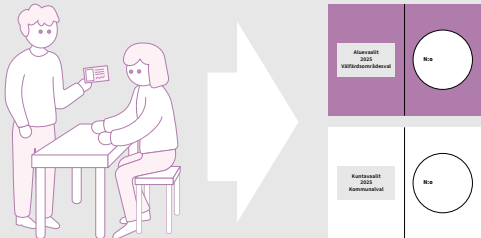
Aluevaalit

Kuntavaalit

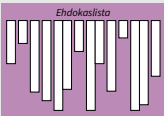

1 Näytä henkilöllisyydestodistukseksi vaalivirkailijalle.
Vaalivirkailija etsii nimesi vaaliluettelosta ja antaa sinulle kaksi äänestyslippua.

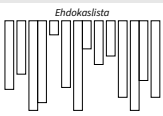

2 Mene äänestyskoppiin.
Kirjoita violettii äänestyslippuun sen ehdokkaan numero, jota äänestät aluevaaleissa ja valkoiseen äänestyslippuun sen ehdokkaan numero, jota äänestät kuntavaaleissa. Älä kirjoita äänestyslippuihin mitään muuta. Aluevaalien ehdokasluettelo on violettii ja kuntavaalien ehdokasluettelo valkoinen.

Aluevaalit

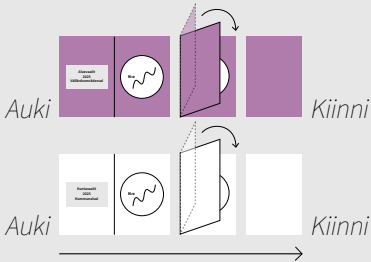

Kuntavaalit

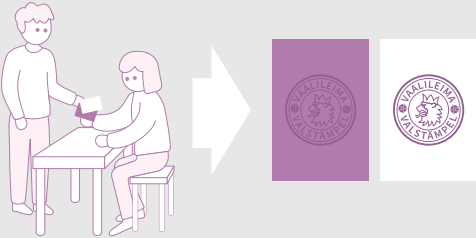

3 Taita äänestysliput keskeltä kiinni.

4 Palaa vaalivirkailijan luokse.
Hän leimaa molemmat liput.

5 Pudota molemmat leimatut äänestysliput vaaliurna.
Äänestyspaikalla voi olla käytössä yksi tai useampi urna. Liput pudotetaan joko samaan urnaan tai sitten aluevaaleja ja kuntavaaleja varten on käytössä eri urnat.

Julisteessa kuvattu menettely on yksi tapa toteuttaa äänestys. Äänestyspaikoilla noudatettavat käytännöt voivat kuitenkin vaihdella kunnittain.

ALUE- JA KUNTAVAALIT

13.4.2025

Ennakkoäänestys:

Suomessa 2.–8.4.2025

Ulkomailla 2.–5.4.2025

OIKEUSMINISTERIÖ
JUSTITIEMINISTERIET
